

Çernobil, insanlığın yaşadığı en trajik kaza

07

ankara şubesi

tmmob mimarlar odası

BÜLTEN

Kamuda Mimarlık

Nisan 2003

Kamuda Mimarlık	2
Editörler: H. Ayşen Bayazıt, Tezcan Karakuş Candan	
Tutsak Mimarlar	4
Mükremin Mungan	
Memur-Mimar ve Mamur-İmar Üzerine	8
Güven Birkan	
Üniversite'de Mimar	12
Emre Madran	
Her Yığdın “Proje”den Anladığı	16
Çelen Birkan	
Biz Mimarlar Neden İşsiz ve Korkuluyuz	20
Kenan Güvenç	
Çünkü Biz İdealist İnsanlarız	18
Fatih Söyler	
Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı ve İller Bankası	22
İnci Özyürük Güney	
Kamu Personel Rejimi Reform Yasası...	26
M. Cengiz Faydalı	
Sağlıklı Kentler İçin ...	34
Haydar Yılmaz	
Çankaya'da Katılımcı Planlama	36
Tezcan Karakuş Candan	
Anadolunun Yerel Teknik Bilgi Birikimi ve CBS	38
Erhan Akça	
Köy Hizmetleri Gn Md Toprak ve Su Kaynakları...	42
D. Murat Özden	
Devlet’e Neden Mimarlık Yapılamaz?	44
Murat Artu	
Kamudan Şikayetçiyim	46
Şevki Vanlı	
Röportajlar	48
Nejat Ersin Orhan Dinç Erdoğan Güder Haluk Alatan	
“Sevgili Büyükler”	62
Ece Aygün	
Bir Söyleşi ve Mimarlık Hizmetlerinde...	64
Arif Şentek	
8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri	66
Mimari Eserlerimizin Korunması	68
Hayati Binler	
Savaş Politikalarının Esiri Olmuş...	72
Yasemin Adalı Erten	
Duyurular	73
Kesit	79
Etajer	
Şubat Ayı Gelir Gider Tablosu	80

M a y ı s :
“Ankara 2020” ...

Bugün içinde yaşadığımız kent olan **Ankara** bizimle birlikte değişiyor ve **dönüşüyor**... Ve gelecekte de **değişmeye** devam edecek. Bugünden **2020**ye uzanan sürecin kurgulanmış öğelerini, keşfedilmeyi bekleyen **bilinmezlerini**, hayallerini ve düşlerini Mimarlar Odası'nın, mimarların, mimarlığın ve kentlinin gündemine taşımayı hedefliyoruz. Öngörülerimiz doğrultusunda Başkent Ankara'nın geleceğini tartışmayı ve **“kent”** i hayal etmeyi diliyoruz ...”

H a z i r a n :
“Ekoloji ve Mimarlık”

T e m m u z :
“Ankara Şube Coğrafyası”

ANKARA... MİMARLIK... KAMU

Mimarlar Odası Ankara Şubesi bülteninin her sayısı, gizlice ya da açık açık Ankara'yı konu edinegelmiştir. Calvino'nun “Görünmez Kentler”inde, Marco Polo'nun Kubilay Han'a anlattığı her kentte aslında Venediği anlatması gibi, bizler de dönüp dolaşıp her dosyada Ankara'yı yeni bir yüzüyle bir kez daha ele alıyoruz. “Ankara'da Mimarlığı Varetmek” dosyasındaki direkt bakıştan sonra; bu defa, “Kamuda Mimarlık” adı altında yine yaşadığımız kente bakıyoruz. Üstelik diğerlerinden daha yoğun ve derin bir Ankara manzarasını bu dosya ile elde ettiğimizi düşünüyoruz çünkü kuruluşundan başlayarak kamunun kendini en dolaysız olarak gerçekleştirebildiği alan Ankara. Daha doğrusu Ankara, belki de en belirgin şekilde, ancak kamusal diyebileceğimiz bir bağlamda tariflenebiliyor. Dosya boyunca içerikten bağımsız olarak sayfalarda akıp giden Ankara'nın kamu yapıları portfolyosuna bakınca kentin kamuya ait olmayan kısmının eksikliğinin pek az hissediliyor olması da buyüzden...

Mayıs ayı bülteninde, bugünün gerçekliğinin biraz dışına çıkıp kentimizin geleceğine ilişkin hayaller kurmayı istiyoruz. Sizin hayallerinizi de paylaşmak için; bundan sonra işlerlik kazanacağını umduğumuz web sitemize, <http://www.mimarlarodasiankara.org/forum> adresine bekliyoruz.

Mart ayında olduğu gibi Nisan'da da şube etkinliklerinin yanı sıra kentin mimarlık, kültür ve sanat takvimini vermeyi sürdürüyoruz ve ilginizi çeken tüm şube etkinliklerine katılmaya davet ediyoruz.

Savaşsız bir dünya umuduyla...

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ayhan Çelik

Yayına Hazırlayan
Gülnur Güvenç

Grafik Tasarım
Altuğ Demirel

Reklam Yetkilisi
KAREMEDYA
Telefon: (312) 425 69 24, 425 69 42
Faks: 0 (312) 425 55 41
e-posta: ank@karemedya.com

Baskı
Matsa Basımevi

Adres: Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 86 65
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
<http://www.mimarlarodasiankara.org>

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayınlanmaktadır.

Kamuda mimarlık, tüm mimarlık süreçlerini de belirleyen bir kavram. Alınan kararlar, imzalanan uluslararası sözleşmeler, çıkan yönetmelik, yasa ve genelgelerle birlikte farklılaşan bir mimarlık ortamını ve değişen bir kamuyu işaret etmekte.

Proje elde etme süreçlerinden, uygulama, denetleme ve mali süreçlerine kadar değişik sektörlerin rol alışlarını etkileyen bu değişimi, kamuda hizmet üreten mimarlar da, kamuya hizmet üreten mimarlar da değişik noktalardan değerlendirmekte.

Yeniden yapılanma süreci içerisinde olan kamuda, mimarlık, ancak bu yeniden yapılanma süreçleriyle ele alınıp irdelenebilirdi. Bu nedenle bu sayıyla birlikte size ek olarak ulaşan, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim üyesi Prof. Birgül AYMAN GÜLER'in "Kamuda Yeniden Yapılanma Süreçleri" ni anlatan sunuşu, dosya konusu açısından büyük önem taşımaktadır.

Bizim mimarlık pratiği olarak yaşadığımız her şeyin arka planını anlatan bu sunuş, şu anda tartışılmakta olan Yerel Yönetimler Yasa Tasarısını, Kamu İhale Kanununu, Kamu Personel Rejimini ve şu sıralarda revaçta olan uluslararası projeleri farklı açıdan değerlendirmemize yol açacak bir doküman. Aslında bu sayıda kamuyu bizi ilgilendirdiği tüm noktalardan masaya yatırmayı istemiştik. Ama bu konuya bültenin bir dosyasının yetmeyeceğini

Kamuda Mimarlık

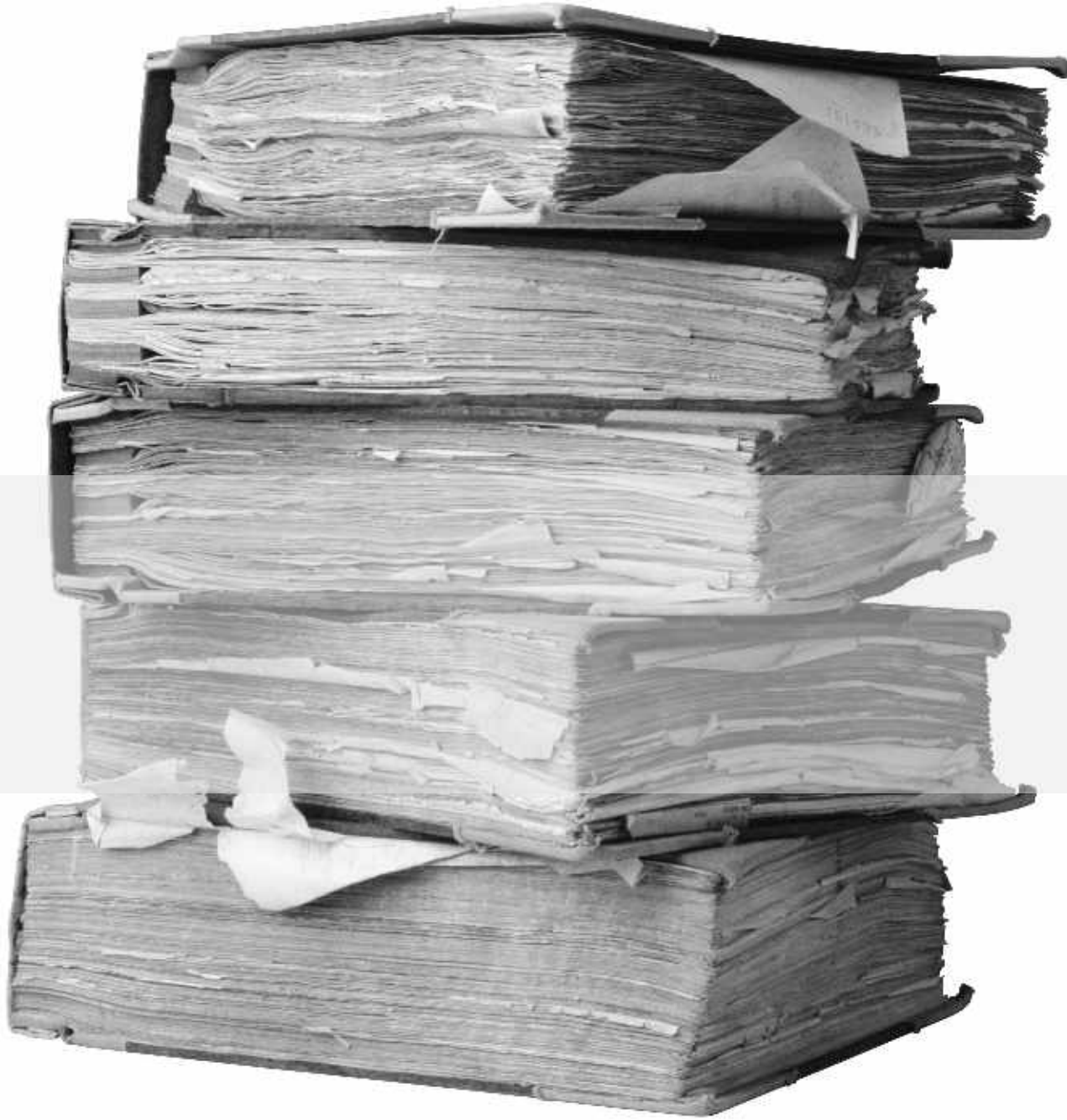
gördük. Herkesin, özellikle kamuda karar ve uygulama süreçleri içerisinde olan mimarların söyleyecek çok sözü vardı; yaptıkları işlere, yanlış alınan kararlara karşı çıkışlarını, olması gerekenleri yazmayı çok istediler. Ama başka bir kıskaç da vardı karşılarında: Devlet Memurları Kanunu... Yaptığınız işle ilgili her türlü beyanatta bulunabilmeniz için üst amirlerinizin izin vermesi gerekiyordu.

Biz bu sayıyla sadece kamuda yaşanan sürece, değişik açılardan dikkat çekmek ve yaşanmış deneyimleri, örnek çalışmalarını aktarmak istedik. Ve orada yaşanan her türlü sorunun mimarlık alanından kopartılmadan bir bütün olarak ele alınması gerekliliğini, -değişimi de, yozlaşmayı da- farkettilik.

Kamu işyerlerinde yaptığımız toplantılarda gördük ki, böylesi bir birikim kamunun dar "kuralcı" ve baskıcı koridorlarını geçerek Mimarlar Odasıyla ve mimarlık ortamıyla mutlaka buluşmalı.

"Kamuda Mimarlık" dosyasında kullanılan görsel malzemeler:

Holzmeister Projesi, (ODTÜ Arşivi), Türk Mimarlar Cemiyetinden Mimarlar Derneği 1927'ye (Çetin Ünalın), Ankara Fotoğrafları (Ankara'lılar Vakfı Ankara Kitabı, Ozan Sağdıç), Aslı Özbay Arşivi, Mimarlar Odası Ankara Şubesi Arşivi.

TUTSAK MİMARLAR

Kamuda mimarlıktan söz ederken, kamu eliyle ve kamuda çalışan mimarların tasarladığı, uyguladığı mimarlık ürünlerinden dokümanter şekilde söz etmek değildir amaç. Bu ayrıca farklı bir tema ve inceleme konusu olabilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak geçirdiğimiz sosyal, kültürel ve siyasal değişimlere eklenmeyerek **kamu'da** mimarlığı ve **kamu'da çalışan mimarların** serüvenini, direnişini keyifli üretim ve haklarını, durum ve tutumlarının yol haritasının nasıl oluştuğunu vermektir amaç.

Bunun için de kamu'da mimar olarak çalışmış olmak, kamu'dan ayrılarak serbest mimar (*kamudakiler sanki tutsak mimar mı?*) olarak tekrar kamu ile çalışmış olmak mı gerekir?

Öncelikle ve özellikle Ankara mimarlık ortamında her iki yönü ile bolca anılara ve olaylara tanık olan meslektaşlarım vardır. Bu tanıklığın yazıya ve söyleşiye dönüşmesinin mimarlık tarihi bakımından büyük önemi vardır. Dilerim ki, sık sık tekrarladığım gibi birgün bu keyifli yazılarla ve söyleşilerle karşılaşırım!

Gelelim konumuza...

Kamu'da Mimarlık ülkemizin geçirdiği yol ayrımı ve dönemlere göre şekillendi. Onar yıllık süreçler, dönemler oluştu. Örnek mi? Cumhuriyetin onuncu yıl kutlaması ile başlayan bu onlu yıllar (Hatırlatmakta yarar var; bugün bile onuncu yıl marşını söyleyenler var!) cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak **Sanayi Yapıları, Eğitim Yapıları, İdari Yapılar** ve dönem dönem de yüksek mevkideki yöneticiler için toplu yerleşme yapılarından **Kamu Mimarlığı** oluşturuldu.

Bu nedenle 1950 öncesi ile başlayarak konumuzu ve serüveni aktarmakta yarar vardır.

1950 öncesi; **Genç Cumhuriyetin** kuruluş amaçlarını yerine getirmek için planlı imar faaliyeti ile başladı **Kamu Mimarlığı**. Az sayıda mimar ve yabancı mimarla tasarımlar ve uygulamalar... Bu durum İkinci Dünya Savaşı ile kesintiye uğradı. Kesinti de 1950'lere kadar sürdü. Bu sürecin ürünleri halen ayakta... Tanıkları da bir elin parmakları kadar.

Mükremin MÜNGAN

'BİZE PLAN DEĞİL PİLAV

GEREK.' İFADESİ VE

TUTUMU SİYASAL ERK

OLMUŞTU. HEDEF OLARAK

MİMARLAR GÖSTERİLDİ;

KALKINMANIN KARŞITI

OLARAK. BU KARŞITLIK

SİYASİ ERKİN KAMUDAKİ

TÜM TEMSİLCİLERİNE

YANSIDI.

1960 öncesi; **Marşal Yardımı** adı altında dünyamıza yeni biçim ve içerik biçen anlayışın sonucu, **ekonomik, askeri** yardımın yanı sıra az dillendirilen sosyal ve demokratik girdiler reçetesi konusunda yardım yapıldı... Neydi bunlar? **Toplumsal ve Yasal Örgütlenme Modelleri**; sendikalar, ticaret birlikleri, mesleki birlikler. 1953'te TMMOB ve 1954'te Mimarlar Odası böyle kuruldu. Toplumsal organizasyondaki ana amaç; uysal, baş kaldırmayan örgütlenmeler ve dünya savaşı sonrası düzene uyumluluğu sağlamaktı. **Kamu Mimarlığı**'nın ve **Kamu Mimarının** ilk olarak kimliğini ifade ettiği ve ayırımına vardığı süreç burada başlar. Bu dönemde mimarı ya da mimarlığı destekleyecek, var edecek özel sektör ve serbest mimarlık eylemliliği de yoktur. Zaten kamuda çalışan mimarların büyük bir bölümü burslu olduğu için mecburi hizmet sonucu kamudaki ilgili birimlerde çalışmaktaydı. Mimarlık eğitimi veren okullar az, buna bağlı olarak mimar sayısı da azdı. Sınırlı sayıdaki yatırım da emek veren mimarlar geçmişten gelen gelenekler sonucu **USTA - ÇIRAK** ilişkisini sürdürüp kamuda çalışmayı ikinci bir eğitim süreci gibi değerlendiriyorlardı. 1960 öncesi sosyal ve toplumsal yapı dünyamızda ve ülkemizde hızlı bir değişim ve gelişim göstermeye başladı. 'Ülkenin esenliği için dünya ile entegre olma' söylemi ve sesleri yükselmeye başladı. Ülkemizde ise **'KÜÇÜK AMERİKA'** rüyası ve ülküsü ile **'Her mahallede bir milyoner'** sloganı ile kent toprakları emanetçilerin yağmalamasına siyasi iktidar eliyle açıldı. İlk çarpık kentleşme ve gecekondu merhaba dedi! Ardı sıra günümüze kadar imar afları... Bu durumda Kamu Mimarları ne yapacaktı? Hiçbir şey. Seyrettiler, kayıtsız kaldılar ve bu arada aklı eveller kamudan ayrılarak dört büyük kentte serbest mimarlığa başladılar. Bu dönemde Kamu Mimarları'nın özlük ve ekonomik hakları toplumsal katmanlarda yaşamlarını sağlayacak düzeyde idi. Müelliflik mi? Böyle bir endişe ve düşünce daha filizlenmemişti. Ayrıca iş garantisi ve sürekliliği bu anlayışı destekliyordu.

1970 öncesi; 1960 Anayasası'nın getirdiği haklar hızlı bir aydınlanma, farklılaşma ve toplumsal siyasal bilinçlenmeyi dayattı ve hızlandırdı. Elbette mimarlık ortamı ve kamudaki mimarlar da bundan payını alacaktı. TMMOB ve Mimarlar Odası diğer örgütlenmeler gibi kabuklarını kırdı. Önceliklerini ülke yararı ve yurttaş yararı doğrultusunda toplumsal ve sosyal kaygılarla gündeme getirmeye başladı. Çünkü IMF destekli yatırımlar artıyordu. 'BİZE PLAN DEĞİL PİLAV GEREK.' ifadesi ve tutumu siyasal erk olmuştu.

Hedef olarak mimarlar gösterildi; kalkınmanın karşıtı olarak. Bu karşıtlık siyasi erkin kamu'daki tüm temsilcilerine yansıdı. Bunu uzun sürgünler, işten çıkartmalar, disiplin kuruluna verilmeler 'GÖRÜLEN LÜZUM ÜZERİNE' mimarlık eyleminin olmadığı kurumlara ve illere atamalar. Peki yılgınlık yaratıldı mı? **Hayır...**

Kamu Mimarları'nın çoğu bu işlere 'Müdahil' olmadı, taraf da olmadı. *Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın* anlayışını benimsedi. Zaten Kamuda çalışan mimarların erkleri, yetişkinlikleri, gelir durumları orta sınıf içinde yer alacak vasıftaydı. Bu dönemde mesleki endişeler öne çıktı. Mimari normların geliştirilmesi şartname ve yönetmeliklere bağlanması ağır bastı. Bu yönüyle de olumlu katkıları oldu. Kamudaki mimarlık üretimi davet usulü, yeterlilik verme ve ihale süreçleri ile başladı. Kamudaki mimarlar proje üreten değil, denetleyen ve onaylayan konumuna düştü.

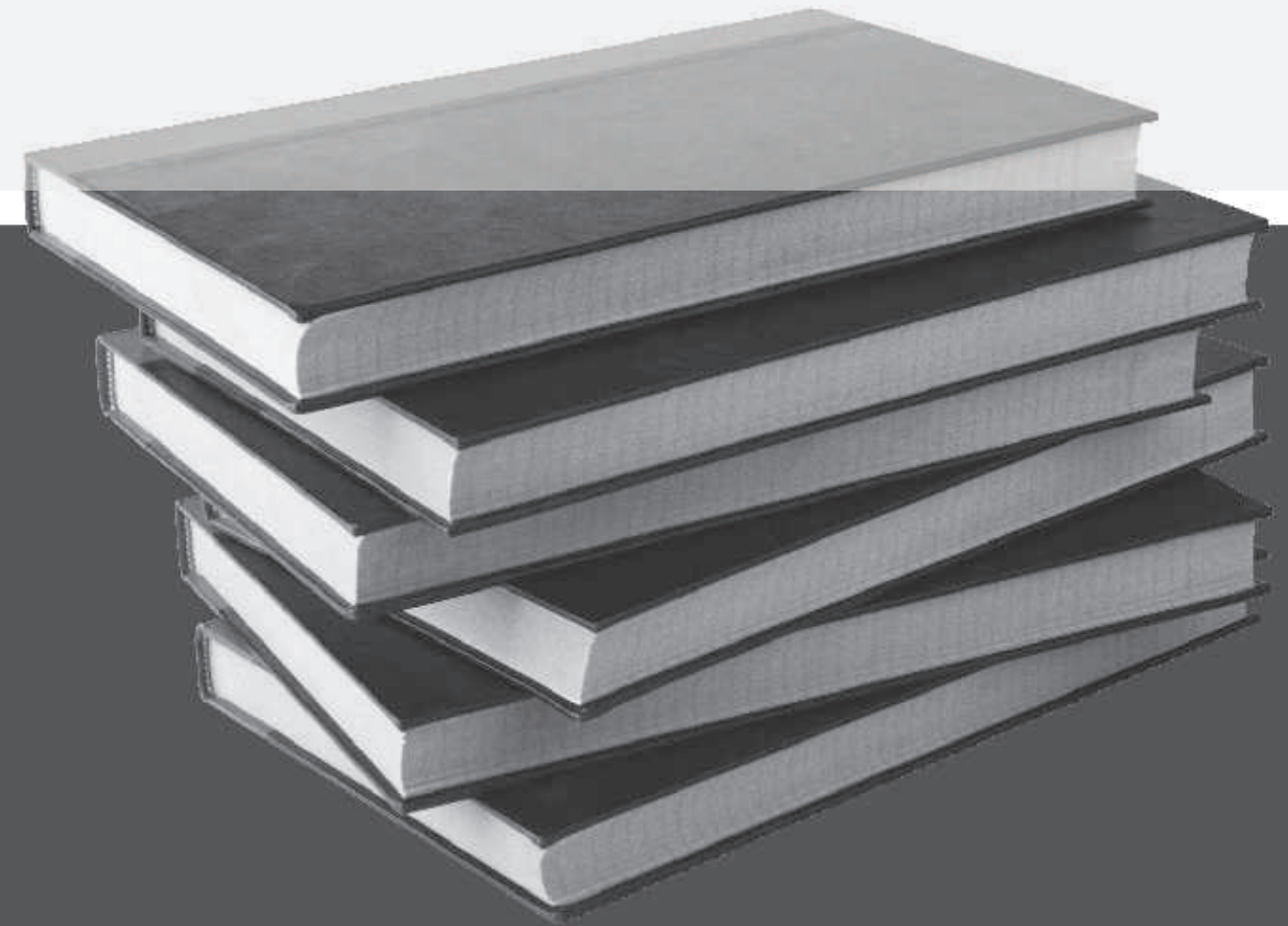
Ben bu dönemde İmar İskan Bakanlığı'nda çalıştım. Bu sürecin tanığıyım.

1980 öncesi; **Kamudaki Mimarlık** 1970 öncesi gibidir. Bazı değişiklikler olmuştur. Siyasi erkin sıkı denetimi işten ayrılma ve atılmaların sonucu kalite normu düşmüş ve sonuç olarak da kamuya dönmeyi ve eş dost kayırmak için 'TEMİNİNDE ZORLUK ÖDENEĞİ' veya sözleşmeli mimarlar çalışmaya başladı. İşte bu dönemde Kamu Mimarları'nın kafasında ürettikleri projelerin müellifi olma talepleri yükselmeye başladı. Bunu dillendiren genç Kamu Mimarlarıydı. Bu talepler Mimarlar Odasıyla ve eliyle yapıyordu. Ara sıra tekil olarak da yasal dayanak bulmak için davalar açılıyordu. Sonuç mu? Çok keyifli... Kamu Mimarları personel rejimine girmeye zorlandı. Bir hafta içinde ülkemizde iki mimar hariç hepsi bunu kabul eden yazıları imzaladı. Birisi bu yazının sahibi, diğeri ise davası sonuçlanmamış bir mimardı. Kamu'daki yönetici mimarlar projelendirme ve değerlendirme olmayan kurumlara kaydırıldı. Yerlerine yönetici olarak başka disiplinlerden kişiler atandı. Çünkü planlama ve projelendirme zaman kaybı olarak görülüyordu. Yatırımlar da bu nedenle gecikiyordu. Engelleyen kişiler ise siyasi erke göre Kamu Mimarlarıydı. Suçlu belirlenmiş, saflaşma başlamış, siyasi erk ülkücü kadroları yurtsever mimarlara karşı harekete geçirmişti. İşte bu dönemde 'SERBEST MİMARLAR' arttı. Siyasi kayırma EŞ- DOST- AKRABA ilişkileri Kamu Mimarlığına hakim kılındı.

Kamu Mimarlarının özlük ve ekonomik hakları geriledi. Artık orta sınıfın alt kademe koşullarında yaşama tutsaklığı başlamıştı. Müelliflik işi ise basit bir yöntemle çözümlendi. Proje başlıkları geneldi. Uygulamaya konulduğunda ise yönetici kimse imzalıyor veya imzalamıyordu. Mahalli idarelerde (belediyelerde) iş daha vahimdi. Sanat okulu mezunu, Fen ve İmar Müdürleri, üretilen veya onay için sunulan projeleri imzalayan ve onaylayan kişiler haline geldi.

1990 öncesi; gelinen durum tam bir komedi. 'BENİM MEMURUM İŞİNİ BİLİR' mantığı ve anlayışı hakim kılındı. Siyasal ve toplumsal çürümeye ekonomik aldı ve verdiler çeşni olarak eklendi. Kamuda mimara da gerek yoktu... Çünkü mimari projeler **ihale+Proje** olarak yaptırılıyordu. Bunu dış kredi ve proje beraberliği izledi. Kamudaki mimarların kayıt zorunluluğu kaldırıldı. Kamuda mimarlık **mesleki** ve **etik** olarak deformasyona uğradı. Mimarların ekonomik hakları da toplumsal alt katmanlar seviyesine indirildi.

2000 öncesi; mimarlıkta 1990 öncesi mimarlığın devamıdır. Süreç günümüze kadar böyle sürmekte.

SONUÇ:

1. Kamudaki Mimarların taleplerinin yerine getirilmesi için Mimarlar Odası çatısı altında tekrar birleşmeleri şarttır. Bunun için tüm mimarların el birliğiyle çaba göstermesi gereklidir.
2. Kamudaki Mimarların **mesleki** ve **etik** bağlamda güçlenmelerini sağlamak için Mimarlar Odası bünyesine eğitim çalışmalarının yapılması gereklidir.
3. Önemle ve ivedilikle Kamu Mimarlarının müelliflik sorunlarını geçmişten başlayarak elde edilmesi için gerekli yasal girişimlerin Mimarlar Odası eliyle yapılması gereklidir.
4. Kamudaki Mimarların çalışma koşulları ve özlük haklarının iyileştirilmesi için gerekli çözümler ve girişimlerin Mimarlar Odası eliyle yapılması gereklidir.
5. **'İŞİNİ BİLEN' Gemisini Kurtaran Kaptan, Yazlığını Kışlığını Alan Aslan** anlayışı ile çalışan, davranan Kamu Mimarlarının teşhir edilmesi ve Mimarlar Odası Onur Kurulu'na verilmesi şarttır.
6. Kamuda Mimarlık ve mimar söylemi bir defalık değil, kesintili de hatırlanmamalı. Bu konu, Mimarlar Odası'nda sonuç alınca kadar gündemde kalmalı ve ilgili her zemine ve platforma taşınmalıdır.

Güven Birkan

MİMARLARIN GEÇİM
SIKINTILARI ORTADAN
KALKSA, İŞVERENLE
İLİŞKİLERİNDE ÜCRET
KONUSU BELİRLEYİCİ
OLMASA, HEM
MESLEĞİN TOPLUMA
HİZMET SUNMASININ
ÖNÜNDEKİ ENGELLER
ORTADAN KALKACAK,
HEM DE MESLEKİ
TATMİN ARTACAKTI.
DEMOKRATİK/ÖZERK/
ÖZGÜR KAMU PROJE
BÜROLARI FİKRİ,
SANKİ BİR ÇÖZÜM İDİ.

Yaklaşık otuz yıl kadar önce, Mimarlar Odası Genel Sekreterliğini, Süheyl Kırçak'a devredip, "mimarlık" mesleğine kesin dönüş yaptım. Oysa, karşılaştığım "meslektaş-eski dostlar"ın hal hatır soruşlarından anlaşılıyor ki, benim hala, Oda'daki görevimi sürdürdüğümü sanıyorlar (Bundan onur duyuyorum). Buna karşılık "yeni meslektaş-dostlar, kendi büromda mimarlık hizmeti vermekte olduğuma bakıp, uzun yıllar kamu hizmetinde çalışmış olabileceğimi akıllarına bile getirmiyorlar.

Okulu bitirdiğimde, çelişkili görülebilecek iki hedefim vardı:

- Tasarım yapmak
- Kamu hizmeti sunmak

Aslında, ben tasarımı bir kamu hizmeti olarak görüyordum. Ancak şu iki gerçeği zamanla öğrenecektim:

1. Kamu hizmeti, ille de kamu kuruluşlarında verilmek zorunda değildir.
2. Kamu kuruluşları, kamusal yararları ve değerleri tahrip etmek için kullanıldıklarında, özel kuruluşları gölgede bırakabilir.

Kısa sürede amacıma uygun bir kamu bürosunda çalışmaya başladım. Mimarların yönettiği ve oldukça demokratik bir yapısı olan bu büroda, çok iyi bir çalışma ortamı vardı. İtiraf etmeliyim ki, buradaki mimarlık ortamını, daha sonra çalıştığım çeşitli özel büroların hiç birinde bulamadım. Bu deneyim, bende, bu tür demokratik-özerk ortamlara sahip kamu proje bürolarının yaygınlaştırılabileceği fikrini uyandırdı. Bu konuda yazılar da yazdığımı hatırlıyorum.

Aynı dönemde, Mimarlar Odası'nda, meslek sorunları ile ilgili çalışmalara katılmaya başlamıştım. Bu çalışmalar sırasında, serbest piyasadaki rekabetin mimarları ittiği zor koşulları kavramaya başladım: ücret düşüklüğü ve hizmet niteliğindeki gerileme. Bu koşullar, mimarın tasarım özgürlüğünü kısıtlıyor, işverenin meslek doğruları ile bağdaşmayan isteklerini, benimsemese de yerine getirmeye zorluyordu.

O sırada şöyle düşünmeye başladım: Mimarların geçim sıkıntıları ortadan kalksa, işverenle ilişkilerinde ücret konusu belirleyici olmasa, hem mesleğin topluma hizmet sunmasının önündeki engeller ortadan kalkacak, hem de mesleki tatmin artacaktı. Demokratik/özerk/özgür kamu proje büroları fikri, sanki bir çözüm idi.

Mimarlık memurluk ile bağdaşır mı?

Oysa, kendi bürosu olan arkadaşlarım, mimarlık ile memurluğun hiç bir biçimde bağdaşmayacağını, memurluğun tasarım özgürlüğü önündeki engellerin en büyüğü olduğunu savunuyorlardı. Gerçekten de, meslek doğrularından taviz vermeden yaşamını sürdüren serbest mimar dostlarım olageldi. Giderek sayıları, parmakla gösterilecek kadar azalsa da.

bunu savunanlar, "memur" dediklerinde, kamuya hizmet sunan bir kişiyi, ya da işbirliği içinde iyi bir bina oluşturmaya çalıştıkları birini değil de, çeşitli anlaşılabilir kurallar ile, "bu gün git yarın gel"ler ile kendilerine güçlük çıkaran, polis devleti görevlerini kastediyorlardı. Ve doğal olarak, bu tür insanların, tasarım gibi, esneklik ve yaratıcılık gerektiren bir alanda hizmet veremeyecekleri kanısındaydılar. Konunun üzücü yönü ise, aynı meslekten olan insanların, biri serbest büro sahibi, öteki kamuda çalışan mimar oldukları için birbirlerini "hasım" gibi görmesiydi.

Aynı yıllarda meslek alanımızı etkileyecek iki önemli gelişme oldu: Kamu kesiminde çalışanların çalışma koşullarını belirleyen yeni bir yasa çıktı ve teknik eleman ücretleri donduruldu. Kamu kuruluşlarında çalışan nitelikli-deneyimli insan, hızla özel sektöre akmaya başladı.

Yeterli öğretim kadrosu oluşturulmadan çok sayıda yüksek öğretim kurumu açıldı ve buralardan mezun olanlar kamu kurumlarında boşalan yerleri hemen doldurdular. Onların, bilgi ve deneyim eksikliği, günlük siyasi çıkar peşinde olan kimi ülke yöneticilerinin at oynatacakları alanı genişletti.

Artık, kamu proje büroları fikrini savunmak, yalnızca bir siyasi eleştiri biçimi olarak anlam taşıyordu. Daha sonra ülkede yaşanan siyasi gelişmeler, bu fikrin ütopya olarak bile kafamda yer işgal etmesine izin vermedi.

Kamu yapıları hemen göze "batıyor", ya ötekiler?

Peki, o güzel-eski günlerde, kamu bürolarında tasarlanmış binalarla, serbest bürolarda tasarlanmış binalar arasında bir fark var mıydı?

Genelde, tüm yurttaki, büyük küçük her yerleşmede, kamu yapıları, çevreyle uyumsuz kütleleri, tek tipleştirilmişlikleri, niteliksizlikleri ile göze batır. Bunların, depremlerde, öncelikle yıkılma özellikleri olduğunu da biliyoruz. Ancak yine biliyoruz ki, bu yapılar, yapılaşmış çevrenin çok küçük bir bölümünü oluştururlar. Serbest bürolarda projelendirilen ve özel

sektör tarafından inşa edilen tüm öteki yapılara ne demeli?

Şöyle eli yüzü düzgün bir yapı gördüğümüzde, mimar olarak ne kadar seviniyoruz. Ama bu mutluluğu ne kadar seyrek yaşayabiliyoruz.

Neden çevremizi mamur kılamıyoruz?

"Mamur" deyince, insanca yaşanabilir bir çevreyi kastediyoruz. Tabii, bunun sürekliliğini de. Oysa bizim yaşadığımız çevre, üzerinden "imar" geçmiş bir çevre. "İmar geçme" kavramı, halk arasında, o bölge için bir imar planının hazırlanıp, yürürlüğe konduğu anlamına gelir. Her imar planı, daha yüksek yapı yoğunluğu getirdiği için, doğaya ve tarihe biraz daha az duyarlı olduğu için, yapılaşmış çevrenin daha yaşanmaz hale gelmesine neden oluyor. Tabii, "kötü" imar planı, ille de kötü yapılar yapılmasını gerektirmez. Ama biz bunu da becerebiliyoruz. Peki, bütün bunların sorumlusu tasarımcı mimar mı?

İyi bir ürün ortaya çıktığında sahiplenip, beğenmediğimiz bir sonuca ulaştığımızda kendi dışımızdaki etkenlerden bahsetmemizden de anlaşılıyor ki, bu işte tek başımıza değiliz.

Mimarlık=tasarım mı?

Mimarlığın nihai ürünü, yapılı çevredir. Yapılı çevrenin oluşmasında, ilk bakışta göremesek de, çoğunu meslekdaşlarımızın oluşturduğu büyük bir ekip rol oynuyor: Yatırım kararı alanlar, ihtiyaç programı hazırlayanlar, yapı ve çevre standartlarını oluşturanlar, tasarım ve yapımı denetleyenler, kentleri planlayanlar, tasarımcılar, yapımı programlayanlar ve yönetenler, araştırmacılar, öğretim üyeleri, uygulayıcılar...

Her biri farklı konumlarda görev yapan bu mimarların önemli bir bölümü kamu kuruluşlarında hizmet veriyor. Çevrenin oluşumu ve dönüşümü sürecinde önemli roller oynuyorlar. Onlar yeterli bilgi ve deneyimle donanmamış iseler, toplumsal sorumluluk bilinçleri yeterince gelişmemiş ise, sürecin bir parçası eksik ya da yanlış geliyor. Sürecin sonlarında yer alan tasarım faaliyeti, yanlış ve eksik verilere dayandığı için, kaynakları doğru kullanan ve ihtiyaçlara yanıt

verebilen bir çözüme ulaşamıyor. Ama daha önemlisi, doğru ve başarılı bir tasarım da yapılabirse, bunun, nitelikli bir yapıya dönüşmesi olanaksızlaşıyor.

Mesleğin önünü açmak için dayanışma gerek.

Bir çok meslektaşımız, Mimarlığı, bireysel bir sorumluluk alanı olarak algılar; mimarın kendi ile olan hesaplaşmasının en önemli şey olduğuna inanır. Haklılık payı olsa da eksik bir yargı.

Doğaldır ki, hangi konumda ve hangi ilişkiler içinde çalışsak çalışalım, kendimizi sürekli geliştirmek, doğruları aramak, meslek ilkelerine saygı göstermek ve işimizi iyi yapmak için çaba harcamak zorundayız. Ama tek başımıza yapabileceklerimizin sınırı var. Bu çabayı, bu sorumluluğu paylaşan öteki meslekdaşlarla dayanışma içinde gösterirsek, mesleğin önündeki engelleri aşmakta bir güç oluşturabiliriz. Böyle bir mücadelede, kamu kesiminde çalışan mimarlar ile serbest çalışan mimarların ortak davranmasından daha doğal ne olabilir?

Mimarlık nereye gidiyor?

Kentlerimize baktığımızda, bu toplumun mimarlık hizmetinden yararlandığını söylemek olanaksız. Bu hizmet insanlara kamu eliyle götürülemediği gibi, piyasada da alıcısı yok. Her tür kamu hizmetinin özelleştirilmesinden medet umanlar için, Marmara depremi sonrası oluşturulan "özel kontrollük firmaları" modeli de tam bir düş kırıklığı oldu. Kağıt üzerinde yaratılan çözümlerin yaşamda nasıl yozlaştığı bir kez daha görüldü. Yine de, bir çok meslektaşımız, toplum yapısında hiç bir değişiklik olmadan yalnızca yeni bir yasa çıkararak mimarlığın ve mimarlık hizmetinin yeniden tanımlanması ile her şeyin değişebileceğini düşünebiliyor. Aslında, iyimser olmamızı zorlaştıran bir tablo ile karşı karşıyayız.

Mesleğin geleceğine ilişkin doğru öneriler geliştirebilmek için, karamsarlığı da bir kenara bırakıp, durumu soğukkanlılıkla analiz etmek gerekiyor. Kafama şöyle sorular takılıyor:

İnsanlar, yeterli paraları olmadığı için mi mimarlık hizmeti satın alamıyorlar?

Mimar, ister kamuda çalışsın, ister serbest, insanların gözünde, bürokratik prosedürün bir parçası olarak görülmekten nasıl kurtulabilir?

Kamu yöneticilerinin, kendi emirlerinde çalıştırdıkları mimara bile, pasifize edilmesi gereken bir dert odağı olarak bakmasının nedeni nedir?

Mimar neden uygulayıcıların gözünde, işleri geciktireceği gerekçesiyle şantiyeden uzak tutulması gereken biridir?

Sadece çağdaş reklam ve pazarlama yöntemleri ile mesleğimizi topluma tanıtmak, bu bakışları değiştirebilir mi?

Yerleşik sistem, kendi "toplumsal projelerinin" önündeki önemli engellerden biri olarak mimarı ve onun meslek örgütünü görürken, hizmeti yeniden örgütleyen doyurucu bir meslek yasası çıkarma olanağı var mıdır?

Yapılı çevrenin ve tek tek yapıların oluşumunda rol oynayan öteki katılımcıların (müşteri, kullanıcı, yatırımcı, uygulayıcı, arsa spekülâtörü,) katkısı da aynı anda düzenlenemediği sürece, sadece mimarlık ile ilgili bir yasa neleri değiştirebilir? Avrupa Birliği'ne girdiğimiz gün, mesleğimiz de kurtulur mu?

Dünya nereye gidiyor?

Giderek küçülen dünyanın bugünkü yöneticilerine yönelik olarak gelişen küresel karşı çıkış, geleceğin gündemini belirleyecek gibi görünüyor. İnsanlar, sorunlarına, geçmişin köhne kurumlarından ve özellikle de devlet mekanizmalarından bağımsız çözüm aramaya yöneliyor. Ortak sorunlar ve ortak çözümler çevresinde örgütleniyorlar. Yüzyılların devlet örgütleri, giderek güçlenen bu sivil girişimlerle en azından iyi geçinmeye çalışıyorlar; bir çok durumda da sorunların çözümünde işbirliğine gidiyorlar.

Bana öyle geliyor ki, mimarlık, ancak, bu gelişmeye kulak kabartıp, yeni evrensel örgütlenme içinde görevinin ne olacağını belirleyerek treni yaklayabilir.

İyi yolculuklar.

ÜNİVERSİTE 'DE MİMAR

Emre Madran

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi

Ulus Meydanı

Gazi Eğitim Enstitüsü

Kız Enstitüsü

“TELİF HAKKI” , “ÜNİVERSİTE

MİMARİ” NİN BİR DİĞER

SORUNUDUR. YUKARIDA DA

BELİRTTİĞİM GİBİ, ARAŞTIRMA

PROJELERİ YETERLİ BİR

KATKIYA OLANAK

SAĞLAMADIĞI İÇİN, BU

PROJE ÜRÜNLERİNDEKİ TELİF

Her mesleğin birçok temel sorunu vardır. Doğal olarak bu sorunlar mesleğin uygulandığı ortama göre değişebilmekte ve çeşitlenebilmektedir. Bizim mensubu olduğumuz mesleğin de genel sorunlarının yanısıra (ki uzun yıllardır her ortamda, her ölçek ve düzeyde tartışılmaktadır) eylemi yürüttüğümüz ortama göre değişen sorunlarımız da bulunmaktadır. Bu yazıda ağırlıklı olarak “üniversitede mimar” konusundaki gözlem ve deneyimlerimi aktarmaya çalışacağım. “Ağırlıklı olarak” sözcüğü, zaman zaman “kamuda (merkezi ve yerel yönetim birimleri) mimar”, “üniversitede mimar” olgularını karşılaştırmak istememden kaynaklanmaktadır.

Mevcut “Yüksek Öğretim Yasası”na göre Yüksek Öğretim Kurumlarının işlevleri arasında iki tanesi öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, “Öğrencilerini...bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip vatandaşlar olarak yetiştirmek...”, diğeri ise “...yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak...” olarak tanımlanmıştır. Doğal olarak bu iki temel görev birbirinden kesin hatlarla ayrılmaz. Örneğin öğrencilerin yetiştirilmesi ve güncel bilgilerle donatılması için yeni bilgi ve teknoloji üretmek ve bunları yaymak gerekmektedir. Bu bağlamda yüksek öğretimde yer alan her bilim grubu, eğitim verme işlevinin yanısıra gerek eğitime ve gerekse ülkenin duyduğu çeşitli gereksinimlere doğru ve yeterli katkılarda bulunmak için bilgi üretmek durumundadır.

Öncelikle şu saptamayı yapmak gerekmektedir: Tasarım mesleğinin (ve bunun bir uzantısı olan koruma mesleğinin) bilgi, beceri ve davranışlarını öğrencilerinize aktarmak için, bu bilgilerin üretildiği ortamdan kopmamanız gerekir. Bir diğer deyişle, örneğin bir anıtsal yapının belgelenmesine (rölöve) ilişkin temel girdileri ve kullanılabilecek değişik teknikleri bir eğitim ortamında öğrenciye aktarabilmeniz için bu girdi ve teknikleri kullanarak daha önce yeteri kadar belgeleme hizmeti vermiş olmanızda yarar vardır. Ayrıca bilginin güvenilir olması ve bir öğretinin doğru aracı haline gelmesi, değişik teknik ve yöntemleri yeterli sayıda kültür varlığında sinayarak sağlanabilir.

Bir öğretim üyesi bu konuda hangi olanaklara sahiptir? Bilgi üretmem, bilgimi güncelleştirmem, deneyimimi arttırabilmem , bu bilgilenme ve deneyim sürecinden süzülüp gelen hususları öğrenciye aktarabilmem ve ülkenin koruma sorunlarına katkıda bulunabilmem için bana hangi olanaklar sunulmaktadır ?

Bunlardan ilki “**Araştırma Projeleri**” dir. Bu projeler kuralları, işleyiş biçimleri ve sağladığı parasal olanaklarla(?) Üniversite mekanlarında bilgi üretmenize bir oranda katkıda bulunabilmekteyse de deneyimlerinizi arttırmanız, yeni yöntemler geliştirmeniz ya da mevcut bir yöntemi sınamanız için kesinlikle gerekli olan alan çalışmalarının

HAKKINIZIN OLUP OLMAMASI

ÇOK ÖNEMSENMEYEBİLİR.

“DÖNER SERMAYE”

PROJELERİNDE İSE TELİF

HAKKI, ÜNİVERSİTE TÜZEL

KİŞİLİĞİNİDİR.

gerçekleştirilmesinde yeterli olmamaktadır. Örneğin, kültür varlıklarının belgelenmesinde giderek artan oranda kullanılmaya başlayan fotogrametrik yöntemlerde deneyim kazanmak, değişik tür kültür varlıklarına özgü yöntemler geliştirmek için alan çalışması yapmanız gerekmektedir. Bunun için önce o alanda yeterli çalışma koşulları sağlanmalı, daha sonra alan çalışmalarının sonuçlarını almak için yeterli sayı ve nitelikte eleman istihdam edilmelidir. Bu iki “olmazsa olmaz” girdiyi bir araştırma projesi çerçevesinde sağlamak olası değildir. Çünkü alan çalışması süresince size ve ekibinize (2003 yılı için geçerli rakamlar) yeme, içme ve yatma giderleri için günde 8 milyon TL (yazıyla sekiz) verilmekte, ekibinizdeki kişilere (o da nedense “anketör” adı altında) alan çalışması sonrası aşamayı gerçekleştirmek için ayda 300 milyon TL'den fazla ödenmemesi öngörülmektedir. Bütün bu süreçte uğraşmakla yükümlü olduğunuz idari ve mali bürokrasi ise ayrı bir yazıya konu olabilecek güçlüklerle doludur.

Kamudaki mimarların bu kısıtlı olanaklarla da olsa, yeterli düzeyde araştırma yapabildiklerini söylemek zordur. Oysa, yine kültür varlıklarının korunması alanından örnek vermek gerekirse kamuda çalışan meslekdaşlarımız da proje üretmekte, değişik ortamlarda üretilen projeleri denetlemekte ve

Üniversitelerin bu sektörde üretmesi istenen projeler diğer yatırımcı sektörlerle oranla azdır, büyük programlı değildir ve çoğunlukla az sayıda kamu kuruluşları (örneğin Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı ve Belediyeler) tarafından talep edilmektedirler.

Bu noktada tartışılması gereken 2 önemli husus ortaya çıkmaktadır.

1. Yüksek Öğretim Kurumları profesyonel projeleri alırken hangi ölçütleri kullanmalıdır? Öğretim elemanları bu profesyonelliği hangi ölçütlere uygun olarak ve hangi limitler içinde gerçekleştirmelidir? Bir başka deyişle “üniversitede profesyonel mimarlık”ın kabul edilebilir çerçevesi ne olmalıdır? Bu konudaki kişisel yaklaşımı, kendi uğraşı alanım olan kültür varlıklarımızın korunması ve onarımı sektöründen örneklerle açıklamak istiyorum:

Sanırım ölçütlerden ilki, o projenin bir akademik ortamda üretilmesinin zorunlu olması ya da tercih edilmesi halidir. Bir diğer deyişle, o proje aynı yetkinlik ve kapsamda olmak koşuluyla üniversite dışı bir ortamda üretilebiliyorsa, üniversitelerin bu hizmete talip olmaması düşünülmelidir. Örneğin, Üniversitemizin ilgili birimleri tarafından 1980'li

Genel Kurmay Binası

Yargıtay Binası

uygulamanın kontrollüğünü doğrudan üstlenmektedirler. Kültürel mirasımızın bugünü ve geleceği ile ilgili bu çok önemli denetim ve uygulama sorumluluğunu üstlenmiş kişilerin güncel bilgilerle donatılması, yeni teknikler ve yöntemler geliştirmesi için belli bir oranda da olsa araştırma yapmaları gereği yadsınmaz.

Bilgi üretmenize, kendinizi yenilemenize ve öğrencilerinizin bu bilgileri üniversite dışı ortamda alarak profesyonel ortamla tanışmalarına ve ülke sorunlarına katkıda bulunmanıza olanak sağladığı varsayılan bir diğer program Üniversitelerin “**Döner Sermaye İşletmeleri**” çerçevesinde alınan projelerdir. Kültür varlıklarının korunması sektöründe üretilen projeler (örneğin sanayi ve altyapı sektörlerinde olduğu gibi) kar amaçlı değildir. Kültüre yapılan yatırımın para olarak geri dönmesi zaten beklenen bir husus değildir. Bu nedenle,

Yılların başında profesyonel bir ortamda üretilen “Kapadokya Kaya Kiliselerinin Fresklerinin Fotogrametrik Belgelenmesi” projesi bir üniversitenin olanaklarıyla üretilmesi gereken bir çalışma olmuştur. Yine 1970'li yılların sonunda hazırlanan “Antalya Kaleiçi Koruma İmar Planı” ve 1980'li yılların sonunda hazırlanan “Bursa, Kayhan-Reyhan Koruma İmar Planı”, yöntem geliştiren, bilgi toplama mekanizmalarında ve bu bilgilerin sentezinde değişik arayış ve çözümler getiren “öncü-örnek” projeler olarak bir akademik ortamda üretilmelerini gerektirecek özellikler içermektedir.

2. Üniversite ortamında hazırlanan projelerin uygulama sürecinde izlenmesi ve denetlenmesi, ilgili işveren tarafından genellikle talep edilmemektedir. Ya da bu izleme ve denetlemenin proje üretim sürecinin bir parçası olduğu öne

sürülmektedir. Oysa, profesyonel ortamda uygulamanın kontrollüğü ve denetlenmesi başka kurallara bağlı olarak çalışan bir mekanizmadır. Uygulamasını izleyemediğiniz ve söz sahibi olmadığınız bir proje ne kadar sizindir ve bu uygulamayı bir öğreti aracı olarak nasıl kullanabilirsiniz ?

Bilgi üretmenize, deneyimlerinizi aktarmanıza ve kendinizi yenilemenize olanak sağladığı düşünülen bir diğer Üniversite programı “**Danışmanlık**” olarak tanımlanmaktadır. Koruma sektöründe genellikle kısa süreli ve özelliği olan projelerde geçerli olan Danışmanlık analiz edildiğinde şu handikapları olduğu görülecektir:

1. Program kişisel katkıyla sınırlıdır. Örneğin bu programda, kendilerine profesyonel bilgi vermekle yükümlü olduğunuz öğrenci grubu yer alamamaktadır.

2. Danışmanlık, sizden bu hizmeti talep eden kişi ya da kurumun noktasal istekleriyle sınırlıdır. Bu bağlamda kapsamlı araştırmalar ve bu araştırmalar üzerine kurulması öngörülen uygulama ilke ve modellerinin oluşturulması kimi hallerde olanaksızdır.

3. “Danışmanlık”, tanımından da anlaşılacağı gibi, görüş ve yaklaşımlarına uyulup uyulmayacağı ya da ne oranda uyulacağı, hizmeti isteyen takdirine kalmış bir kurumdur. Bu da sizin bilgi ve deneyimlerinizin etkin olarak kullanılmamasına yol açabilmektedir.

Görüldüğü gibi “Danışmanlık” kurumu da mesleğinizi “icra” etmeniz için yeterli olanakları sağlamamaktadır.

“Üniversitede mimar”ın karşılaştığı başka sorunlar da vardır. Bunlardan bir tanesi, Üniversitelerdeki tasarımcı (ve korumacı) öğretim elemanlarının uygulamada görev yapma şanslarının hemen hiç olmamasıdır. Yeni yapı tasarımcısı kimi öğretim elemanları kendi kampüslerindeki yapıların projelendirilmesi ve uygulamaların denetlenmesi konusunda (Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin bazı yapılarında olduğu gibi) bazı olanakları kullanmışlarsa da, örneğin koruma programında görevli mimar öğretim üyeleri bu olanağa da sahip değildir. Her öğretim elemanının mutlaka uygulama yapması koşulu yoktur. Ancak, üretmesi beklenen bilginin bir bölümünü uygulama yöntem ve tekniklerine dayandırmak isteyenlere bu şans tanınmalıdır. Ancak yukarıda da belirttiğim gibi, uygulama programlarının da ölçütleri olmalı ve çerçevesi bir akademik kurumun ana uğraşlarıyla bağdaşacak biçimde çizilmelidir. Bence temel ölçüt, uygulamaların akademik çalışmaların laboratuvarı olacak bir düzeyde ve ölçekte olmasıdır. Örneğin, yaşadığımız kent Ankara'dan seçilecek bir geleneksel konutun projelendirilmesi, uygulamanın izlenmesi,

yönlendirilmesi ve denetlenmesi, üniversitemiz restorasyon programı öğretim elemanları ve öğrencileri için bir laboratuvar oluşturabilecek, bu kişiler sahip oldukları kuramsal bilgileri ve deneyimlerini bu uygulamada değerlendirerek, koruma kamu oyununa “öncü-örnek” olma görevlerini yerine getirebileceklerdir.

Bu konuda merkezi ve yerel yönetim birimlerinde çalışan mimarların çok daha şanslı olduğu görülmektedir. Çünkü uygulamayı yönlendirmek, denetlemek onların görev tanımlarının doğal ve ayrılmaz bir parçasıdır.

“Telif hakkı”, “üniversite mimarı”nın bir diğer sorunudur. Yukarıda da belirttiğim gibi, araştırma projeleri yeterli bir katkıya olanak sağlamadığı için, bu proje ürünlerindeki telif hakkınızın olup olmaması çok önemsenmeyebilir. “Döner Sermaye” projelerinde ise telif hakkı, üniversite tüzel kişiliğidir. Kişisel olarak bu bilgiyi başka ortamlarda kullanmanız Üniversitenin iznine bağlıdır. “Danışmanlık” kurumunda ise telif hakkı (doğal olarak) işverene aittir. Bu durumda, bilginizi, deneyiminizi, araştırmalarınızın sonucunu kamuoyuna iletmek ve kişileri bilgilendirmek hakkına doğrudan sahip olmadığınız ortaya çıkmaktadır.

Telif hakkı bildiğim kadarıyla kamuda çalışan diğer mimarların da bir sorunu olmaya devam etmektedir. Üretilen projeler, bu meslekdaşlarımızın çalışmalarının doğal bir süreci olarak görülmekte, kamuya maledilmekte ve bu emeklerinin (hiç olmazsa bir bölümünün) kişisel bir kullanım hakkıyla karşılanması düşünülmemektedir.

Belki de kişisel telif hakkına sahip olmamaktan kaynaklanan bir diğer olumsuzluk, kamu mimarlarınca projelendirilen ve uygulaması yapılan yapı ve alanlarda, uygulama sonrası değişiklikler konusunda o tasarımcının görüş ve olurunun alınmamasıdır. Oysa hem üniversiteler ve hem de serbest çalışanlar tarafından üretilen plan ve projelerde durum farklıdır. Telif hakları mevzuatına göre, üretilen projelerde ya da uygulama sonrasındaki değişikliklerde müellif kurum (üniversite) ya da kişilerin (serbest çalışanlar) görüşü alınmak durumundadır.

Sonuç ise tek sözcükle “**devekuşu**” dur.

HER YİĞİDİN “PROJE”DEN ANLADIĞI...

Çelen Birkan

NEYDİ HÜSRAN? GERÇEK GEREKSİNİMLERE YANIT VERMEKTEN UZAK
MEKANLAR, ATIL KAPASİTE, ARTAN MALİYETLER, SONU BİR TÜRLÜ
GELMEYEN İHALELER, YARIM KALMIŞ İNŞAATLAR VE DOLAYISIYLA
ÇARÇUR OLMUŞ NİCE KAYNAK.

TBMM

- Hocam, ben size desem ki "bahçeye bir çınar fidanı dikmek istiyorum ama bir koşulum var: altı ay sonra çınarın boyu altı metreye ulaşmalı", ne dersiniz, bu mümkün mü?

- Olur mu öyle şey, her bitkinin, hele hele de ağacın, bir büyüüp gelişme, bir olgunlaşma süreci var, bunu hızlandırmak bizim elimizde değil!

- Hah işte, aynen böyle hocam, her projenin geliştirilmesi, olgunlaştırılması süreci de, içerdiği zorunlu adımlar nedeniyle asgari bir süreyi gerektirir. Bu sürecin hızlandırılması ancak bir düzeye kadar mümkündür. Yani sizin arzu ettiğiniz gibi, yirmi küsur bölüme sahip, henüz ihtiyaç programı çalışmaları bile hazır olmayan bir fakültenin mimari projesinin bir ay içinde tamamlanması ve hemen inşaata geçilmesi mümkün değil!

Kulakları çınlasın, dünyanın en sevimli ve saygın kişiliklerinden biri olan Mithat Hoca'yı, aynı yıl hem Etüd-

Proje giderlerini hem İnşaat giderlerini Yatırım Programına katmanın anlamsız olacağına ancak kendi ilgi alanına giren bu örnekten sonra ikna edebilmişim. Fakültesinin ilerdeki gelişmelerine engel olmayacak bir projelendirme için önce ciddi bir ihtiyaç programı çalışması, sonra tüm bölümlerin onayını alacak bir avan proje, ve ancak ondan sonra mühendislik projelerinin koordinasyonunu da üstlenecek bir mimari proje hazırlığı yapılabileceğini ve de bunun en az altı ay, daha hakçası bir yıl gibi bir süre gerektirdiğini yeniden anlatmışım. Bu yaptığımız, bu türden tartışmaların ne ilki ne de sonucusuydu; Devlet Planlama Teşkilatı'nda her yatırım döneminde defalarca yinelenen bir karşılıklı ikna süreciydi. Yeni kurulacak bir üniversitenin rektörü olarak Mithat Hoca'nın heyecanını ve tez canlılığını anlamıyor değildim; ama o kadar çok örneğini yaşamıştık ki bu aceleye getirildiği için sonu hüsrarla biten projelerin!

Neydi hüsrân? Gerçek gereksinimlere yanıt vermekten uzak mekanlar, atıl kapasite, artan maliyetler, sonu bir türlü

gelmeyen ihaleler, yarım kalmış inşaatlar ve dolayısıyla çarçur olmuş nice kaynak. İşin ilginç olduğu kadar acıklı bir diğer boyutu da, bu olumsuz sonuçta, kaynakların rasyonel kullanımını planlamak üzere kurulmuş olan bir kamu kurumunun, en az, projeyi önerenler kadar payı olmasıydı. Süreçten habersizmiş gibi davranılıyor, bazı zorunlu adımlar görmezden geliniyordu.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın kamu yatırımlarında mutlak söz sahibi olduğu bir dönemde bile nedense 'yatırım' ve 'proje' sözcükleri yalnızca birer fizibilite, yani yapılabilirlik ve/veya verimlilik ölçütüyle değerlendirilen, soyut birer kavram olarak kullanılagelmişti. Özellikle büyük iktisadi projelerin herhangi başka bir ölçütle değerlendirilmesi akla bile gelmiyordu. Oysa onlar da diğer 'sosyal' projeler, yani ilk öğretimden üniversiteye kadar her düzeyde eğitim yapısı, sağlık yapıları, kültür ve spor yapıları ve nihayet toplu konutlar gibi, eninde sonunda bir ihtiyaç programı çerçevesinde projelendirileceği var sayılan, tek bir ihale sürecine uymak zorunda olan, kimi sıradan, kimi ayrıcalıklı teknik özelliklere sahip bina veya yapı kompleksleriydiler. Dolayısıyla bu projelerin de yapılabilirlik ve verimlilikleri konusunda sağlıklı bir yargıya varmak için, proje ve dolayısıyla uygulama maliyetlerini gerçekçi verilere dayandırmak gerekiyordu.

Oysa, her iki taraf da bunun önemini yeterince kavramamış, yatırımcı kuruluşlar, proje önerilerini yıllık yatırım programlarına kabul ettirmek yarışı içinde olmuşlardır. Bunun tek bir nedeni vardır: bir proje bir kez programa alındıktan sona artık "devam eden projeler" arasına girmeye hak kazanmış, dolayısıyla her yıl kaynak tahsisinde "yeni projeler" karşısında bir öncelik elde etmiş olur. Üstelik bir kez programa alınmış bir projenin -maliyeti ve inşaat süresi başlangıçta öngörüleni ne kadar aşarsa aşsın- programdan çıkarıldığı da pek görülmemiştir. Dolayısıyla bir kez Yıllık Yatırım Programına kapağı atınca, o projenin uygulanması garanti altına alındığı var sayılabilir. Ama neler pahasına...

Kamu sektöründeki emredici yetkileri ve çok değerli yönetici ve uzmanlarıyla altın çağını yaşadığı yetmişli yıllarda bile, DPT yöneticilerini bir "proje teknik değerlendirme birimi" nin gerekliliğine ikna etmek, on yılı aşkın bir mücadeleyi gerektirmişti. Sonunda uçlar oluşturulan bu birimin işlevsel olabilmesi için, doğal olarak, proje öneren kuruluşların da, istenen ön çalışmaları gerçekleştirmeleri gerekiyordu. Başlangıçta buna pek istekli olmasalar da, uygulamada aldıkları olumlu sonuçlar yatırımcı kuruluşlarla, bu birim arasında uyumlu bir iş birliğinin gelişmesine yol açtı..

İzlenen sürecin bir gereği olarak, bu çalışmaların en başında ihtiyaçların doğru tanımlanması ve bu ihtiyaçlar çerçevesinde doğru bir maliyet ve zamanlama öngörüsünde bulunulması geliyordu. Genellikle kamu kuruluşlarının bünyesinde bir veya birkaç mimar ve mühendisten oluşan bir "inşaat birimi" olduğu ve çoğunlukla proje önerilerinin bu birimlere hazırlatıldığı bir dönem olmasına karşın, 'ihtiyaç programı' hazırlama konusunda bu birimlerin yetersizliğini açıklamakta zorlanıyorum. Bunun temel nedeni, mimarlık ve mühendislik eğitiminin vermesi zorunlu olan "analiz ve sentez" yapma yeteneğinden yoksunlukları olsa gerek. Bir üst yönetimin taleplerine kayıtsız şartsız uymak gibi bir alışkanlık da eklenince, ortaya çıkan programların bir yığın gereksiz tekrarı içeren, kullanım sıklığı ve kapasitesini, ilişkiler şemasını gözletmeyen mekan listelerinden öteye geçememesini normal karşılamak gerekir. Maliyet

hesaplama yöntemleri de çok kabaca belirlenmiş bir metrekare maliyeti ile toplam alanı çarpırmaktan ibaret olunca, proje önerilerinin ne kadar gerçekçi olduğunu kestirmek zor olmasa gerek. "Maliyet planlaması" gibi bir kavramın bu proje önerilerinde hiç yer almadığı da bir gerçek.

Mimarlar Odası Yarışmalar Komitesi'nde görev aldığım ve yarışmaların oldukça sık olduğu yıllar boyunca, yarışma şartnamelerinde yer alan ihtiyaç programlarının ve maliyet öngörülerinin hazırlanışında da benzer eksiklikler ve yaklaşım hatalarıyla uğraşmak zorunda kalmış, kamuda olsun olmasın, mimarlarımızın bu konuda bir eğitim eksikliği içinde olduğu veya konuya ciddiyetiyle orantılı bir önem verilmediği yargısına varmıştım.

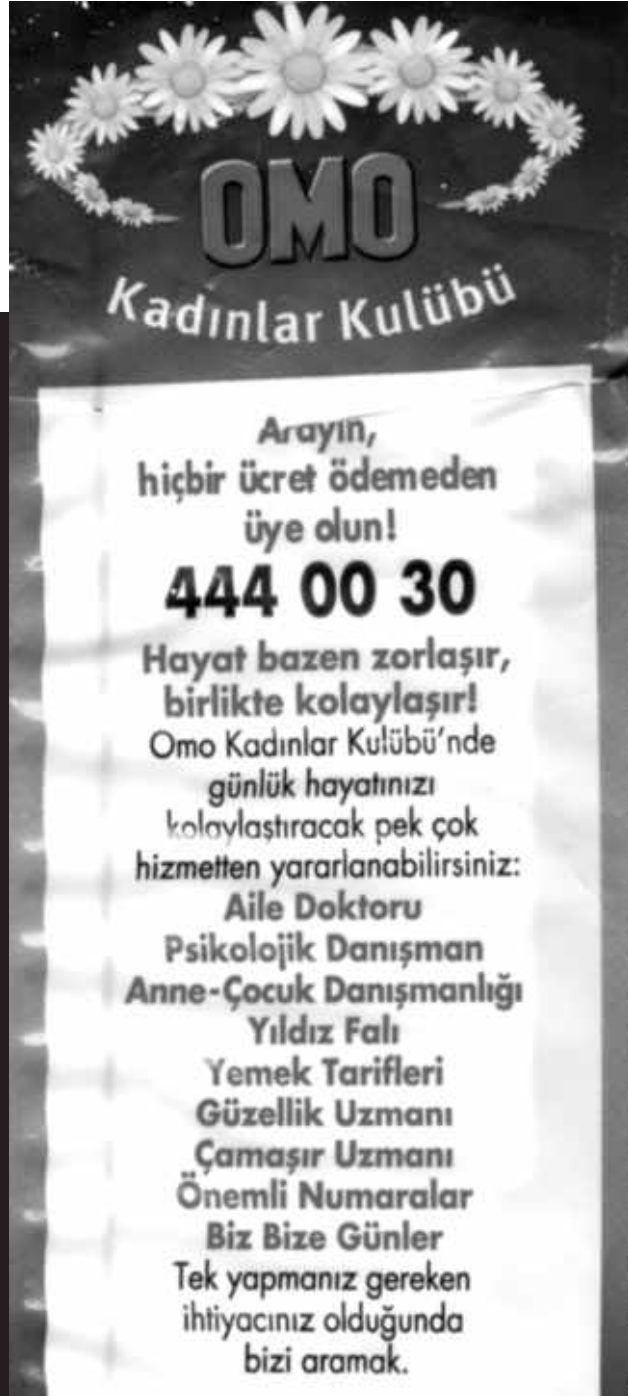
Bina kullanıcılarıyla mimarlar arasındaki iletişim kanallarının yetersizliğinin de bu sonuçta önemli bir payı vardır. Doğaldır ki, örneğin bir üniversitedeki her bir fakülte, bir fakülte'deki her bir kürsü, veya bir hastanedeki her bir klinik, ilk aşamada tümüyle kendine yeterli olacak şekilde bir program belirleyecektir. Bu gereksinimler hiçbir analiz ve senteze tabi tutulmaksızın peş peşe eklendiğinde, ortaya dev büyüklükte alan ve hacimler, altından kalkılamayacak maliyetler çıkacağı gibi, yaratılacak atıl kapasiteler yalnız ilk yapım sırasında değil, binanın ömrü boyunca yönetimin başına dert olacaktır. Bu taleplerin bir analizini yapmak, birimlerle etkileşim içinde çalışarak talepleri ortak kullanımlar içeren bir sentezde buluşturmak mimarın görevidir. Mimarın bunu yapabilmesi için işleyişle ilgili tüm verilere sahip olması gerekir. Bunu da kimse ona hazır formüller halinde sunmayacaktır. Doğru sorular ve yönlendirmelerle bu işleyiş şemasının kullanıcılarla birlikte oluşturulması gerekir. Başlangıçta bazı isteklerinden vaz geçmek bir özveri gibi görünse de, binalarına daha kısa zamanda kavuşacakları, daha az bakım ve onarım gideriyle karşılaştacakları, personelden tasarruf sağlayacakları yeteri netlikle anlatıldığında, birimler de bu konuda işbirliğine daha yatkın olacaktır. Bugün herkesin övgüyle söz ettiği Anadolu Üniversitesi Kampüsü, gelişmesini, doğru tanımlanmış bir projeye bağlamanın yararına inanan ve bu uğurda hiçbir çabadan kaçmayan bir yönetim anlayışının ürünüdür. TÜBİTAK'a bağlı olarak kurulmuş ve alanında son derece yararlı çalışmalar ürettiği halde her nedense sonradan dağıtılan Yapı Araştırma Enstitüsü, DPT Proje Teknik Değerlendirme Birimi ve Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü temsilcilerinden oluşan sürekli bir Danışma Kurulu'nun yönlendirmesi ve denetimiyle yürütülen bu çalışma, sürecin her aşamasında yeniden değerlendirilmiş, geri besleme yoluyla hep daha iyiyi hedeflemişti.

Ne yazık ki bu türden yapıcı işbirliği örneklerinin sayısı fazla çoğaltılamadı. Onca yılın mücadelesiyle oluşturulmuş birim, değişen yönetimler sonucunda uzun ömürlü olamadıysa da, farklı türden projeler için, koyduğu ilkeler doğrultusunda hazırlamış olduğu 'proje ön değerlendirme' formları uzun yıllar kullanılmaya devam etti. Böylelikle, belki kısmen de olsa kaynak kullanımında bir rasyonellik sağlanabildi.

Bugün, kamu kaynaklarının kullanımını hangi güçlerin, nasıl yönlendirdiğini bilmiyorum. Zaman zaman, yirmi beş yıl kadar önce verilmiş olan bu mücadele, " kamu eliyle 'özelleştirme kapsamında' değerlendirilecek daha fazla yapı üretmeye mi yaradı en çok?" diye sormaktan da kendimi alamıyorum.

BİZ MİMARLAR NEDEN İŞSİZ VE KORKULUYUZ?

Kenan Güvenç

Bir ön açıklama notu:

'... benden kamu ve mimari proje yarışmalarından söz ettiğim bir yazı istendi... Gerçekte bu konu uzun yıllardır zihnimi meşgul ediyor. Üzerinde ciddiyetle ve sıkı bir araştırma yapılması şart. Bu konuyu Açık Proje Alanı (APA) için Şube'ye önereceğim!.. Bugün için bu talep edilen konuyu da yakından ilgilendiren kamusalılığa dair temel bir yaklaşım eksikliği üzerine düşüncelerimi sunmayı daha önemli buldum...'

Bugün mimar olarak içinde bulunduğumuz sosyal-ekonomik-kültürel sorunların şüphesiz genel ülke ekonomisinin gidişatıyla yakın ilişkisi var... Ama bu ülkenin bir 'ferdi' olarak tanımladığımız sorunlar, kapsam ve yapıları itibarıyla bir 'mimar' olarak sorunlarımızdan farklı olmak zorundadır... Yapması gereken işleri bu olduğu halde mimarlar toplumsal hayatın 'sıcak hayat bölgelerinin' görünür, çevresel bir güç olarak maddileştirilmesi meselesini hiçbir zaman ve tarihsel olarak gündemlerine almalıdır... Bazı belirtileri su yüzüne çıkana dek farkında olamayacağımız derin toplumsal dönüşümlerin erkenden bir bedene büründürülmesi mimarlığın güç alanıdır. Yeni toplumsal oluşumların dipten gelen dalgalarının hiçbir düşünsel müdahaleye maruz kalmadan bu yüzden yalnız 'pratik' bir sonuç olarak maddileştirilmesinde önemli bir sorumluluk payı da mimarlarındır... Ne siyasi ne kültürel sadece iktisadi-askeri ya da 'diş' mihraklı entellektüelite tarafından ya da rastlantısal, kendiliğinden bir oluşla kalıplarına dökülerek şekillenen toplumsal hayatın dinamikleri böylece rızaen paylaşılan değil de şu ya da bu şekilde dayatılarak kabullenilen biçimleriyle hayatımıza giriyorlarsa her durumda tek bir kanalda, tek bir sesliliğin olması da kaçınılmazdır... Tek sesliliğin yarattığı 'Pazar' da paylar da küçük ve az olacaktır....!!

Bugün mimarların davranış psikolojisi şuna yaslıdır. Ortaya çıkmış 'şekillenmeleri' geçerli tek durum sayma önşartı içinde bu 'şekillenmeleri' dekore etmek... '...Oysa adı geçen türde sosyal şekillenmeler hangi güzergahı kullanarak gelmiş olurlarsa olsunlar sonunda ancak ve ancak gayri resmi kamusal alanda -ki ben buna hayat galesi alanı diyeceğim - maddileşip elle tutulabilir hale gelebilirler... Hayat galesi alanı, sivil hayatın yapılandırılmış bir halidir, 'kamu' alanının kamusalılığıyla zerre kadar ilgisi yoktur. Biraz daha açarsam; Hayat Galesi Alanı ev hali, eğitim eşikleri, temel ve sıradan yoksunlukların telafisi, hazlar, irade bildirimlerinin güvenlik için topluluklaştırılması, hiçbir şeylikler, alt kültür inisiyatifleri ortamlarıdır. Bu türden ortamlar kendilerini mağduriyetler, başlangıçlar, tatminler, ümit etmeler, meşruiyetler eşliğindeki programlarda varlıklarını hissettirebilirler. Kendi 'Vakıa' görüntülerini yaratabilirler. Hayat galesi alanının dinamiklerini kavrama gayreti dahi başlıbaşına ve 'memleketin hayrına' bir tasarım olacaktır. Mimarın, ülkenin bugünkü çevresel yapılanmalarında söz sahibi bir irade olarak belirebilmesinin mümkün tek izlenebilir mecrası bu alan tasarımcılığını kendine dert edinmesidir.

Hiper-çarşılardan medyatik koşullanmalar mekanına uzanan geniş bir yelpazede mimarın bu konuları hiç mi hiç dert edinmediğini gösteren çarpıcı örnekler vardır ve biri de şudur;

Bir Omo'nun, bir de Melih Gökçek'in 'Kadınlar Klübü' vardır... (adlandırmaları değişik olsa bile) Omo Kadınlar Klübü'nün mimari programı Omomatik-renkli deterjan ambalajının bir yüzünde yazılıdır ve 'Bizbize'den Aile Doktorunuza uzanan alt-başlıklarda 'yeşerir'... Bir telefonla bu 'klüp'te yer alabilirsiniz... Klübün 'üye' yapısı yalnız istatistiki olarak ve Omo tarafından bilinmekte ve pazar profili' olarak kullanılmaktadır... Hijyenizmin bu sanal mekanı yalnız telefon hattında oluşmaktadır- otoriteriyen kontrol teknolojisi üreten bir gayri-resmi kamusal alan ya da hayat galesi, ya da kamusal alan siz ne dersiniz o olsun - programıdır... Hiç ağlayıp dövünmeyin- mimarın sosyal-dayanışma için bir nüve olarak önermesi gereken bir 'kanunsallık' deterjan firmasının mutlak mekanınca üretilmiştir. Ya da Melih Gökçek önerene dek son on yılın proje konuları içinde kaç tane 'program' işlenmiş ODTÜ-GAZİ gibi üniversitelerimizin 'mimarlık' departmanlarının 'müfredatını' bir araştırın 'Kadınlar Klübü' - Evi-Merkezi ya da benzeri bir konu dert edinilmiş mi diye... (bir de 'kamusalılık' üzerine yazılmış kitabiyat'ı araştırın) Melih Gökçek önerdikten sonra bunu bir 'iş' olarak alan mimarları da bir araştırın gayri-resmi kamusal alanın inşa kaygısı hayatlarında yer almış mı diye... 'Oda' kayıtlarında inceleyin; yeniden yapılanmanın bitmez tükenmez tüketici söylemi içinde gayri-resmi kamusal alanın mimarlarca 'yeniden inşası' üzerine 'değİNİde' bulunan 'kaç' yazıya rastlayabileceksiniz. Fakat hayatımızı artık bunlar 'şekillendiriyor' ve şekillenmeleri geçerliliklerini meşru kılıyor.

Tamam, Hayat Galesi Alanının tasarımsal inşasında çok geç kalınmıştır. Ama bu alan her an sıfır noktasından yeniden başlanabilme ümidini de içinde taşıyan bir güce sahiptir. Hepimizin hem sorunların bize aşıkarmış gibi görünen ortaya çıkma nedenlerinin hem onlara bizim yaklaşım, araç ve tarzlarmızın artık eskimiş olduğunu görmemiz gerekiyor. 'Ülkenin genel sorunları...' söyleminden mimarlığın özel sorunlarını koparıp alarak ayrıştırmanın benim için biricik yolu yordamı burada saklıdır. Bu alanın inşa edilme gayreti oluşturulmadan mimarlığın ülke çapında kendi ortalama kültürünün ki mimarlık bu yüzden toplumsal hayatta meşruiyet kazanmamakta ve hala 'yasalaşırsa' güç edineceği yanılgısına düşmektedir - yaratılması olanaksızdır... 'Mimarlık kültürünün bu ülkede bina ya da tasarım olarak ortaya koyabildiklerinin bugünkü manzumesinde ne 'uçlar' ne 'bağnazlar' ve ne de 'vasatlar' mimarlığı vardır... Sanırım ayrımsal bütün konumlanmalar ancak mimarlığın ortalama kültürünün varlığında ve ona tutunarak kendi referanslarını oluşturabilirler... Bu yönde ufukta hiçbir belirti görünmemektedir. Aksine 'mimarlığın' bu kargaşa ve yoksunluğu dar-gündemli ve kısa iradeli menfaatler için kullandığı kanaatindeyim... Yine aksine mimarlar mevcut üzerinde yeni bulanıklıklar yaratarak 'sosyalliklerini' yeniden kuruyorlar. Bunu da başka bir zaman tartışacağım.

ÇÜNKÜ BİZ İDEALİST İNSANLARIZ! . . .

Fatih SÖYLER

Mimarlar Odası Gn. Sekreteri

MİMARLAR ODASI'NIN,

TMMOB'NİN TARİHİ, KAMU

ÇALIŞANI MİMARLARIN,

MÜHENDİSLERİN EKONOMİK,

SOSYAL, MESLEKİ HAK, YETKİ

VE SORUMLULUKLARINI

SAVUNAN SAYFALARLA

DOLUDUR.

BU DÖNEMDE

GERÇEKLEŞTİRİLEN VE

ONBİNLERCE MİMAR VE

MÜHENDİSİN KATILDIĞI İŞ

BIRAKMA EYLEMLERİ,

TOPLANTILAR, TMMOB

TARİHİNDEKİ EN GÖRKEMLİ

FOTOĞRAFLARDIR.

Genç bir üyemiz yakınıyor: "Ben aldığım maaşla ay sonunu nasıl getireceğim diye düşünürken... oda aidatını ödemekte zorluk çekiyorum... Siz ...'bu gençler ne yapıyor, iş bulabiliyor mu, nasıl şartlarda çalışıyor' diye düşündünüz mü? Hangi bir gün haklarımızı dile getiriniz?.. Savaşa karşısınız, tamam, savaşı kimse istemiyor ama biz ... yıldır okulu bitirelim, iş bulalım, çalışalım dertleriyle (zaten -FS) bu savaşın içerisindeyiz. Lütfen bu konuyu dikkate alın ve artık biraz da bizim haklarımızı savunun. Ayaklar altına alınmış

mesleğimizin onurunu ...iade edin. Gençlerde hiç heyecan yok, diyorlar. Bu şartlarda nasıl bir heyecan bekliyorlar, anlamıyorum. Hayata küsmüş, psikolojisi bozulmuş insanlardan başkası olamıyoruz. ... Hep hayıflanıyoruz... niye bir hemşire veya öğretmen olmadık diye. Çünkü biz... idealist insanlardık!"

Meslektaşımızın yazdıkları ne denli üzücü, ne denli düşündürücü: "Çünkü biz idealist insanlardık!" diyor. Böyle söylediğine göre, demek ki hayal kırıklığına uğramış, demek ki umutsuzluğa boyun eğmiş ya da eğmeyi, artık, göze almış...

Meslek odamıza geçmişte, bu genç kardeşimizin yazdığına benzer, kimi daha da can acıtan yakınmalar sıkça gelirdi. Ya işsizliği süren üyelerimizden, ya özel kesimde ücretli çalışanlardan, ya da kamu kesiminde görev almış meslektaşlarımızdan... Hepsinin ortak niteliği, Odamızı üyelerimizin ekonomik sorunlarıyla ilgilenmeye, ekonomik ve demokratik hak ve yetkilerini savunmaya, korumaya çağırıyor olmasıydı.

Son zamanlarda derdini yazıya ya da söze dökenlerin sayısı azaldı. Yakınmalar azaldığı için, dertlere çare bulunduğu için değil. Tersine, yakınmalar azaldı çünkü artık umutlar,

umarsızlığa dönüştü. Çünkü artık bezginlik sardı insanlarımızı, çünkü artık yok birbirimizden farkımız...

Yukarıda alıntı yaptığımız mektubunda meslektaşımız, doğrusu, biraz Odasına haksızlık etmiş. Mimarlar Odası, yalnız işsiz ya da ücretli üyelerimizin değil, tüm üyelerimizin ekonomik sorunlarıyla ilgilenmiş, mesleki alanda etkinlikten doğan tüm hak ve sorumlulukların savunulması için yıllarca uğraşı vermiştir. Bu uğraşmayı vermeye de devam edecektir.

Örneğin, kamu çalışanları mimarların sorunları, kamu kesiminde çalışma koşulları, kamu kesiminde mesleği uygulama sorunları... Mimarlar Odası'nın her zaman gündeminde olmuş konulardır. 80'li yıllara kadar, kamu çalışanı mimarların sorunlarına şöyle özetleyebiliriz:

a) Ücret ve sosyal haklar: Ücret sorunu (ücret yetersizliği, ücrette farklı disiplinler arasında eşitsizlik, ücrette farklı işyerleri arasında eşitsizlik) / Fazla mesai sorunu / Sağlık sorunları / Kreş sorunu / Lojman sorunu / Örgütlenme sorunları (toplu sözleşme, sendikal haklar, grev hakkı) / Siyasi-demokratik hak ve özgürlükler...

b) Mesleği uygulama sorunları: İmza yetkisinin kullanılamaması ya da yanlış kullanılması (ve bu bağlamda telif sorunları) / Siyasi baskı (siyasi amaçlı yatırım kararlarına onay vermeye zorlanma, yatırım programlarında plansızlık, keyfilik, tasarım-projelendirme hizmetlerinde siyasi-ekonomik çıkar baskısı, kontrollük hizmetlerinde siyasi

-ekonomik baskı) / Mesleki bilgi birikiminin dikkate alınmaması / Donanım ve personel yetersizliği / Meslek içi eğitimin yetersizliği / Mesleki örgütlenme sorunları...

Sorunlar saymakla bitecek gibi değildi. Mimarlar Odası, elbette diğer meslek odaları da, üyelerinin sorunlarıyla yalnızca ilgilenmekle kalmaz, bu sorunların çözümü, hiç olmazsa azaltılması için "baskı grubu olma" niteliğini yasal olanaklar ölçüsünde kullanırdı. Mimarlar Odası'nın, TMMOB'nin tarihi, kamu çalışanı mimarların, mühendislerin ekonomik, sosyal, mesleki hak, yetki ve sorumluluklarını savunan sayfalarla doludur. TMMOB, kamu çalışanı üyelerinin her zaman yanında olmuş, kamuoyunu aydınlatacak ve iktidarları yönlendirecek çalışmalarda, girişimlerde bulunmuş, yalnızca basın açıklamaları ile yetinilmemiş, sorunların çözümü için kitlesel dayanışma örnekleri (yürüyüşler, mitingler vb.) verilmiştir. Bu dönemde gerçekleştirilen ve onbinlerce mimar ve mühendisin katıldığı iş bırakma eylemleri, toplantılar, TMMOB tarihindeki en görkemli fotoğraflardır.

Elbette, zaman içinde, günün koşullarına göre, hem ele alınan konuların çeşitliliği, hem sorunların içeriğindeki ve hayata yansısındaki değişimler Odanın bu konuları ele

alınış biçim ve üslubunda farklılıklar yaratmıştır. 80'li yıllar, bu farklılıkların yoğunlaştığı bir dönemdir. Küreselleşme ile birlikte yeni Dünya düzeninin hayatımıza dayatılması, bu dayatmanın getirdiği toplumsal dönüşümler ve yeni düzene uyum sağlamak üzere yeniden yapılanan devlet, yalnız kamu çalışanı mimarları değil, herkesi etkileyen bir süreç yaşamamıza neden olmuştur.

Bu yıllara kadar, "sosyal devlet" anlayışı, tüm dünyada, "vazgeçilmez" modern toplumun yine "vazgeçilmez" ilkelerinden olmuştur. Sosyal devlet ise, planlı kalkınmayı, planlı kentleşmeyi, "planlamayı" önde tutar.

Gerçekten 80'li yıllara gelene dek Türkiye, planlamanın önde tutulduğu, sosyal devlet ilkesinin egemen kılındığı modern bir devlet miydi? Buna olumlu yanıt vermek zor. Yoksa, zaten yukarıda sıralanan sorunların pek çoğu karşımıza çıkmazdı.

Ama 80'li yıllar, postmodern toplumun "sosyal devlet" ilkesinden tamamen ayrılan, "plan" kavramını giderek teorik olarak da reddeden devletini gündeme getirmiştir. Toplum, toplumsallığından hızla uzaklaşmakta, dayanışma, işbirliği, kolektif çalışma gibi kavramlar yalnızca birer anıya dönüşmektedir. Şu anda yaşadığımız süreç, bu toplumsal parçalanma, ayrışma sürecidir. Bu süreçte küçülen devlet, kamu yatırımlarını azaltmakta, eğitim, sağlık, konut gibi alanlara kaynak ayırmamaktadır. Sermaye ise yatırımlara değil, küresel hareketlilik içinde spekülasyona yönelmiştir. Yatırımların azalması, devletin küçülmesi ile birlikte, eşit görülmemiş bir işsizlik dalgası ortaya çıkmıştır. İşsizlik yalnız

Türkiye'nin değil, tüm dünyanın sorunudur. Ancak ülkemiz, bu süreci, pek çok ülkeden çok daha ağır bir bedel ödeyerek geçirmektedir.

TMMOB'nin, özel olarak da Mimarlar Odası'nın önündeki görev, işte bu olumsuzluklar içinde, nitelikleri değişen sorunlar, ağırlaşan işsizlik, yok olan orta sınıf ve ücretli ya da serbest, kamuda ya da özel sektörde, nerede olursak olalım hepimizi cenderesine alan ekonomik çıkmaz karşısında "toplumsal bilinci" ön plana çıkarmak, "dayanışmayı" ve "işbirliğini" anımsamak, her üyenin sorununu paylaşabileceği, çözüm yolları arayabileceği ve dayanışma grupları oluşturabileceği platformlar yaratmak, böyle platformların oluşmasına olanak tanımaktır.

Kimbilir, bu platformlar, belki de hiç ummadığımız bir anda, çözüme doğru giden yolları bulmamızı sağlar. Kimbilir, bu kötü kaderi değiştirecek, umarsız olmadığımızı gösterecek birşeyler olurur. Belli mi olur, ülke yönetiminde bulunanlar, insanlarımızı belirsiz geleceklere mahkum edenlerden, hayatın acımasız dişlileri arasında umarsız bırakanlardan, insanlarımızı ezenlerden, mektubundan alıntı yaptığım genç meslektaşımız gibi milyonlarca sessiz çığlığı duyamayanlardan mı seçilecek hep? Kimbilir...

YEREL YÖNETİMLER YASA TASARISI

Ve

YEREL YÖNETİMLER YASA
TASARISININ TBMM'DEN
GEÇMEKTE OLDUĞU BU
DÖNEMDE, TASARI İLE YETKİLERİ
ARTTIRILAN YEREL YÖNETİM-
LERİN, OLANAKLARI VE DENETLE-
DİĞİ KAYNAKLARLA BİR
EKONOMİK BÜYÜME ALANI
OLARAK GÖRÜLMEKTE OLDUĞU,
ÖZELLİKLE ULUSLARARASI
SERMAYENİN RANT PAZARI

İLLER BANKASI

HALİNE DÖNÜŞTÜRÜLMEK
İSTENDİĞİ ORTADADIR. TASARI İLE
SİSTEMDE, DENETİM MEKANİZ-
MASI OLARAK ÇALIŞAN YA DA
ÇALIŞABİLECEK KAMU KURUM-
LARINI DEVRE DIŞI BIRAKACAK
YAPILANMALAR OLUŞTURUL-
MUŞTUR

İnci Özyörük Güney

Y.Mimar,
İller Bankası Gn.Md.
Yapı İş.Dai.Bşk.

Uzun bir süredir gündemde olan ve hükümetin Acil Eylem Planında da öncelikli olarak yer alan Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı ilke olarak kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması çerçevesinde, yerel yönetimleri güçlendirmek amacıyla, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımının yeniden düzenlenmesini öngörmektedir. Bu Yasa Tasarısı, Türkiye'nin de altına imza attığı 3 Ekim 1992 tarihli "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı"nın bir gereğidir. Yasa Tasarısı kamuoyundan farklı tepkiler almakta olup, birçok platformda belediyelerin kentsel altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde, yaşanan kaynak sorununun aşılmasında olumlu katkıları olacağı dile getirilmektedir.

Mevcut durumda, belediyelerin kentsel altyapı yatırımlarının finansmanında İller Bankası bir kamu kredi kurumu olarak sistemde yer almaktadır. *Banka Belediyeler, İl Özel İdareleri ile köylerin altyapı ve üstyapı yatırımlarının (içme suyu, kanalizasyon, arıtma, imar planı, harita, yapı tesisi vb.) gerçekleştirilmesinde, yatırım kredisi vererek ve de borçlandırmak suretiyle finansal destekte bulunmakta, bunun yanında yatırımların gerçekleştirilmesi aşamasında teknik kadrosunun bilgi ve tecrübesi ile eğitilmiş teknik personel sıkıntısı*

onaylarıyla diğer fonlara büyük miktarlarda aktarma yapılması Bankanın yerel yönetimlere gereği gibi hizmet götürememesine neden olmaktadır. Bankaya yatırımlar için Belediyeler Fonu'ndan 1990 yılında %66, 1991'de %56, 1992'de %51 gibi oranlar aktarılmakta iken bu 2000'de %7'ye düşmüş, 2001 yılında ise tek bir kuruluş para belediyeler Fonu'ndan İller Bankasına aktarılmamıştır.

Finans kaynaklarında yaşanan sorun Belediyeleri farklı kaynaklara yönlendirmiş, başta Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere büyük il ve ilçe belediyeleri, dış finansman kaynaklarından faydalanma amacıyla yatırım projelerinin gerçekleştirilmesinde dış borçlanma yoluna gitmişlerdir. Ancak dış borç kaynakları sanıldığı gibi uygun koşullar sağlayamamaktadır. *Belediyelerimizin dış borç kaynaklarının %70'i uluslararası ticari bankalardan alınan faizi yüksek, vadesi düşük ticari kredilerden oluşurken, sadece %20'si uluslararası kuruluşlardan (AB, Dünya Bankası vb), %10'u da devletlerden resmi kredi adı altında alınmaktadır. Dış borçlanma arttıkça ve belediyelerimiz kısıtlı bütçeleri ile geri ödemelerde sorunlar yaşadıkça, dış borç kaynakları olan uluslararası kuruluş ve bankalar belediyelerimizden daha fazla güvence istemekte, bu güvenceyi de yerel yönetimler sistemindeki yapısal reform aracılığıyla*

yaşayan yerel yönetimlere teknik yardım sağlamaktadır.

Son zamanlarda, Yerel Yönetim Yasa Tasarısının da tartışıldığı birçok platformda *İller Bankası ile Belediyeleri karşı karşıya getiren konu Bankanın teknik yönü değil, kentsel altyapı finansmanlarındaki sorundur.* Banka yatırımları büyük oranda Genel Bütçe imkanlarına dayanmakta, Genel Bütçesinin %60'lık bir kısmını iç ve dış borç faizine aktaran bir ülke olarak da, Genel Bütçeden kentsel altyapı yatırımlarına ayrılan pay azalmaktadır. Önceki yıllarda Bankaya doğrudan tahsis edilen "Belediyeler Fonu" nun, 1993 yılından itibaren Genel Bütçe kapsamına alınarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na fon gelirinden çok az miktarda ödenek konulması, bu ödeneğin de Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan Bütçe Uygulama talimatlarıyla belirli aralıklarla ve belirli oranlarda serbest bırakılması, Başbakanlık

elde etmeyi amaçlamaktadırlar. Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı bu amaca hizmet eden bir araç olabilecek içeriktedir. Belediyeler özellikle dış sermayenin yatırım alanı haline getirilmekte, dış borçlanmalar teşvik edilmektedir. 1981 yılında belediyelerimizin dış borcu bulunmamakta iken , 2000 yılında dış borç tutarı 3 milyar doları bulmuştur.

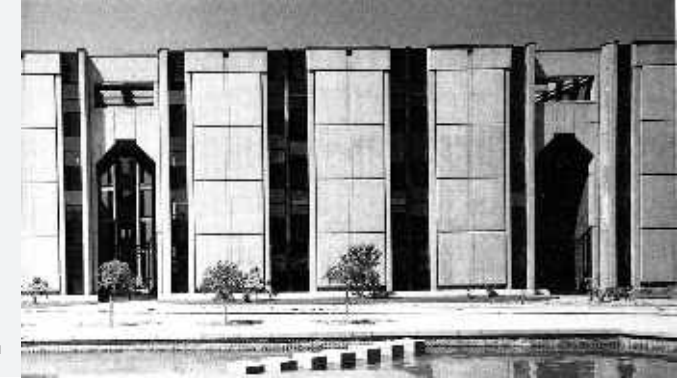
Tasarı yasallaştığında, hazine arazilerinin yerel yönetimlere devirleri sonucunda belediyeler ve özel idareler taşınmaz zengini haline gelecekler, mülkiyeti ya da kullanma hakkı kendilerine ait olan taşınmazın kullanım hakkını gerçek ya da tüzel kişilere 25 yıl süre için devredebileceklerdir. *Salt "kaynak" yaratmak amacı ile SİT alanlarının bile yapılaşmaya açan düşünce tarzının, hazine arazilerinin kullanma hakkını devrederken toplumsal yararı gözlemeyeceği aşikardır.*

Tasarıda belediyeler ve İl Özel İdareleri'nin ticari şirketler kurabilmesi veya kurulmuş olanlara ortak olabilmesi sağlanmıştır. Bu Yerel Yönetim Modeli, Dünya Bankası ajandasında "mali ve teknik kapasitelerin artırılması adına yerel yönetimlerle ilişkiler kuran, yerel önceliklere cevap veren bir otorite ve özerklik sağlayan, kendi içinde merkezileşmiş yönetim birimlerini desentralize ederek işletme birimlerini oluşturan" bir belediyeçilik olarak tarif edilmektedir. Reform olarak önerilen ve Yerel Yönetim Yasa Tasarısı'nın da özünü oluşturan işletmeci belediyeçilik politikaları kentsel hizmetlerin özelleştirmelerinin önünü açması ötesinde, *kentsel projelerin, toplumsal yararı gözardı edilerek yalnızca "karlılık" ölçütleri ile değerlendirilmesinin, kentsel yatırımların uluslararası krediler kullanılarak dışa bağımlılığının artırılmasının önünü açmaktadır.*

Tasarıyla ilgili bir başka önemli nokta da merkezi idare yetkilerinin kısmen belediyelere ama ağırlıklı olarak İl Özel İdareleri'ne devredilmesidir. Tasarıya göre bunun sonucunda, merkezi idareye ait bazı kuruluşların işlevlerinde değişiklik kaçınılmaz hale gelmektedir. Örneğin İller Bankasının belediyelerin yapım işlerini üstlenmesine gerek kalmayacaktır. Çünkü imkanları sınırlı Belediyelere ait yapım işlerini İl Özel İdareleri üstlenmektedir. Bu yeni sistem işlerliğini kazanmadan

Meclis Halklaileşkiler Binası

önce oluşacak geçiş döneminde teknik yetersizliği olan belediyelerin hizmetlerini yürütürken yaşayacağı güçlükler ortadadır. Mevcutta işleyen sistemin zayıf yanları olduğu kesindir. Ancak merkezi ve bölgesel teşkilatı ile yurt çapında teknik hizmet ağı oluşturmuş yetmiş yıllık bir kurumun birikiminden yararlanmamak akılcı bir çözüm olarak görülmemektedir. *Bugün İller Bankası da dahil birçok kamu kurumunun (Köy Hizmetleri vb) Bölge ya da İl Müdürlükleri'nin kapatılması yolunda çalışmalar hızlanmıştır. Yerinden Yönetim politikasının güçlendirilmeye çalışıldığı bir dönemde bölgesel ve yerel birimler güçlendirilecekken, tasfiye edilme yoluna gidilmesi düşündürücüdür. Tasarı ile alternatif olarak kurgulanan, İl Özel İdareleri'nin teknik hizmet birimlerini de içeren bir yapılanmaya gidilmesi belli bir süreç isteyen bir durumdur. Bu amaçla ülke genelinde pilot bölge ya da il uygulamalarına geçilebilir. Pilot uygulamalarda başarıya ulaşırsa, model yurt çapında yayılabilir. Bu*

aşamada mevcut bölgesel ve yerel teşkilat yapısındaki birikimden mutlak suretle faydalanılmalıdır.

Konuyu kentsel altyapı hizmetlerinin finansmanı yönünden değerlendirdiğimizde yine yeterli kadro ve deneyime sahip olmayan küçük ve orta ölçekli belediyelerin deneme yanılma yoluyla dış borçlanmanın üstesinden gelemediği durumlar mevcuttur. *Bu konuda belediyeleri yönlendirecek, sermaye piyasalarına bağlayan, finansal, yönetsel, hukuksal konularda bilgilendirecek bir kuruma ihtiyaç vardır. Bu aşamada İller Bankası koordinasyon görevini üstlenen ve mevcut boşluğu dolduran bir kurum olarak çalışabilir.* Ancak bu tür bir görevi üstlenirken Bankanın özerkleşmesi, belediyelerin gerçek ihtiyaçlarına cevap veren bir kurum haline dönüşmesi ile çağdaş ve etkin yöntemler kullanabilen bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir.

Günümüzde, yerel yönetimlerin olanakları ile denetledikleri kaynaklar arttığı ve yerel yönetimlerin ülke ekonomisinde rol oynayan kesimler için bir ekonomik büyüme alanı olarak görüldüğü bir süreçte, denetim mekanizması olarak çalışacak bu tür kurumlar yerelleşme adı altında sürdürülen yağmayı yavaşlatmakta etkili olup, kenti sermaye kesimlerine

rant alanı olarak sunan yaklaşımlar için bir direnç oluşturabilir. Bu tür yapılanmalar ile desteklenen yerel yönetimler, kentsel altyapı finansmanı çözümünün dış borç kaynaklarında değil, yurt içi ve yerel kaynakları harekete geçirmek olduğunu göreceklidir.

KAYNAKÇA

1)Yerel Yönetim Yasa Tasarısı "Merkezi Siyaset Yerelleştirilmek İsteniyor", *Ada-Kentliyim Dergisi*, 1998/3, s.64-71.

2)Prof. Dr. Birgül Ayman Güler, "Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı" Sunuş Notları, *Mimarlar Odası, Ankara, Mart 2003.*

3)"Nasıl Bir İller Bankası?", *İller Bankası Dergisi*, Ocak 1998, s.4-7.

4)"Bankamız Çalışmaları ve Dış Finansman", *İller Bankası Dergisi*, Aralık 1996, s.6-9.

KAMU PERSONEL REJİMİ REFORM YASASI TEKNİK BİR TARTIŞMA DEĞİLDİR

M. Cengiz FAYDALI

Yapı-Yol Sen Genel Başkanı

KAMU PERSONEL REJİMİ
“REFORMU” SON 30 YILDIR
UYGULANAN NEO-LİBERAL
POLİTİKALARIN ÖNEMLİ BİR
PARÇASINI OLUŞTURMAKTADIR.
YANI İDEOLOJİK BİR PROGRAMIN
ÜRÜNÜDÜR.

3 Kasım 2002 Genel Seçimleri sonucu %34.2 oranında oy alarak parlamentonun %66'sına sahip olarak işbaşına gelen AKP yöneticilerinin, yapmış olduğu açıklamalarda “Kamu Personel Rejimi “Reform” Yasası”nın çıkartılacağını belirtmişlerdir. Bu çerçevede memurların bir kısmının sözleşmeli personel olacağını, bir kısmının da işçi statüsüne geçirileceği, ücretlerin de “performans” sistemine göre belirleneceği açıklanmıştır. İlk bakışta hükümet, kamuda çeşitli teknik düzenlemeler yapıyor gibi görünse de, doğru bir bakış açısı durumun tamamen farklı bir boyutta olduğunu ortaya koymaktadır.

Kamu Personel Rejimi “Reformu” son 30 yıldır uygulanan Neo-Liberal politikaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Yani ideolojik bir programın ürünüdür.

Ülkemizde iş başına gelen hükümetlerin önemli bir kısmı saldırı politikalarını yaniltma ve çarpıtma yöntemleriyle tek seçenek gibi savunmaktadırlar. Yıkım politikalarından etkilenen kesimlerde daha çok hükümetlerce kapalı kapılar arkasından hazırlanan tasarıların maddelerinin tartışmasında boğularak, işin özünü gündeme getirememektedirler. Dolayısı ile etkili bir mücadelede örgütlenememektedir. Bu nedenle, bu çalışmada, yalnızca Kamu Personel Rejimi “Reformu” Yasa Tasarısı'nın maddeleri değil, tüm yasa bir bütünlük içerisinde uygulanan neo-Liberal politikalarla bağlantısıyla birlikte ele alınmalıdır.

KAMU PERSONEL REJİMİ “REFORMU” YASASINDA ÖNE ÇIKAN KAVRAMLAR

Çalışma hayatının kuralılaşştırılmasının önemli bir ayağını da Kamu Personel Rejimi Reformu oluşturmaktadır. Bu yasa tasarısının daha sağlıklı tartışılabilmesi için bazı kavramların açıklanması gerekmektedir.

1. NORM KADRO

Neo-liberalizm sürecinin çalışma hayatı için, özellikle kamu sektörü için dayattığı saldırı programlarından biri de norm kadro çalışmalarıdır.

İlk uygulaması Milli Eğitim Bakanlığı'nda yapılmıştır. VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın “Kamu Hizmetlerinde Etkinliğin Arttırılması Projesi ve Kamu Kesiminde Ücret Adaletinin Sağlanması” bölümünün “Amaç, İlkeler ve Politikalar” başlığında “Kamu kesiminin yeniden yapılanması sürecinde istihdamın sayı, nitelik, verimlilik ve ücret düzeyi bakımından sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için kamu kesimindeki istihdamın gözden geçirilerek, kamu yönetiminin yeterli sayı ve nitelikte personelle donatılmasını ve personel kaynaklarının verimli ve yerinde istihdamını sağlamak üzere insan gücü planlaması yapılarak ve etkinliğin artırılması amacıyla iş analizlerine dayalı norm kadrolar hazırlanacak ve mevcut durumun olması gereken açısından değerlendirilebilmesi için kamu insan gücü envanteri çıkarılacaktır” denilmiştir.

Başbakanlık Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü tarafından çıkartılan 1998/16 Sayılı Genelge ile Devlet Bakanlığı koordinasyonunda “norm kadroların tespit edilmesine dair esas ve usulleri belirlemek amacıyla” bir komisyon kurulmuş, kurumlara da gerektiğinde Devlet Personel Başkanlığı'nda teknik yardım olarak norm kadro sayılarını belirleme görevi verilmiştir.

Norm kadro çalışmalarının nasıl yürütüleceği 2000/1658 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla çıkartılan “Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Yapılacak Norm Kadro Çalışmalarında Uyulacak Usul ve Esaslar” çerçevesinde belirlenmiştir. Bunun için önce kurum analizleri arkasından iş analizleri yapılacaktır.

Norm kadronun asıl amacı iş güvencesinin kapsamını daraltmak ve “birkaç kişinin işini bir kişiye” yaptırmaktır. Ayrıca, düzenli istihdam ortadan kaldırılmakta, çalışanların görev yerlerinin değişmesine neden olacak “ihtiyaç” halinde çalışanların farklı yerlerde, bazen birden fazla işyerinde görevlendirildiği, işyerinin parçalandığı bir uygulama getirilmektedir.

2. TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ (TKY)

Neo-liberalizm, sömürü oranını arttıran yeni politikaları “çağdaşlaşma” kılıfını geçirerek sunmaktadır. İdeolojik yanılsamalara yol açan bu taktiksel tutum, emek cephesinde de yanılsamalara yol açmaktadır. Üretim politikalarında esnekleşmeyi temel alan ve yeni bir yönetim tarzı getiren “Toplam Kalite Yönetimi”nin gerçek gerekçesiyle, öne çıkartılan gerekçeleri farklıdır.

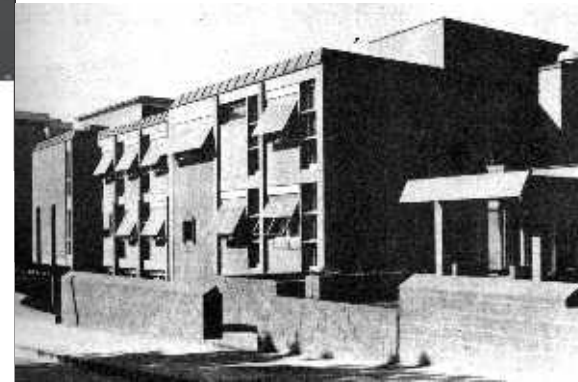
Neo-liberaler TKY'nin gerekliliğini, her sorunun ve her sürecin küreselleştiği ve küresel düzeyde ele alınmasını gereklerine değişime ayak uyduracak devlet yönetiminde “sistem kalitesi” getirilmesine bağlamaktadırlar. Devamında, yılların verdiği hantal yapı ve toplumda değişimin liderliğini yapacak esnek, yalın, görevleri ve yetkileri işin görüldüğü yere kadar aktaran bir kamu yönetimine geçme isteğini belirtmektedirler.

TKY'den beklenen, pazar payını geliştirilmesi, verimliliğin arttırılması ve rekabet gücünün yükseltilmesidir. TKY'nin felsefesi budur. Sömürüyü arttırarak, rekabet gücünü yükseltmek. Oysa öne çıkartılan argüman “insan”, “bireyselleşme” ve “özgürleşme”dir. Bu çekim gücü olan kavramlar kullanılarak, TKY cazip hale getirilmektedir.

TKY bazı kamu kuruluşlarında uygulanmaya başlanmıştır. Diğer kurumlara da hızla yayılmaktadır.

Toplam Kalite Yönetimi ile çalışanlar karşı karşıya getirilmekte, çalışanlar arasında dayanışma duygusu kırılarak, sınıf içi çatışma ve rekabet gündeme getirilmektedir. Amaç, çalışanların bireyselleştirilmesi, örgütlerle (sendikalarla) bağının koparılmasıdır. Ayrıca TKY ile, çalışanların görüş alındığı, kararlara katıldığı için bir “demokratik süs” de verilmektedir. Evet, üretimin

Türk Tarih Kurumu

Altındağ Belediye Binası

Anıtkabir

nasıl arttırılacağı, kalitenin nasıl kusursuz hale getirileceği konusunda çalışanların görüşü alınmaktadır. Ancak iş paylaşma geldiğinde tek söz sahibi işveren olmaktadır. Neo-Liberalizmin demokrasisi budur. İşine geldiği yerde demokrasi.

3. YÖNETİŞİM (GOVERNANCE)

Neo-Liberalizmin her alana ilişkin politika oluştururken, kamu yönetimini dışarıda bırakması düşünülemez. Kamu yönetiminde köklü bir değişim öngörülmektedir. Bu değişime göre devlet, kolektif hizmetleri sunan bir konumdan vazgeçerek, sermayenin taleplerine daha duyarlı olan bir konumu tercih etmektedir. Böylece devlet, birçok alandan çekilerek, bu alana bir takım devlet dışı mekanizmalar sokulmaktadır.

Kamu yönetimi üçlü bir model üzerine inşa edilmektedir. Devlet, sermaye ve sivil toplum kuruluşları üç ayağı oluşturmaktadır. Bu modele yönetim (Governance) denilmektedir.

Yönetişim : Çoklu aktörlerin rol aldığı ve hiyerarşilerin yerine karşılıklı etkileşimin belirlendiği bir yönetim süreci olarak tanımlanmaktadır. Devletin bu süreçteki işlevi ise büyük ölçüde düzenleyicilik ve çoklu aktörlerin birbirlerini bastırmadan iletişimde olabilmelerinin şartlarını hazırlamaktır. Yönetişim, merkezle yerel arasında bir hiyerarşi varsaymaktadır. Bu nedenle yerel düzeyde de benzer bir yönetim modeli ve yerel siyasetin de giderek çoklu aktör modeline kayması önerilmektedir.

mücadelesinin bittiği tezi üzerine kurulmuştur. Yönetişim, sınıf örgütü olan sendikaları devre dışı bırakmanın formüle edilmiş biçimidir.

4. PERFORMANSA DAYALI ÜCRET

Personelin değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar sendikal platformlardan çok akademik çevrelerde ele alınmıştır. Özellikle kamu personelinin değerlendirilmesi ile ilgili çeşitli yöntemler geliştirilmiştir.

Akademik çevrede, personel yönetimi sisteminin değerlendirmenin temel amacı, örgütün başarılı olabilmesi için personelin ortaya koyması gereken çalışmanın değerini belirlemek olarak değerlendirilmiştir.

Ülkemizde performans sistemine dayalı ücret modeli olarak İngiltere modeli önerilmektedir. Yapılan araştırmalarda İngiltere modeli uygulandıktan sonra kamu hizmetlerinin verilmesinde büyük sorunlar yaşandığı gibi, personeller arasında da büyük huzursuzluklar oluşmuştur. Kısacası tam bir fiyaskoya dönüşmüştür. Türkiye gibi demokrasinin henüz yerleşmediği bir ülkede, performans dayalı ücret sisteminin getirilmesinin skandallara yol açacağından kimse kuşku duymamalıdır.

HÜKÜMET VE AK PARTİ PROGRAMINDA ÇALIŞMA HAYATIYLA İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

AKP'nin parti programında çalışma hayatı ile ilgili olarak: Çalışma hayatının güçlendirilmesi ve istikrara

Seçim beyannamesinde; çalışan kesimlerin vergi yükü kademeli olarak hafifletilecektir, denilmiştir.

Hükümet programında ise daha önce belirtildiği gibi ücretlerde performans sistemine geçileceği belirtilmiştir.

Hükümet programında çalışanlar adeta unutulmuştur. Parti programında, kamu çalışanlarına grevi ve toplu sözleşmeyi içerecek şekilde Sendika Yasası'nın yeniden ele alınacağı yer almasına rağmen, acil eylem programında ve hükümet programında bu konu yer almamıştır.

Benzeri durum, tarım politikalarında da yaşanmıştır. Hatta acil eylem planında yer alan tarım politikaları bir hafta sonra açıklanan hükümet programında yer almamıştır. Bu çürüyen, yıpranmış siyaset tarzının sürdürüleceği anlamını taşımaktadır. Seçmenin karşısına çıkarken verilen vaatlerden, hükümet olduktan sonra vazgeçilmektedir.

Diğer taraftan çalışanların ücretleri ile ilgili, birbiriyle çelişen ücret politikaları sayılmıştır.

Bir yandan eşit işe eşit ücret politikasından bahsederken, diğer yandan performansa dayalı ücret sisteminden söz edilebilmektedir.

Demokratik ülkelere ücretler, karşılıklı pazarlık sistemi ile yani "Toplu Sözleşme" ile saptanmaktadır. Öyle ise ülkemizde Toplu Sözleşme uygulamasını çalışma hayatının tüm alanına yaygınlaştırmak gerekmektedir.

Ayrıca, sermaye sınıfına tanınacak ayrıcalıklar madde madde sayılırken (teşvik, vergi affı, mali miladın kaldırılması, bedava arsa vb.) çalışanlarla ve yoksul kesimle ilgili tek bir somut politika bile hükümet programında yer almamıştır.

57. Hükümetin mevcut programı, sosyal politikalar gözetilerek gözden geçirilecek açıklaması ile yetinilmiştir. Bu durum unutkanlık sonucu değil, bir tercih sorunudur. 58. hükümet de bu programı ile, 57. hükümet gibi işsizleri, yoksulları, çalışanları gözden çıkarmıştır.

Seçim meydanlarında tasarruf kesintilerinin nemalarıyla ödeneceği sık sık vurgulanırken, hiçbir parti metninde bu konuya yer verilmemiştir.

2003 bütçesinde çalışanlara verilecek zam oranı konusu adeta unutturulmaya çalışılmaktadır.

AKP ve hükümet programında çalışma hayatı ile ilgili politikaların 8. Beş Yıllık Planla bire bir örtüştüğü görülmektedir.

KAMU PERSONEL REJİMİ REFORMU YASA TASLAKLARI

Tasarlara İlişkin Değerlendirme

Yıllardır gündemde olan, Personel Rejimi Reform Taslağı! ANASOL-D Hükümetince gündeme getirilmişti.

Devlet Personel Başkanlığı'nca hazırlanan "Memurlar Kanunu Taslağı" ve "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Hak ve Yardımlarına İlişkin Kanun Tasarısı"na ilişkin bilgiler, Eylül ayı içerisinde Devlet Bakanı H.Sami TÜRK tarafından yapılan basın toplantısında kamuoyuna duyurulmuş ve basına 39 sayfalık bilgi notu'da dağıtılmış idi.

Açıklamada personel rejimindeki birçok soruna değinilmiş ve bu sorunların çözümü için, söz konusu taslakların hazırlandığı belirtilmiş idi.

Hazırlanan taslakları incelediğimizde, taslakların bir reform olarak algılanmasının, bir reform olarak sunulmasının anlamsız olduğunu görüyoruz.

Şöyle ki, taslaklar öz olarak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun bir tekrarıdır. Ancak 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu 1965 yılında çıkartılmış, 33 yılda birçok değişikliğe uğramıştır. Taslak Kanuna bu değişiklik şekli vermeyi hedeflemektedir. Bunlara ek olarak, yeni ve kamu çalışanlarının zararına olacak birçok husus eklenmektedir.

Bunun yanında 657'nin baskıcı yönü, katılımı engelleyen yönü, tek taraflı belirleyici yönü aynen korunmaktadır. Taslaklara göre; memurların kamu hizmetini aksatacak şekilde görevlerinden kasıtlı olarak birlikte çekilmeleri veya görevlerine gelmemeleri, görevlerine gelip de, hizmetlerin yavaşlatılması veya aksatılması sonucunu doğuracak eylem ve hareketlerde bulunmaları, memurların greve karar vermeleri, grev tertiplmeleri, ilan etmeleri, bu yolda propaganda yapmaları, memurların herhangi bir greve veya grev teşebbüsüne katılmaları, grevi desteklemeleri veya teşvik etmeleri yasaktır.

Taslaklara göre, memurların maaşları, özlük hakları yine tek taraflı olarak belirlenecektir, kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek memurlar hakkında görevden uzaklaştırma kararı alınabilecektir. İllerde Valiler, ilçelerde Kaymakamlar görevden uzaklaştırma kararı alabilecektir.

Memurlar siyaset yapamayacaklar, siyasi partilere üye olamayacaklardır.

Cumartesi, Pazar günleri bile il dışına çıkamayacaklar, basına dememiş veremeyeceklerdir.

Memurlar hakkında tutulan sicil raporları yine gizli olacaktır.

Memurlar, artık Emekli Sandığı'na sağlık primi de ödeyeceklerdir.

657 Sayılı Yasa'da yer alan disiplin suçları aynen, yeni tasarıda da yer almaktadır.

Ayrıca, tasarlarda yer alan bazı hükümlere göre, esnek istihdamın yolu açılmakta, birçok hizmetin ihale yoluyla götürülmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Yani memur sayısının azaltılmasının, esnek istihdamla birçok sosyal hakkın gaspının yolu açılmaktadır. Özelleştirmenin daha yoğun olarak uygulanması hedeflenmektedir.

Personel Reform Tasarıları 1993'ten beri gündemdedir İlk kez 16 Mart 1993 tarihinde zamanın Devlet Bakanı Şerif ERCAN tarafından kamuoyuna açılan taslakta kamu personelinin toplu sözleşme ve grev hakkından bahsedilirken, 55. Hükümet, bırakın grevi, grevin adını anmayı bile yasaklamış, bırakın toplu sözleşmeyi, herhangi bir basit katılım müessesesine bile tahammül edilmemiştir.

Taslak kanunlaştığında, daha önceden gelir vergisi ödenmeyen birçok kalemden de vergi alınacak, memurların ödediği vergi yükselecektir.

Tasaklarla getirilen yenilik, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yer alan Teknik Hizmetler Sınıfı, Sağlık Hizmetler Sınıfı, Genel Hizmetler Sınıfı vb. hizmet sınıflarının kaldırılmasıdır.

Getirildiği söylenen liyakat, başarı, işe girmede, yükselmede, torpil müessesesinin işlememesi için getirildiği söylenen öneriler ise hayata geçirilmesi için gerekli mekanizmaları net olmayan önerilerdir.

Önerilen tasarı, kamu çalışanlarının yıllardır mücadelesini verdiği, grevli toplu sözleşmeli sendikal hakkı yok sayan bir taslaktır. Kamu çalışanlarının sürgүнүнü, işine keyfi olarak son verilmesini kolaylaştıran taslaklardır.

Bu taslaklar 657 cenderesini sağlamlaştıran taslaklardır.

Bu taslaklar “evet efendimci” mantığın sürmesi için hazırlanmış taslaklardır.

Bu taslaklar dünyada esen küreselleşme rüzgarının bir sonucudur. Küreselleşme rüzgarından bu yana, siyasi iktidarların uygulamaya koydukları programlar, çalışanlar için daha çok işsizlik, daha az sosyal güvenlik, daha düşük ücret hedefini sağlamaya yöneliktir.

Hazırlanan “Memurlar Kanunu Tasarısı”da, “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Hak ve

Yardımlarına İlişkin Kanun Tasarısı”da, bu amaçlara hizmet edecektir.

Yalnızca, işverenin ihtiyacı olduğunda çalışılacak, örgütlenme ve örgütlenmenin doğal sonuçları olan hak arama mekanizmaları yasaklanacak, her türlü belirleme tek taraflı olacak, çalışanların geleceği yine amirlerin 2 dudağı arasında olacak, işe son vermenin yaygınlaşmasının yolları açılacaktır.

Elbetteki böyle bir tasarı kabul edilemez. Bizler 657'nin kaldırılmasını istiyoruz, ama onun yerine daha baskıcı yasalar getirilmektedir.

Bu taslakların yasalaşıp, yasalaşamayacağını belirleyecek asıl unsur, kamu çalışanlarının örgütlü gücüdür. 1993 yılında yükselen mücadele sürecinde hazırlanan taslakta, toplu sözleşme ve grev hakkından söz edilirken bugün, bu haklara hiç değinilmiyorsa bunun nedeni bir anlamda mücadelenin izlediği seyirdir.

Bu nedenle, yasaları yapan asıl gücün örgütlü mücadele olduğu gerçeğinden hareketle, işyeri toplantılarında yasaların içyüzü, getirecekleri ve verilecek mücadele biçimleri tartışılmalı, üyeler mücadeleye hazırlanmalıdır.

Ayrıca şu anda TBMM'de olan Yerel Yönetimler Yasa Taslağı ile de, çalışanları iş güvencesinden yoksun kılmanın yolları aranmaktadır.

Kamu çalışanları da saldırıya cevap verecek birikim ve mücadele azminde olmalıdır.

Personel rejimine yönelik ilk çalışma 1993 yılında “Devlet Personel Reformu İlkeler Taslağı” başlığı ile Devlet Bakanı Şerif Ercan döneminde yapılmıştır.

MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN MALİ VE SOSYAL HAK VE YARDIMLARINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımları bu kanunda düzenlenecektir.

Tasarı 42 madde ve 1 geçici maddeden oluşmaktadır.

Tasarı ile, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yüksek Personel Kanunu, 22.1.1990 tarihli ve 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilat kanunları ve diğer kanunlarda yer alan, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımlarına ilişkin hükümler kaldırılmaktadır.

Tasarıya göre; memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali hakları

- Aylık ücret ve yurtdışı aylık ücret,
- Hizmet Tazminatı,
- Ek Ödemelerden oluşacaktır.

Aylık Ücret : Temel ücret ve görev ücretinden oluşmaktadır.
Temel Ücret : Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin öğrenim durumlarına göre, temel ücret tablolarında hizmet basamağı itibarıyla belirlenen gösterge rakamlarının katsayı ile çarpımı suretiyle bulunmaktadır.

Görev Ücreti : Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin unvanlarının yer aldığı görev ve ücret grupları itibarıyla belirlenen göstergelerin katsayı ile çarpımı suretiyle bulunan tutardır.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerine ait kadrolar, 20 görev ücret grubuna ayrılmaktadır.

Hizmet Tazminatı : Memurlar ve diğer kamu görevlilerine görevin ifa edildiği yer, çalışma, mahrumiyet ve geçim şartları, hayat ve sağlık için taşıdığı risk vs. hususu göz önünde bulundurularak aylık ücretin %40'ına kadar hizmet tazminatı ödenecektir.

Ek Ödemeler : Vekalet, ikinci görev, ek görev ücreti, ders, ek ders, konferans ücreti, fazla çalışma ücreti, yabancı dil ödemesi, yolluk ve gündeliklerdir.

Katsayının Belirlenmesi : Genel ücret ve görev ücretinin belirlenmesinde esas alınan gösterge rakamlarının aylık ücret tutarına çevrilmesinde uygulanacak katsayı, üçer ayla altışar aylık dönemler itibarıyla uygulanmak üzere genel bütçe kanunlarıyla tespit edilecektir.

İntibak : Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri, öğrenim durumları ve kazanılmış hak aylık derece ve kademe göstergesi itibari ile temel ücret tablolarına intibak ettirileceklerdir.

Konut Yardımı ve Kamu Konutlarında Kira Bedeli : Memurlar ve diğer kamu görevlilerine ödenecek olan en yüksek temel ücretin %15'i tutarında konut yardımı yapılacaktır.

Aile ve Çocuk Yardımı : Memurlar ve diğer kamu görevlilerine, en yüksek temel ücretin %10'u tutarında aile yardımı, her çocuk için en yüksek temel ücretin %5'i tutarında çocuk yardımı ödenecektir.

Doğum Yardımı : En yüksek temel ücretin %15'i tutarında doğum yardımı ödenecektir.

Sağlık Giderlerine Katkı Payı : Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin aylık ücretlerinin %2'si sağlık primi olarak kesilecektir.

Yurtiçinde veya yurtdışında tam kapsamlı özel sağlık sigortası yaptıranlar, istekleri üzerine sağlık priminin yalnızca Emekli Sandığı payını ödeyeceklerdir. Ancak bunlar, kurumlarınca sağlanan tedavi yardımlarından yararlanamayacaklardır.

Ölüm Yardımı ve Cenaze Gideri: Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin, eşi ya da çocuğunun ölümü halinde en yüksek temel ücret tutarında, memurun kendisinin ölümü halinde de varislerine en yüksek temel ücretin 2 katı tutarında ölüm yardımı ödenecektir.

Cenaze masrafı kurumca karşılanacaktır.

Giyecek Yardımı: Memurlara aynı veya nakdi giyecek yardımı yapılabilecektir.

Yiyecek Yardımı: Memurlar ve diğer kamu görevlilerine çalışma saatleri içindeki öğünlerde yemek verilebilecektir.

Çocuk Bakımevleri: Memurlar ve diğer kamu görevlileri için çocuk bakımevleri kurulabilecektir.

Fazla Çalışma Ücreti: Kanunla belirlenen hallerde yaptırılacak fazla çalışma karşılığı ödenecek fazla çalışma ücreti, ilgililerin temel ücret ve görev ücreti toplamının yüzde biri oranındadır.

Yabancı Dil Ödeneği: A, B, C, grubunda yabancı dil ödeneği verilmesi uygulaması sürecektir.

Yolluk ve Gündelikler: Yurt içinde geçici göreve gönderilenlere temel ücretin %15'i oranında gündelik ödenecektir.

1998 YILINDA HAZIRLANAN MEMURLAR KANUN TASARISI İLE 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU ARASINDAKİ AYRIMLAR

Memurlar Kanun Tasarısı maddeleri ile ilgili madde madde yapılan değerlendirmeler bulunmakla birlikte, öne çıkan bazı başlıklara değinmekte yarar bulunmaktadır.

1. Şu anda 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince, Kamu İktisadi Teşebbüslerinde sözleşmeli personel statüsünde çalıştırılan personel de, Memurlar Kanunu kapsamına alınmaktadır.

2. Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Hak ve Yardımları ayrı bir kanun ile düzenlenmektedir.

3. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre; devlet memurları;

- Genel İdare Hizmetler Sınıfı
- Teknik Hizmetler Sınıfı
- Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı
- Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı
- Avukatlık Hizmetleri Sınıfı
- Din Hizmetleri Sınıfı
- Emniyet Hizmetleri Sınıfı
- Yardımcı Hizmetler Sınıfı

olmak üzere 8 hizmet sınıfında istihdam edilmekte idiler.

TCDD Tren İstasyonu

Kızılay Binası

TCDD Tren İstasyonu

Memurlar Kanun Tasarısı'na göre, bu hizmet sınıfları kaldırılacak, memurlar görev tanımlamaları yapılmış kadro unvanları altında çalıştırılacaklardır.

4. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, **“kamu hizmetleri, memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür”** hükmü yer alırken,

Memurlar Kanunu Tasarısı'nda;

“Genel İdare esaslarına göre yürütülen kamu hizmetlerinin gerektirdiği **asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri, sözleşmeli personel ve işçiler eliyle gördürülür”** hükmü yer almaktadır.

5. Memurlar Kanunu Tasarısı'nda; “Kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesinin sağlanması amacıyla, her kurumun merkez, taşra, yurtdışı ve diğer teşkilatlarında kamu hizmeti değerlendirme kurulu” oluşturulması hükmü getirilmiştir.

6. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre memurların işe giriş ve ilerleyebilecekleri derece olarak, 15 derece bulunmakta idi, memurlar işe başlarken öğrenim durumlarına göre 15. derece ile 8. derece arasındaki bir derecede iş başlıyorlar, yine öğrenim durumlarına göre, 7. dereceye kadar ya da 1. dereceye kadar ilerleyebiliyorlardı ve bulundukları derece ve kademenin maaşını alıyorlardı.

Tasarıya göre memurlar 3 temel ücret tablosuna göre maaş alacaklardır. Her üç ücret tablosu da 40 adet hizmet basamağına bölünmüştür. Ayrıca görev ücreti bulunmaktadır. Ünvanlar itibari ile 20 ücret grubu bulunmaktadır.

Taslak her ne kadar Kamu Personel Rejimi Reformu olarak sunuldu ise de taslakların bütünü incelendiğinde; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'ndaki mantığın aynen korunduğu görülmektedir. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yer alan maddelerin çoğunluğu “Memurlar Kanunu Tasarısı”nda aynen yer almaktadır.

1998 yılında hazırlanan tasarıya göre; memurun toplu olarak eylem yapmaları, toplu hareketlerde bulunmaları yasaktır. (657 Sayılı Yasa Madde 26; Tasarı Madde 30)

Memurların; greve karar vermeleri, grev tertiplmeleri, ilan etmeleri, bu yolda propaganda yapmaları yasaktır. (657 Sayılı Yasa Madde 27; Tasarı Madde 31)

Memurlar basına bilgi ve demeç veremeyeceklerdir. (657 Sayılı Yasa Madde 15; Tasarı Madde 17)

Siyaset yapma yasağı aynen sürmektedir.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda memurların kurumlarınca görevlerinin ve görev yerlerinin değiştirilmesi hükmü yok iken taslağın 63. maddesinde bu hüküm konularak, memurların sürgüne rahatça gönderilebilmesinin, İdari Mahkemelerin yürütmeyi durdurma kararlarının önlenmesinin yolları açılmaktadır. Sicil raporları hakkındaki hükümler aynen yer almaktadır. (657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Madde 109-123; Tasarı Madde 90-100)

Disiplin cezaları hükümleri aynen yeni tasarıda yer almaktadır. (657 Sayılı Yasa Madde 125; Tasarı Madde 102)

657 Sayılı Yasa'daki amaç maddesi, kapsam maddesi, sadakat maddesi, kişisel sorumluluk ve zarar maddesi, memurların görev ve sorumlulukları maddesi, kişilerin uğradıkları zararlar maddesi, mal bildirim maddesi, basına bilgi veya demeç verme maddesi, resmi belge, araç ve gereçlerin yetki veren mahaller dışına çıkarılması maddesi, kılık kıyafet kuralları maddesi, isnat ve iftiralara karşı koruma maddesi, yer değiştirmeye ilişkin maddeler, sicillere ilişkin maddeler başta olmak üzere bir çok madde aynı şekilde yeni tasarıda da yer almaktadır.

1997 YILINDAKİ TASLAKTAN FARKLILIKLAR

1997 yılında ise Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Kanun Tasarısı Taslağı ile Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali Sosyal Hak ve Yardımlarına İlişkin Kanun Tasarısı Taslağı hazırlandı.

Bu taslak ile;

1) Görev Ücret Grupları Getirildi

Bu yeni düzenlemeyle çalışanlar 20 görev ücret grubuna ayrılmış ve her bir grup için %430 ile %15 arasında değişik oranlar belirlenmiştir. Bu gruplara dahil ünvanlara yakından bakıldığında yeni düzenleme ile memur olarak tanımlanan yönetim bürokrasisi, ekonomi ve maliye yönetimi, mülki idare, yargı alanında çalışanların ücretlerinin neredeyse %80'ini oluşturan yüksek oranlarda görev ücreti alırken, kamu çalışanı statüsünde tanımlanan çalışanların ise daha düşük oranlı görev gruplarına alındığı görülmektedir. Bu şekilde hem çok geniş bir çalışma grubunu oluşturan kamu çalışanlarıyla “memurlar” arasında bugün olmayan ücret farkları oluşmakta hem de devlet için görev öncelikleri ve önemi bugünkünden çok farklılaşmaktadır.

2) Ücretlerden Alınan Gelir Vergisi Yükseltilecekti

Bugün ödenen ücretlerde hizmet tazminatı dolayısıyla ücretlerin yaklaşık %60'ı vergi matrahına dahil değilken yeni uygulamayla ücretlerin tümü vergi matrahına dahil edilmekte ve böylece alınan gelir vergisi yükselmektedir.

3) Eşel-Mobil Uygulaması Başlamakta İdi

Tasarının 22'inci maddesinde Devlet İstatistik Enstitüsü Türkiye Tüketici Fiyat Endeksi baz alınmak suretiyle kıstas ücret ayarlamaların yapılacağı ifade edilmiştir. 1998 yılındaki taslakta böyle bir hüküm bulunmamaktadır.

Ancak; 1997 yılında hazırlanan taslakta olduğu gibi yüksek bürokrasinin görev ücreti ile, geniş kesimi oluşturan memurların görev ücretleri arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. 1998 yılında hazırlanan taslakta kamu çalışanı statüsü yer almamaktadır.

4) Ücretlerin Tüm Çalışanlara Ayın 15'inde Ödenmesi Uygulaması Kaldırılıyordu

Tasarının 17'inci maddesi yeni bir uygulama getirmektedir. “Madde 17: Aylık ücret ve Tazminatları Ödeme Zamanı ve Esasları: Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin aylık ücretleri birer aylık fasıllarla Bakanlar Kurulu'nca kurumlar açısından ödeme zamanı eşitliği gözetmeksizin uygun görülen günlerde ve peşin ödenir...” Görüldüğü gibi hükümet kurumları gruplandırılarak her gruptaki çalışanlara ayın farklı günlerinde ücretlerini ödeyecektir. Hüküm aynı şekilde yeni taslakta da yer almıştır.

5) İkramiye Ödenecekti

Tasarının 31'inci maddesiyle memurlar ve diğer kamu görevlilerine yılda en çok iki kez her defasında temel ücret tutarında ikramiyenin net olarak ödenmesi öngörülmüştür.

6) Ücretlerden 1/100 Oranında Sağlık Hizmeti Kesintisi Yapılacaktı

Tasarının 27'inci maddesi Genel Sağlık Sigortası yürürlüğe girinceye kadar (yani, sağlık ve sosyal güvenlik özelleştirilinceye kadar) aylık ücretlerinin 1/100'ünün sağlık primi olarak kesilmesini öngörmekte idi. Bu kesintinin yarısı Emekli Sandığı'na aktarılırken diğer yarısının nereye gideceği düzenlenmemiş idi. Yani, tasarıda bu oran 2/100'e çıkartılmış, bu miktarın yarısının Emekli Sandığı'na, yarısının genel bütçeye aktarılacağı belirtilmiştir.

7) Kurumlarda Çıkartılan Yemeklerin Bedelleri Tümüyle Çalışanlarca Karşılanacaktı

Tasarının 30'uncu maddesinde “Yiyecek Yardımı” başlığında yapılan düzenleme ile yemek bedelinde devlet katkısı iptal edilerek, tüm bedelin çalışanlardan alınması öngörülmüştü. Yeni tasarıda “memur ve diğer kamu görevlilerine çalışma saatleri içindeki öğünlerde yemek verilebilir” hükmü konulmuştur.

8) Kurumların Çocuk Bakımevleri 1 Yıl İçinde Tasfiye Ediliyordu

Tasarının geçici 5'inci maddesi kurumların açtıkları çocuk bakımevlerinin en geç 1 yıl içinde tasfiye edilmesini ve kurumların çocuk bakımevlerinde çocukları olan çalışanlara aile yardımı ödenmemesini öngörmekte idi. Yeni tasarıda; “memurlar ve diğer kamu görevlileri için lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde çocuk bakımevleri kurulabilir” hükmü yer almaktadır.

9) Kurumsal ve Sektörel Ek Ödemeler Kaldırılıyordu

Kamuda Başbakanlık tazminatı, geliştirme fonu, brüt maaş üzerinden düşük faizli para çekme vb. adlarda yapılan kurumsal ve sektörel ek ödemeler tasarının 2'inci maddesinde “bu kanunla sağlanan hak ve yardımlar dışında

ücret ödenemez ve hiçbir yarar sağlanamaz” hükmüyle kaldırılmaktadır. Aynı hüküm yeni taslakta da yer almaktadır.

SENDİKALARIN BU KONU İLE İLGİLİ ÖNE ÇIKARTMASI GEREKEN TALEPLER

1. KAMU HİZMETİ NİTELİKLİ BİR ŞEKİLDE YAYGINLAŞTIRILMALIDIR.

2. KAMU KURULUŞLARININ TASFİYESİ VE ÖZELLEŞTİRMELER DURDURULMALIDIR.

3. SÖMÜRÜYÜ ARTIRMAK İÇİN GÜNDEME GETİRİLEN NORM KADRO, TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ VE YÖNETİŞİM UYGULAMALARINA SON VERİLMELİDİR.

4. PERFORMANSA DAYALI DEĞİL TOPLU SÖZLEŞMEYE DAYALI ÜCRET SİSTEMİ TALEP EDİLMELİDİR.

5. İNSAN HAKLARININ BİR BÜTÜN OLARAK ELE ALINMASI GÜNDEME GETİRİLMELİDİR.

6. İŞ YASASI VE PERSONEL REJİMİ YASASI ÇALIŞMALARI DURDURULMALI, ÇALIŞMA HAYATI İLE İLGİLİ YASALARI BİR PAKET HALİNDE ELE ALINMALI, ORTAK ÇALIŞANLAR VE SENDİKALAR YASASI ÇIKARTILMALIDIR.

7- YEREL YÖNETİMLER REFORMU YASASI GERİ ÇEKTİRİLMELİDİR.

8- İÇ VE DIŞ BORÇLARIN ÖDEMELERİ DURDURULMALIDIR.

9- GÜNLÜK ÇALIŞMA SAATİ 6 SAATE İNDİRİLMELİDİR.

10- ADİL VE YAYGINLAŞTIRILMIŞ BİR VERGİ POLİTİKASI HAYATA GEÇİRİLMELİDİR.

Ulus, Heykel

Hava Kuvvetleri Binası

Gökdelen

Türk Dil Kurumu Binası

Hipodrom

SAĞLIKLI KENTLER İÇİN SAĞLIKLI KENTLER PROJESİNİ UYGULUYORUZ!

Haydar YILMAZ

Çankaya Belediye Başkanı

Etnografya Müzesi ve Türk Ocağı Binası

Uzun ve sancılı bir sürecin sonucunda Çankaya Belediyesi Dünya Sağlıklı Kentler Projesine dahil oldu ve üyelik hakkını elde etti.

Üye olmak için gösterdiğimiz sebat, kararlılık ve fedakarlığın çok daha fazlasını asıl bundan sonra göstermeliyiz.

Üye olmanın bizlerin ve koca bir kentin, Çankaya'nın omuzlarına yüklediği tarihsel sorumluluğu yeni bir anlayış ve yeni bir planlamayla aşabiliriz. Çünkü kent için var sayılan doğrular ancak bu konuda geniş bir sorumluk ve yetki dağılımı ile çözülebilir.

Sağlıklı Kentler üyeliğini sürdürmemiz ve bu üyeliğin hakkını verebilmemiz için ince uzun bir yolu aşmalıyız. Bunun için ilk önce, bu projenin sadece Çankaya Belediyesi'ne ait olmadığının bilincini yerleştirmeliyiz.

Bu proje ancak sivil toplum kuruluşlarının 'birlikten kuvvet doğar' felsefesi çerçevesinde konuyu sahiplenmesiyle başarıya ulaşabilir. Bu konuda sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışma alanları ve araçları kullanacağız. Bunun için bütün süreci denetleme görevini üstelenecek olan Kent Meclisleri ve bu kent Meclislerinde yer alacak uzman kuruluşların inisiyatif, öneri, çözüm ve arayışlarına biz de her türlü yardımı vermeyi taahhüt ediyoruz. Her şeyden evvel, bu meclislerin geniş bir ön araştırma, değerlendirme, olgunlaştırma sonucunda alacağı tüm kararları Belediye Meclisimizden geçireceğiz. Bu hem demokratik bir yönetim tarzı, hem kent parlamentosu uygulamasının filiz vereceği yeni bir kentsel platform olacaktır.

Çankaya için bir varoluş ve prestij abidesi olarak Sağlıklı Kentler Projesi, ancak toplumsal bir fırtınaya dönüşme becerisi kazandığında ve tüm yurttaşlarımızın bilinç hanelerine kazındığında 21.Yüzyılın Türkiye'sinin ve kentlerinin de öncüsü ve övüncü olmaya hak kazanacaktır.

Başbakanlık Binası

Dışişleri Bakanlığı Binası

Maliye

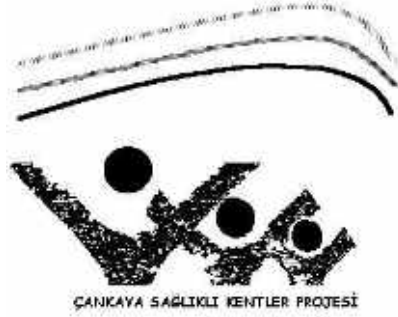
Sümerbank Binası

ÇANKAYA 'DA KATILIMCI PLANLAMA “SAĞLIKLI KENTLER PROJESİ”

Tezcan KARAKUŞ CANDAN

Mimar

ÇANKAYA SAĞLIKLI KENTLER PROJESİ

KAMUNUN BİR PARÇASI OLAN YEREL YÖNETİMLERDE, SON

YILLARDA KENT YAŞAMININ YENİDEN DÜZENLENMESİ İÇİN,

ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN

PROJELER; NASIL NEDEN VE KİMİN İÇİN SORULARINI DA

İÇİNDE BARINDIRIRKEN, KATILIMCI BİR KENT YÖNETİMİNDE

TARAFLARIN ROLÜNÜ DE TARTIŞMAYA AÇAN BİR MODELİ DE

İÇİNDE BARINDIRMAKTADIR.

21.yüzyıl da dünya nüfusunun büyük çoğunluğu kentlerde yaşamayı tercih etmişlerdir. Bu tercihle birlikte giderek çekim merkezleri haline gelen kentlerde, yaşayanların her türden kentsel gereksinimlerinin; eğitimden sağlığa, kültürden ekonomiye, çevreden kentsel planlamaya kadar en iyi şekilde karşılanması ve bunun içinde kentlerde katılımcı yönetim modellerinin uygulanması kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ortaya çıkan bu gereksinimleri “Herkes İçin Sağlık” ilkesiyle değişik program ve projeler hazırlayarak yaşama geçirmeyi hedeflemektedir. Buradan yola çıkarak DSÖ gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri, **hakkanîyet, sürdürülebilirlik, halk katılımı, sektörler arası ilişkiler, dayanışma, liderlik** ilkeleriyle birlikte uluslararası bir işbirliğine davet etmektedir.

Sağlıklı Kentler Projesi yerel yönetimler ölçeğinde bu davetin somutlaşmış bir örneğidir. Sağlıklı Kentler Ağına üye olmak isteyen kentler, yerel yönetimler aracılığıyla, öncelikle DSÖ’ nün istediği, kentteki halihazır durumu (eğitim, nüfus, çevre,sağlık,kültür, ekonomi, kent planlama, kentte suç ve şiddet, eşitsizlikler v.b) objektif olarak ortaya koyan ve bilimsel verilere dayanan bir kent sağlık profilini ve kent göstergelerini hazırlayarak başvurularını gerçekleştirirler. Üyeliğin kabul edilmesi için ortaya koyulan bu kent profili doğrultusunda belirlenen her bir konuda sorunu çözmek için beş yıllık **“Kent Sağlık Gelişim Planı”**nı hazırlayarak demokratik kitle örgütleri, meslek odaları dernek vakıf ve birliklerle birlikte katılımcı bir modelle uygulamayı taahhüt ederler.

Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Kent niteliklerini aşağıdaki 11 maddeyle özetlemektedir.

- Temiz-güvenilir bir fiziksel çevre (konut kalitesi dahil),
- Kalıcı olan ve uzun vadede devam edebilecek bir ekolojik sistem,
- Güçlü, dayanışma içinde, sömürilmeyen bir toplum,
- Halkın; kendi hayat, sağlık ve gönencini etkileyen kararlarda katılımı ve bu süreçleri kontrolü,
- Kentte yaşayanların temel ihtiyaçlarının (yiyecek, su, barınak, gelir, güvenlik, iş) karşılanması,
- Katılım ve kitle iletişimi yoluyla çeşitli deneyimlere ve kaynaklara ulaşım,
- Geniş kapsamlı, özgün ve yenilikçi bir kent ekonomisi,
- Geçmişe, kentte yaşayanların kültürel ve tarihsel mirasına toplumdaki değişik kesimlerin birbirleri ile olan iletişimlerinin desteklenmesine,
- Önceki özelliklerle uyumlu ve geliştiren bir yapı,
- Herkese ulaşabilen toplum sağlığı ve hastalık bakım servisleri,
- Yüksek sağlık seviyesi (yüksek düzeyde önleyici sağlık hizmetleri ve düşük düzeyde hastalık)

2002 yılının Ekim ayında Hırvatistan'ın Rijeka kentinde yapılan toplantıdan sonra,Bartın,Eskişehir-Tebebaşı ve Çankaya Belediyesi'nin **“Sağlıklı Kentler Projesi”** ağına üyeliğinin kabul edilmesiyle, Türkiye'den bu sürece katılan kent/belediye sayısı (Bursa Büyükşehir Belediyesi,Yalova

Belediyesi, Bartın Belediyesi, Eskişehir Tebebaşı Belediyesi, Ankara Çankaya Belediyesi) beş olurken, dünyada ise “Sağlıklı Kentler Proje Ağı”na üye olan kent/belediyelerin sayısı 26 ülkeden 55 üyeye ulaşmış bulunmaktadır.

Çankaya'da **Sağlıklı Kentler Projesi** kapsamında oluşturulan Sağlıklı Kentler Proje Ofisi tarafından hazırlanan **“2002-2007 Çankaya Kent Sağlık Gelişim Planı”** taslağı; Herkes İçin Sağlık 21,Yerel Gündem 21, Atina Deklarasyonu, Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu, Yaya Hakları Bildirgesi, Habitat II İstanbul Konferans Kararları doğrultusunda şekillenmiştir. Demokrasi, İnsan Hakları, Katılım, Eşitlik, Adalet, Dayanışma, Ortaklık, Yurttaşlık Hakları, Sürdürülebilirlik, taşıağın hazırlanma sürecinde öne çıkan anahtar kavramlardır.

Kent Sağlık Gelişim Planı'nın ana hedefi; “Sağlıklı bir çevrede bireylerin; tüm süreçlere etkin katılabildiği, kültürel ve doğal mirasın korunduğu, kentte yaşayanların; eşitlik, özgürlük, barış ve güven ortamı içerisinde bütün kamusal ve kentsel hizmetlerden ayrımsız yararlandığı, bütün karar süreçlerine doğrudan katılabileceği bir kent demokrasisi içerisinde bireyin toplumsallaşmasını sağlamaktır.”

Sekiz ana başlıkta (çevre, eğitim,kültür ve spor, ekonomi, sağlık, kent planlama, kentte suç ve şiddet eşitsizlikler-özürlüler,sokak çocukları-) hazırlanan plan içerisinde yer alan yüzlerce projeden bazıları şunlardır.

Evsel atık toplama sisteminin oluşturulması, kirlilik haritasının çıkartılması, kullanılmayan fabrikaların kentsel rekreasyon mekanlarına dönüştürülmesi,gıda kalite kontrolünde standart yaratılması, okur yazarlık oranının %100 e çıkartılması, eğitim parklarının oluşturulması, sağlıklı yaşam organizasyonlarının yapılması, Kent ekonomisinin, gelişimini ve şeffaflığını katılımcı modellerle sağlamak, koruyucu sağlık hizmetlerini yaygınlaştırmak, yeni yaya yolları oluşturmak, kent merkezlerinin araç trafiğine kapatılması, toplu taşıma öncelik vermek, coğrafi bilgi sistemleri ile kentin izlenmesi için alt yapı oluşturulması, tescili yapılmış kültürel varlıkların yeniden işlevlendirilmesi projeleri, ucuz ve güvenli konut süreci için projeler, kent hafızasını koruma projeleri, yeşil alanları artırmak, kişiye ve mala karşı işlenen suçlarda caydırıcı kamusal uygulamalar yapılması, özürlülere yönelik kentsel düzenlemeler, sokakta yaşayan ve çalışan çocukların topluma kazandırılması.

Bu hedefi gerçekleştirme süreci Çankaya'da yeni bir dönemin başlangıcı anlamına da gelmektedir. Planın son halinin verileceği, uygulama süreçlerinin ve aktörlerinin belirleneceği Çankaya Sağlıklı Kent Meclisi, kamu kurum kuruluşları, sivil toplum örgütleri, meslek odaları, sendikalar, dernekler vakıflar, birlikler, gönüllülerin katılımıyla periyodik olarak toplanarak katılımcı bir kent yönetiminin yaratılmasını besleyeceklerdir.

Yeni bir model, gelecek vaat eden bir proje yeter ki birlikte yapabilmenin önündeki engeller aşılabilsin.

ANADOLUNUN YEREL TEKNİK BİLGİ BİRİKİMİ ve CBS

Erhan AKÇA

YüzüncüYıl Üniversitesi
Jeoloji Mühendisliği Bölümü
Çukurova Üniversitesi
Arkeometri Bölümü

D O Ğ A Y I
A M A C I M I Z A
Y Ö N E L İ K O L A R A K
D E Ğ İ L
A M A Ç L A R I M I Z I
D O Ğ A Y A U Y G U N
Y Ö N L E N D İ R M E M İ Z
K A L I C I V E
S A Ğ L I K L I
E S E R L E R
V E R İ L M E S İ N İ N Ö N
K O Ş U L U D U R

Anadolu, yerleşik hayata geçildikten sonraki yaklaşık 9000 yıldır tarım, mimari, inşaat ve en önemlisi çevre kullanımıyla ilgili olumlu ve/veya olumsuz birçok örneğe yataklık eden bir kültür ortamıdır. Örneğin; Kızkulesi (İstanbul) 2000 yılı aşan bir süreden bu yana birkaç onarım geçirmiş olsa da dimdik ayakta dururken Tarsus ve Çukurova'nın ova bölümüne inşaa edilmiş tarihi yollar ve eserler 3 - 4 metrelik çökellerin altından tesadüf eseri ortaya çıkmaktadır.

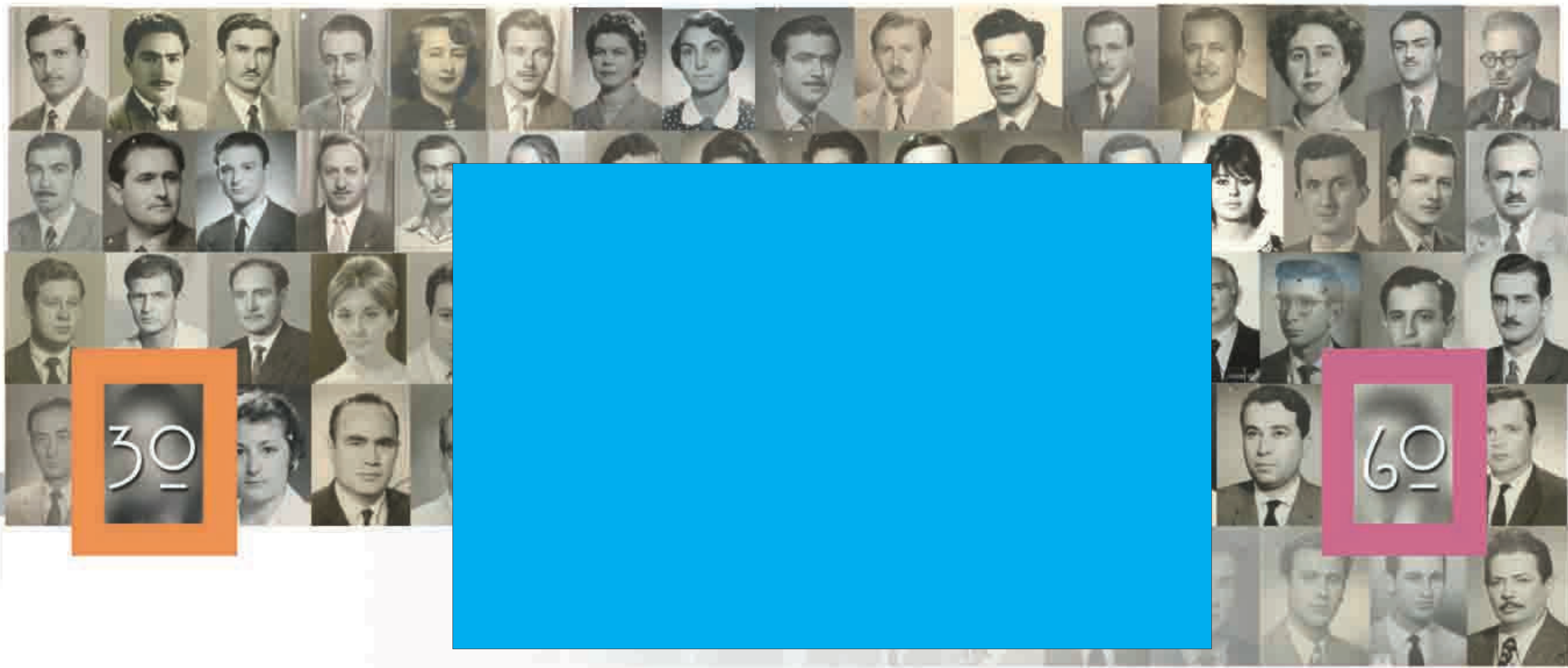
Bunlara verilebilecek birçok örnek vardır. 1500 yıllık Alahan Manastırı Kilisesi (Mut) Silifke ve Erdemli arasında benzer biçimde 2000-1000 yıllık taşkuleler hep ayakta durmaktadır. Buna karşın Arsuz'da Roma sütunları tarih boyunca oluşan sellerle denize taşınmıştır. Bu örneklerin benzerlerini günümüzde Ceyhan, Adapazarı, Düzce, Yalova'da tarım alanları, bataklık ve deniz ile göllerin doldurulmasıyla kazanılmış alanlara inşaa edilen ve depremlerle yıkılan binalar ile sağlam kayalık zeminlere yapılan depremi hasarsız atlatan binalar örnekleriyle görmekteyiz. Bunlara heyelan ve sellerle her zaman zarar gören Rize, Antakya ve Arsuz örneklerini ekleyebiliriz. Bu örnekleri, karşılaştırdığımızda doğayı amacımıza yönelik olarak değil, amaçlarımızı doğaya uygun yönlendirmemizi kalıcı ve sağlıklı eserler verilebilmesinin ön koşulu olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin Kızkalesi'nde (İçel) hemen kuzeyinde yer alan Adam Kayalıkları olarak tanımlanan bölgede Çukurova Üniversitesi Arkeometri Bölümü tarafından yapılan çalışmada yerleşim alanlarının kayalık zeminlere inşaa edilirken kaustik ve eğimli arazide kısıtlı olan tarım alanlarında tarihi hiçbir binanın yapılmadığı saptanmıştır. Bunlarla birlikte çalışma

alanında eğimli arazide tarım topraklarını korumak amacıyla yapılan taş duvarların üzerinin de ulaşım amaçlı kullanıldığı görülmüştür. Buna karşın Tarsus şehir merkezinde yapılan bir hafriyatta bulunan Roma yolunun üzerinin 4 m.lik bir çökelle örtülü olduğu, bu çökelin de erozyon ve sellerle oluştuğu saptanmıştır.

Tüm bu örnekler yapılaşmada çevrenin aralarında jeoloji, ziraat, iklim, hidroloji, biyoloji, peyzaj ve hatta arkeolojinin de bulunduğu tüm verilerin iyi tanınması başka bir tanımla ölçülmesi ve değerlendirilmesi sonrasında kullanımına geçilmesini ortaya koymaktadır. Özellikle ülkenin yalnızca %10'una yakını kaplayan verimli tarım arazilerini içeren ovalardaki yapılaşmanın -ki ovada yerleşim anayasal suçtur- önüne geçilmesinde yukarıda anılan bilim dallarının disiplinlerarası bütünsel bir yaklaşımla çalışması gerekmektedir. Bu durumda hangi amaçla kullanılırsa kullanılсын araziye ait verilerin ulaşılabilir ve anlamlı bir biçimde ilişkilendirilebilir olma gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Günümüz bu ancak sağlıklı Coğrafi Bilgi Sisteminin (CBS) oluşturulmasıyla olasıdır. CBS kullanımı verilere en kısa sürede ve sağlıklı biçimde ulaşımını sağlayacağından içerdiği verilere bağlı olarak tüm bilim ve uygulama dalları tarafından kullanılabilecek metodolojidir.

Türkiye'de doğal kaynaklara ait varolan en ayrıntılı veritabanı ise Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü APK Daire Başkanlığı'nda bulunmaktadır. Tüm ülkeye ait su, toprak ve topografik bilgilerin bulunduğu KHGM-APK Dairesi Başkanlığı tarafından ülkede sivil ve kamuya açılmış durumdadır.

ZAMAN AKAR... DEĞİŞTİRİR, DÖNÜŞTÜRÜR, SÜRDÜRÜR VE SİLER
YAŞAM KENDİNİ...
ANILAR KALIR ELİMİZDE... BİR DE YILLAR...
YILLARIN YANINDA DURAN HAFIZA VAR BİR DE, BİRİKTİRDİKLERİMİZ VE
ZİHNİMİZE YAZDIKLARIMIZLA.
KAYDEDEBİLDİKLERİMİZ KALIR; DÜNDEN BUGÜNE, BUGÜNDEN
GELECEĞE....
KENDİNİ YENİDEN VE YENİDEN VAREDERKEN KENT, GERİYE ZAMANA
TUTUNABİLEN TANIKLAR KALIR;

SÖZ KALIR...MEKAN KALIR...
İNŞA EDEREK KENDİNİ VAREDENLERİN YAPTIKLARI VE VAROLUŞLARININ
TANIKLIKLARIDIR YILLARA KARŞI DURAN.... BİR VARETME SÜRECİNE
SAYGI DURUŞUDUR BU...
BİR TANIKLIĞA, KURULMAYA ÇALIŞILAN BİR DÜNYANIN, BİR KENTİN
HAFIZASINA SAYGI DURUŞUDUR BU...
KENDİMİZE, KENTİMİZE VE MİMARLIĞIMIZA YILLAR ÜZERİNDEN
BAKARAK YAPILAN BİR SAYGI DURUŞUDUR BU...
NİSAN 2003...

KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TOPRAK VE SU KAYNAKLARI ULUSAL BİLGİ MERKEZİ

D.Murat ÖZDEN

Ziraat Yüksek Mühendisi
Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü

KURUMLARIN ÜRETTİKLERİ
VE HİZMETLERİNİ YERİNE
GETİRİRKEN
KULLANDIKLARI ÇOK
SAYIDA VERİNİN KLASİK
YÖNTEMLERLE
YÖNETİLEMeyeCEĞİ VE
ETKİLİ BİR ŞEKİLDE
KULLANILAMAYACAĞI
GERÇEĞİ, SON YILLARDA
TEKNOLOJİDE MEYDANA
GELEN GELİŞMELER VE
BİLGİSAYAR
KULLANIMINDAKİ ARTIŞ
NEDENİYLE BELİRGİN BİR
HALE GELMİŞTİR.

1. Ulusal Bilgi Merkezi Neden Kuruldu?

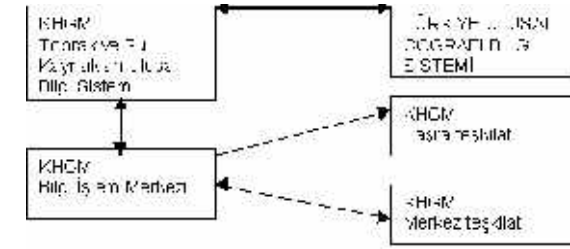
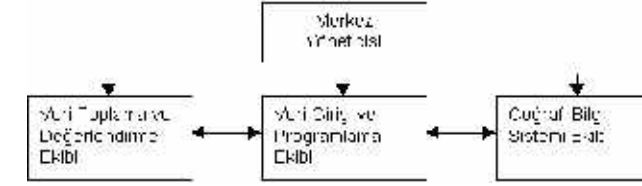
Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, kuruluş yasasında belirtilen görevleri yerine getirirken çeşitli verileri üreten ve bu verileri, gerek kendi yatırımlarında kullanan, gerekse diğer kurum ve kuruluşların hizmetlerinde kullanılmak üzere sunan bir kurum niteliğindedir.

Kurumların ürettikleri ve hizmetlerini yerine getirirken kullandıkları çok sayıda verinin klasik yöntemlerle yönetilemeyeceği ve etkili bir şekilde kullanılamayacağı gerçeği, son yıllarda teknolojiye meydana gelen gelişmeler ve bilgisayar kullanımındaki artış nedeniyle belirgin bir hale gelmiştir. Veri tabanı, veri bankası ve veri ambarı terimleri bu gelişmelere paralel olarak ortaya çıkmıştır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, teknik ve yönetim konularında meydana gelen bu gelişmeleri hizmetlerine yansıtmak, mevcut bilgi birikimini en iyi biçimde kullanmak ve bu yolla ülkenin kıt kaynaklarını en etkin bir biçimde yatırıma dönüştürmek durumundadır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Toprak ve Su Kaynakları Ulusal Bilgi Merkezi, kuruluşun ihtiyaç duyduğu veritabanlarının ve sayısal coğrafi bilgilerin, ulusal düzeyde belirlenecek görev, sorumluluk ve yetkiler çerçevesinde, kurumlar arası işbirliği ile, veritabanı ve sayısal coğrafi bilgi standartlarına uygun olarak üretimi, revizyonu ve değişimini yapmak ve yaptırmak amacıyla kurulmuştur.

Ulusal Bilgi Merkezinin şeması aşağıda verilmiştir.

2. Ulusal Bilgi Merkezinin Amaçları

Merkezin amaçları aşağıda verilmiştir;

Ulusal toprak ve su kaynakları veri tabanı oluşturmak, zaman ve hassasiyet açısından doğal kaynakların planlanmasında ve analizinde çok önemli bir araç olan Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Uzaktan Algılama (UA) teknikleri kullanılarak, kullanıcılara ve karar vericilere, kararların alınmasında çabukluk ve esneklik kazandırmak üzere harita tabanlı ve diğer verileri bilgisayar ortamına aktarmak,

Ülkemizin kalkınmasına yönelik Beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanmasına ve kırsal alana yönelik planlama çalışmalarına temel oluşturacak, ulusal toprak ve su kaynakları ile hizmet haritaları oluşturmak,

Ulusal veri tabanı kullanılarak, doğal kaynakların kullanımı ve yönetimi ile ilgili problemlerin çözümlenmesi, yeni verilerin üretilmesi ve sonradan oluşan değişimlerin izlenebilmesini sağlayacak güncel veriler hazırlamak.

3. Ulusal Bilgi Merkezi'nin Faaliyetleri

Ulusal Bilgi Merkezi, kurumda bulunan CBS ve UA amaçlı sistemlerin kontrolünü ve koordinasyonunu sağlamak, toprak kaynaklarının geliştirilmesi ve korunması için toprak veritabanının hazırlanmasını ve güncelleştirilmesini sağlamak, 1:25000, 1:100000 ve 1:250000 ölçekli topoğrafik haritaları sayısal olarak merkez ve taşra teşkilatının kullanımına sunmak, çeşitli birimlerde üretilen her türlü sayısal verinin (harita, hava fotoğrafı, görüntü vs.) toplanması ve

entegrasyonu, toprak etüt haritaları, erozyon haritaları, toprak verimliliği ve toprak yönetimi haritalarının sayısal olarak korunması ve bilgi sistemine aktarılması kullanıma açılması, Genel Müdürlüğe ait harita ve verilerin izinsiz veya istenmeyen amaçlarla kullanılmasının engellenmesi, Coğrafi Bilgi Sisteminde bulunan bilgilerin güncel halde tutularak veri entegrasyonu ve verimliliğin üst seviyede tutulması amacıyla faaliyet göstermektedir.

Ulusal Bilgi Merkezinde kullanılan yazılım ve donanımlar şunlardır;

- 1- Coğrafi Bilgi Sistemi ve Uzaktan Algılama Yazılımı: TNTmips
- 2- Coğrafi Veri Sunum Yazılımı: TNTserver
- 3- Coğrafi Veri Sunumu İçin 1 Adet Sunucu Makine
- 4- Coğrafi Veri Üretimi İçin 1 Adet Sunucu Makine
- 5- Coğrafi Veri Üretimi İçin 20 Adet Kişisel Bilgisayar
- 6- 1 adet A0 Renkli Tarayıcı ve 2 adet Çizici

4. Ulusal Bilgi Merkezinin Mevcut Projeleri

Merkezin kuruluşundan itibaren yürüttüğü projeler şunlardır;

- 1- Kırsal ve Tarımsal Altyapı Veritabanının Oluşturulması
- 2- Topoğrafik Haritaların Kurum İçi Kullanıma Açılması
- 3- Türkiye Toprak Veritabanının Oluşturulması
- 4- Uzaktan Algılama Teknikleri Kullanılarak Arazi Kullanımı ve Arazi Örtüsü Bilgilerinin Elde Edilmesi
- 5- 1:1000000 Ölçekli Türkiye Genel Toprak Haritası ve Raporunun FAO - UNESCO ve Toprak Taksonomisine göre güncelleştirilmesi

5. Ulusal Bilgi Merkezinde Yapılması Planlanan Diğer Çalışmalar

Merkezde yürütülmesi planlanan diğer çalışmalar şunlardır;

- 1- Arazi Örtüsü ve Arazi Kullanımının UA teknikleri ile yapılması projesinin Türkiye geneline yayılması, Toprak Haritalarının Uzaktan Algılama Teknikleri ile güncellenmesi,
- 2- Türkiye Toprak ve Su Kaynakları Veritabanı Projesi kapsamında, "Türkiye 1:250000 ve 1:25000 Ölçekli Koordinatlı Toprak Veritabanı"
- 3- Türkiye genelinde personele, Veri Kullanımı ve Entegrasyonu konusunda detaylı eğitim verilmesi ve bilinçli kullanımın sağlanması,
- 4- Türkiye Kentsel ve Kırsal Yatırımları Tablosal Veri Tabanının sayısal verilerle entegrasyonu,
- 5- Köy Sınırlarının sayısal ortama aktarılması.

DEVLET'E NEDEN MİMARLIK YAPILAMAZ?

Murat Artu

TÜRKİYE'DE KAMU KURUMLARINA MİMARLIK MESLEĞİNİ UYGULAMAK İMKANSIZDIR. ÇÜNKÜ UYGULAMAYI SÜRDÜRDÜĞÜNÜZ SÜRECE MİMARLIĞINIZ GERİYE GİTMEMEYE BAŞLAYACAK VE SONUNDA YOK OLACAKTIR.

Mimarlığın bir sanat olup olmadığı tartışmasını bir yana bırakarak, diğer sanat dallarından ayrıldığı en önemli iki noktayı ortaya koymak istiyorum.

1. Sipariş olmadan uygulanamayan bir meslektir. Daha açık anlatımıyla, evde oturup resim yapar gibi evde bina tasarlayıp satamazsınız.

2. Yaptığınız tasarım başkaları tarafından ayağa kaldırılır ve Türkiye'de bu oluşuma katılımınız son derece sınırlıdır

Şimdi bir numaralı maddeye geri dönüp, mimarlık faaliyetinde bulunmak için bir mimarın devletten nasıl "iş" alması gerektiğine bakarsak sorunun tek cevabı vardır:

"En düşük fiyatı önermek"

Başka hiçbir parametre yoktur. En ucuz olanın sadece bu parametre ile iş aldığı bir ortam hiçbir batı ülkesinde yoktur.

Çünkü hizmet sektörü alanında aldığınız bir mal değil, bir servistir ve bu servis gözle görülmez, elle tutulmaz. Her satıcının sattığı farklı bir servistir ve satın alma kontratı yapıp satın aldığınızda elinizdeki yalnızca bir kontrattan başka birşey yoktur. Bu nedenlerle 2003 model A tipi 2000 cc bir Tofaş arabaya farklı bayilerin verdiği fiyat aynı arabaya ("mal"a) verilirken, hizmet sektöründe ise farklı nitelikte hizmetlere verilmiştir.

ABD'de devlet birimlerinin sadece fiyat teklifine göre hizmet ihalesi yapması kanunen suçtur. Az bir mantık, bunun sebebini anlamamız için yeterli olacaktır. Yalnız ucuzu seçmekle oluşacak rejimi düşünelim;

İş almak için ucuz olmak zorunda iseniz yapmanız gereken tek şey ucuza maletmektir. En ucuz mimarlar, en ucuz mühendisler, en ucuz ekipman bulmak ve devam etmek için bunları sürekli bulmak durumundasınız. Hatta doktora giderken en ucuz doktoru, ilacı, avukatı vb... arayacaksınız. Büronuzda sürekli bir personel bile olamayacak, iş aldığınız zaman mimar alacaksınız, bitince çıkartacaksınız, sigorta tartışmaları yapacaksınız. Hiç uçağa binmeyecek, dış hatlar terminalini görmemiş olacak ama havaalanı tasarımı yapacaksınız. Tatile gidemeyecek ama 5 yıldızlı otel tasarımını biliyor olacaksınız. Örnekleri çoğaltabilirsiniz. Bu çarkın içine giren bir mimar okulda öğrendiği bilgilerin bile gerisine gider.

Türk kamu sektöründeki bu "sistem" batıda nasıl işlemektedir diye bakarsak şunu görürüz:

ABD sistemi mimar seçerken bu ücreti zaten vereceğini düşünerek, seçeceği büronun niteliklerini değerlendirmektedir. Seçim ;

1. Büronun daha önce yaptığı işler
2. Büronun yaptığı benzer işler
3. Yaptığı işlerin ciroları
4. Çalışan personelin,
 - Kaç yıllık olduğu
 - Dereceleri
 - Özellikleri
5. Bürodaki donanım
 - Bilgisayarlar
 - Programlar ve versiyonları
 - Yazıcı ve çiziciler
6. Birlikte çalışılan mühendisler

Gökdelen

Gibi faktörlerin puanlaması sonucunda yapılmaktadır.

Bu nedenle Batı ülkelerindeki sistemlerde büroların, şirketlerin, iş almak için yaptığı şey kaliteli personel, bilgisayar ve bilgisayar programı almaya ve kullanmaya yönelerek daha nitelikli projeler yapmaya çalışmaktır. Bu yüzden mimarlık büroları hayatta kalabilmek için gelişmek zorundadırlar.

Böylece iki sistemin arasındaki temel fark ortaya çıkar;

Biri iş almak için daha iyi personel, ekipman ve servise yönelirken, diğeri iş almak için sabit personel barındırmakta bile güçlük çekerek, ucuz olan herşeyi tercih etmek zorundadır.

Birinde proje sektörü kalkınmaya devam eder ve dünyaya servis vererek, ülkesinin teknolojisini, elemanlarını, malzemelerini pazarlar ve çağın mimari kültürünü oluşturur. Diğeri ucuza aydınlar arar.

Biri kurumdur. Diğeri kişidir.

Birinin bırakın kendi ülkesini, dünya üstünde 100'den fazla bürosu olan en az 20 şirketi vardır. Diğerede Ankara ve İstanbul'da iki bürosu olan tek proje şirketi yoktur.

İşte iki sistem arasındaki bu temel farklardan ötürü Türkiye'de kamu kurumlarına mimarlık mesleğini uygulamak imkansızdır. Çünkü uygulamayı sürdürdüğünüz sürece mimarlığınız geriye gitmeye başlayacak ve sonunda yok olacaktır. Eğer Jüpiter ve Mars'ın açılırlı uygunsa; Bu yolda, ancak aydınlar ticaretinde başarı gözükmemektedir.

Şimdi tekrar başa dönüp ikinci noktaya, yani tasarımımızın doğru uygulanmasını sağlamaya dönersek, bu konuda somut bir örnek vermekle yetineceğim.

Aşağıda fotoğrafları olan yapı Türk Patent Enstitüsü Genel Müdürlüğü inşaatıdır. Bu yapının Dünya Bankası standartlarına göre proje ihalesi yapılmıştır. İhalede teknik yeterlilik %85, fiyat %15 ağırlıklı olarak değerlendirilmiştir. Yani sistem yukarıda bahsettiğimiz kriterlere uygundur. Ancak uygulama kontrollüğü proje müellifine verilmemiştir.

Şimdi aşağıda yapılan uygulamaya bakalım.

Giydirme cephe renksiz, tempersiz ve reflekte olmayan cam uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Böyle bir uygulamayı sokaktaki adam yapmazken, içinde onlarca mimar, mühendis çalışan, TPE+Müşavirlik Şirketi+Mühahit Firma becermiştir. Böylece, Türk Patent Enstitüsü dünyada bir ilke imza atmıştır. Patentini almalarını umuyorum... Herkes yanlış olduğunu bildiği halde uygulamaya devam edilen şey nedir?

~.....

Kamu'da kimsenin iyi, nitelikli bina isteği yoktur. Yapının sahibi yoktur. Depremde de o yüzden çökerler. Önemli olan "görevini" yapmaktır.

Segi Evi

Gar Gazinosu

KAMUDAN ŞİKAYETÇİYİM

Şevki Vanlı

Bir ülkenin yönetiliş biçimi, mimarî yaklaşıma etkili oluyor. Rönesansta para, bilgi ve iradenin aynı ailelerin elinde olması sanıyorum, sanatta, ilimde ve insani değerlerdeki, tarihin en büyük devrimlerinden birisini yarattı. Tarihte, Türklerin mimarî mirası hep egemenlerin ve üst düzey yönetici ailesi, sonra da burjuvalar ve XX. yüzyılda ise iş çevresinin adını taşırlar. Bizim dönemimizde para, bilgi ve iradenin yolları değişti.

XX. yüzyılda, Dünyanın bir çok yerinde ihtilaller, seçimler, veya gelenek nedeniyle yönetim hangi disipline geçtiyse, mimarî de onlar tarafından güç gösterisi aracı oldu... Yani değiştirilemeyen eski yönetimlerin mimarîleri gibi. Yalnız tek partili Türkiye Cumhuriyetinde, sevgili Atatürk, modern mimarîyi seçti. Bu da onun çağımıza inancını ve demokrasiye saygısını göstermektedir. Yoklukta çağınlan yabancıların bir bölümü onu anlarken diğerleri onun “Tek Adam”lığını yanlış yorumladı. Çünkü o sıralarda kendi ülkelerinde zorba yöneticiler bulunuyordu.

1950’lerde devletin tüm yapı ve proje işleri Bayındırlık Bakanlığının, Bakanlık da İstanbul Teknik Üniversiteli mühendislerin kontrolü altındaydı. Doğal, onlar da kendilerinden olan mimarları seçiyordu ve akılcı bir mimarî Devlet yapılarına egemen oldu. Bakanlıkta kalan az sayıdaki 40’ların Akademilileri ise hala gelenekselci yaklaşımlarını hissettiriyorlardı. Geleneksel Vali Konağının yanında olmaz diye 1954 yılında Çorum’a yaptığım modern Adalet Sarayı projesi reddedildi. Aynı yıl SSK Ankara Hastanesi projesi için, Kuruma memur olmaya razı oldum. Fakat daha işe başlamadan gördüğüm katı davranışlar nedeniyle vazgeçtim. Sanıyorum onlar da benden kurtulduklarına sevindiler... 1960’ların başında İstanbul Planlaması’nın başına Turgut Cansever müdür

olmuştu. Yararlı çalışmalar yapılacağı umuduyla, ben de araştırmalar bölümünün başına geçtim. Fakat çok kalabalık ekipler bütün gün boş oturuyordu. Ayrıca bir akşam, Belediye Başkan Yardımcısı, önemli bir planlama çalışmasını desinatörler dahil tüm personelin oyuna koydu ve plan reddedildi. Bu da 27 Mayıs İhtilalinden sonra, sivil görevde olan askerlerin demokrasi hevesinin yanlış yerde uygulamasıydı. Yedi haftada oradan da kaçmak zorunda kaldım.

Düşünce olarak sosyal demokrat politik yaklaşımda isem de, mimarlığın özgürlük içinde çalışılması ve tamamen tasarımcının sorumluluğuna bırakmasından yana oldum.

Odamızda, 1958 sonları ile 1961’e kadar görev aldığımda, Odamızı hep Kamu Kuruluşu olarak tanıttık, mimarların çıkarlarını koruyan Dernek gibi algılandığımızı gördük. Diğer dillerde de Kamu ve Devlet, iki ayrı sözcüktür. Devlet Kamu Kuruluşudur ama her Kamu Kuruluşu Devletin bir parçası değildir. İkisi arasında hem kuramsal hem de bütçe tekniği ve gelirler bakımından, uygulama nitelikli farklar olmalı... Kabaca, halkın çıkarlarını koruyan Kamu, kanunların arkasındaki kurumlar ile özel kesim adıyla, kanunların karşısında bizler varız. Kamu kuruluşları, mensuplarıyla oluşan ve yetkilerle donanmış belediyeler, üniversiteler vb. örgütlerdir. Bizim Oda dışında böyle bir gücümüz, birbirimizi sahiplenme gücümüz yoktur.

Kamu Kuruluşlarının, varlık nedeni, halka hizmet ise de, bu hizmeti yerine getirmek için yöneticiler nedense hükmetmek ihtiyacını duyarlar. Yani Kamu Kuruluşu iktidarın devamıdır veya bir özel iktidardır. Bunun için bu kuruluşlar ele geçirilmek istenir ve geçirilir. İş vermek, tasarıma koşullar koymak, yapılan projeyi beğenip beğenmemek, tastik ve ödeme hep bu iktidarın elindedir. Kamunun ihtiyacı olan yapılar, çoğunlukla önemli büyüklükte de...

Bu yetkiler, Kamuda çalışan mimarın kişiliğini değiştirir. Yaşadığım bazı örnek olaylar... Bayındırlık Bakanlığı bir zamanlar beni kara listeye almış! Nedenini gerçekten bilmiyorum. Çünkü ben onlara bir hizmet vermedim... Yani onlarla bir ilişkim olmadı. 1968’de Millî Kütüphane yarışmasını kazandık işi vermediler... Bir kez SSK’ya Atatürk Bulvarı’nda bir işhanı projesi yaptım, lüks diye

yerlere karo mozaik değil dökme mozaik koşulunu koydular. Tam yedi yılda tasdik ettiler ve eskalasyon uygulamadılar. Bir keresinde Turizm Bankası, yönetmelikte “katlarda WC olacak” koşulunu ileri sürerek, helâlâra ara katlarda diye bir otel projemi geri çevirmişti...

Genelde hep sistemden yakınırız. Kamudaki ve dışındaki mimarlar kendimizi hiç sorgulamak istemeyiz. Halbuki davranışın sistemin önüne geçtiği çok olur. Örneğin, Bayındırlık Bakanlığında, dostum rahmetli Ruşen Baban’ın sanıyorum 35 yıl önce yaptığı şematik detaylar hala uygulanmaktadır. Çağımızda bu üretim detaylarının seçiminin artık böyle olmadığını biliyoruz.. Aynı Mimarî yaklaşımları paylaşmasak da 1950’lerdeki kamu mimarlarının işe olan sevgisini ve tutkusunu unutamam. Onlar için mimarlık hizmetlerinin sanatsal boyutları vardı... Örneğin, Anafartalar Caddesindeki Ankara İmar Müdürlüğünde, mimarlar bir projemin bozulmaması için, yapı alanı gibi çıkarlarla ilgisi olmayan, yönetmeliğe aykırılıkları kendiliklerinden görmezden gelmişlerdi. Buna karşılık son yıllarda bir büyük proje yarışmasında yönetmeliğe aykırı diye 16 projeyi, meslektaşlarımız “Hukuk Devleti” olmak için inceleme dışı bıraktılar. Sevgili mimarlar, yazımı buraya kadar okuduysanız iki olumsuz anımı daha anlatmama katlanmanızı rica ediyorum.

Değerli Prof. Nezih Eldem’le bir ortak yanımız var. İkimiz de İtalya’da aynı yıllarda doktora yaptık. O, Güzel Sanatlar Akademisinin eğitimi üzerine ben ise oradaki eğitimin üzerine... İstanbul Teknik Üniversitesi kamu adına onun diplomasını tanıdı, benimkini tanımak istemedi, mahkemelik olduk.

Son bir anım daha...1200 metre yükseklikteki OR-AN planını, İmar ve İskan Bakanlığı, baraj taşıma sahasında diye reddetti. O alan yanlış boyanmış ve boyanın oradan kaldırılması için Ankara İmar Planı değişikliği için gerekli, birkaç yıl süren tüm sürecin yaşanması gerekirmiş?

Mevzuat ve kamu kuruluşlarının varlık nedeni yaşamın akışında eşgüdüm sağlamaktır. Yaşamı yönlendirmek ve yönetmek değil. Hele mimarlık, bu güzel sanat ceberrut davranışlardan uzak olmalıdır...

RÖPORTAJLAR

NEJAT ERSİN

Editörler: Kendinizi biraz tanıtır mısınız?

Nejat Ersin: 1950 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Y. Mimarlık Bölümünü bitirdim. Aynı yıl yedek subay okuluna giderek askerlik görevine başladım.1951 yılının 23 Nisan'ında Yedek Subay olarak İstanbul'da Selimiye Kışlası'nda vazifeye başladım. Bizleri mimar olarak kullandılar. Böylelikle kamu ile tanışmış ve işe başlamış oldum. 29 Ekim 1951'de de terhis oldum.

Terhisime yakın günlerde M.S Bakanlığı'nın sivil mimar ve mühendis alacağını gazete ilanlarında gördüm. Ücretler o zaman için çok yüksek sayılan miktarlar idi. 550, 625, 750 TL gibi. Müracaat ettim ve Malatya 7. Yurt İçi Bölge Komutanlığı İnşaat Şubesi'ne tayin oldum. O zaman bizden 10-12 sene evvel mezun mimarlar Kamuda Barem içi ancak 200-250 lira maaş alıyorlardı. Bize verilen iş E cetveli yani Barem dışı ve her sene mukavelesi yenilenecek bir işti. O zamanlar hayal edilemeyecek miktarlardı. E cetvelinde Barem gibi bir güvence yoktu.1951 senesi Demokrat Parti'nin ilk senesi, kalkınma hamlesi başlatılmış. Teknik personele fazlasıyla ihtiyaç var. Üstelik cazibesine kapılarak gittiğim Malatya'dan mukavelenin yenilenme zamanı 31 Mart 1952'de ayrıldım. Sebebi yaptığım işin mimarlıkla ilgisinin olmayışı idi. Çalıştığım süre içinde tek bir proje yapmamış, istihkak tetkikleri ve kontrolleri, sağda solda tamiratı gerektiren binaların keşiflerini yapmakla uğraşmıştık. Bu nedenle iyi ücret almama rağmen ayrılp İstanbul'a ailemin yanına dönmeye karar verdim.

Ağabeyimin Ankara'da olması nedeniyle ona uğradım. O esnada Ankara İmar Müdürlüğü'nde çalışan sınıf arkadaşımı görmeye gittim. Bu ziyaret esnasında okulda tasarı geometri asistanı olan Halit Uluş Bey İmar Müdürlüğü'nde şeflik yapıyormuş. Beni gördü, konuştuk, ne yapıyorsun diye sordu. Şu anda boş olduğumu söyledim. Gel burada çalış dedi. Kabul ettim ve o gün bugündür Ankara'da kaldım.

Ertesi gün işe başladım. Bana o zamanlar yeni başlamış olan Yenimahalle inşaatının projelerine bakmamı söylediler. Projeleri Belediye kendisi vermiş ve inşaatlar başlamış ama herkes kendi bildiğini yapıyor. Bana 'sakın ha inşaatı yerinde görmeden projeyi tasdik etme' dediler. Ben de öyle yaptım. 15-20 gün bir proje tasdik edemedim. Halit Bey beni Etüd Şubesine aldı ve aynı zamanda insan idare heyeti raportörü oldum. İmardaki ücretim de 550 lira idi yine E cetveli.

O dönemde her genç mimar gibi yarışmalara giriyorduk. Yeşilköy Hava Meydanı Terminali Binası ile ilgili bir yarışmada birinci olduk. Bizi genç gördükleri için işi vermediler. Sonradan bu işi yarışmaya çıkaran Daire işin bize verilmediğini öğrenince beni kadrolarına almak istedi.

Teşfik edilen ücret 25 lira yevmiye idi. O zaman teknik personelin Ankara'da aldığı en yüksek ücretti. Yalnız yevmiyeli olması nedeniyle hergün işe gitmemiz gerekirdi.

Neticede işi kabul ettim ve Bayındırlık Bakanlığı Hava Meydanları İnşaat Müdürlüğü'nde işe başladım. Beni mimari büro şefi yaptılar.

Editörler: Ne kadar ücret alıyordunuz?

Nejat Ersin: 25 lira, iki, üç sene sonra 30-35 lira olurdu. Ancak Fen Heyeti Müdürleri 40 lira yevmiye alırdı.

Editörler: Sosyal güvenceniz nasıldı?

Nejat Ersin: Hiçbir hakkımız yoktu. Allahaismarladık diyorsunuz veya iş bitti hadi güle güle denirdi. Ama buna da rastlamadım. Meslek açısından şunu söyleyeyim. Müthiş özgürlük vardı. Bu dairede 1960'a kadar çalıştım. Sonra ayrıldım ve ondan sonra 36 sene serbest çalıştım.

Editörler: Ne gibi özgürlükler sağlamıştı?

Nejat Ersin: Beni çağırdılar ve verilen iş Van Hava Meydanı Terminal binası. Bizim kütüphanede şu şu kitaplar var. Amerikan kütüphanesinden de yararlanabilirsin dediler. Git evvela bu konuyu araştır. Seni onun için aldık buraya dediler. Araştırdık, gerekli insanlarla konuştuk Müdür. üç ay sonra projeyi isterim dedi. "Proje bitene kadar seninle konuşmam" dedi. "Ne yapıyorsun, nasıl yapıyorsun, bana da gelme. Bütün sorumluluk da sende. İstedğin gibi bir proje yap" dedi.

Editörler: Tamamladınız mı projeyi?

Nejat Ersin: Tamamladık. Teşekkür ederim dedi. İhaleye çıkartma hazırlığında bulundu. Kendimizi çok rahat hissederdik. Bize çok onurlu gelirdi bu fakat çok zevkli çalışmalar yapıyorduk. Mektep devamı gibi gelmişti bize. Hiç kimsenin müdahalesi yok bize, güveni var. Diğer yerlerde arkadaşlarım vardı; mesela Bayındırlık Bakanlığı'nda. Hem de meslekten olmayan müdürün projeye müdahale ettiğini duyardım. Ben öyle bir şeyle karşılaşmadım.

Editörler: Siz yaptığınız projeye imzanızı atabiliyormuydunuz?

Nejat Ersin: Gayet tabi. Hava meydanları inşaat reisliği, projeyi yapan mimar Nejat Ersin. Altında etiket var.

Editörler: Peki sizin bir müdahaleniz olmadan, mesela bir değişiklik yapıldığında sizin muvafakatınız alınıyor muydu?
Nejat Ersin: Gayet tabi. Bunların hepsi mevcuttu.

Editörler: Tüm Kamu kuruluşlarında mı böyleydi yoksa sadece size ve sizin çalıştığınız Hava Meydanları İnşaat Reisliğine mi ait bir uygulamaydı?
Nejat Ersin: Hayır hayır her yerde. Yaptığınız projenin altında (Milli Eğitim Bakanlığı'nda da öyle, Bayındırlıkta da öyle) imza atıyordunuz ve telif hakkınız oluyor.

Editörler: Telif Hakkınız vardı o zaman?
Nejat Ersin: Gayet tabi , telif hakkı, devlet adına o hak, sizin şahsi hakkınız değil. Ama değişiklik olduğu zaman mutlak sizin muvafakatınızın alınması gerekirdi. Bu vardı. Sonra da üst kontrol yönetim karar organı da projeyi yapan insandı. Yani kamuda da. Kontroller ile ihtilaf çıkarsa hemen yollarlardı kimse onun mimarı. Git de onu çöz de gel diye.

Editörler: Hep proje mi hazırladınız?
Nejat Ersin: Proje işlerinde çalıştım ve şimdi garip bir şeye geleceim. Bizim çalıştığımız yer müdürlüktü büyütemiyorlardı, Bayındırlık Bakanlığı'nda bir kıskançlık vardı, Nato işleri de bize verilince buraya çok rağbet arttı. Bütçesi çok büyüdü. Müdürlük olunca bir tane müdür var. Gerisi şef kimse yükselmiyor. Çünkü mimarsınız kalıyorsunuz, olduğunuz yerde. Yok kadro yok. İşte burda bir şef var mesela sonradan bizimkini lütfettiler umum müdürlük olması lazım. Bizim Karayolları'ndan ve Devlet Su İşleri'nden bütçemiz daha fazla oldu. Orda genel müdür var muavinleri var. Bölge müdürleri, fen heyeti müdürleri, daire başkanları var. Bizde bir tane müdür var. Sonradan reislik yaptılar bir daire başkanlığı çıktı. müdürlüğün üstünde. Fen eğitimi müdürlüğü. En fazla fen eğitimi müdürlüğü oluyordu. Fakat Hava Meydanları'na ve benim çalıştığım yere, şey, nafia vekaleti müdürlük kadrosu vermedi. Şeflik olarak kalsın denmiş. Nedenini bilmiyorum. Sonradan öğreniyoruz onu. Başka bir sebeple.

Editörler: Sebebi öğrenebildiniz mi?
Nejat Ersin: Bir arkadaşımızın müracaatı üzerine. Efendim kanunda yüksek fen heyeti vardı, bu işlere karar veren, nizamnamelerinde, yazılmış: müdürler mühendis olur diye. Mimar adı geçmiyormuş. Onun için mimarlar müdür olamıyor. Anladık ki, buna karar veren kurul bizim eğitimimizin ne olduğunu bilmiyor. Ben Akademi mezunuyum. Ortaokuldan sonra gittiğimiz zannediliyor. Bakanlık epey kavga çıkardı o zamanlar. Oda kurulduktan sonra devreye girdi. Hemen çözüldü tabi.
Editörler: Siz de aldınız mı kadronuzu?
Nejat Ersin: Kadro verilmedi bize. Zaten ben serbest

çalışmaya karar vermiştim. Beni idari müdür yapmak istediler.Ben öyle müteahhitlerle uğraşamam, buradan tekrar o işe dönmem. Burada ben proje yaparım. Yerimde kaldım.

Editörler: Sosyal güvenceniz de yoktu tabii ki?
Nejat Ersin: Hiçbir sosyal güvencemiz yoktu. Yevmiyeli çalıştığımız için. O arada evlendim. İzin yapmadım ben. İzin yok. Yılbaşıydı. Cumhuriyet bayramıydı. Şimdi olduğu gibi sekiz gün mü olacak Kurban Bayramı beş gün mü olacak bunları hesap ederdik yani. Böyle gitti. Bu arada bu kamuda yevmiyeli personel, kamuda o zaman (bu söyledığım 1955,1956 lardır) hala talep var teknik personele. Bu arada Kara Yolları ve Devlet Su İşleri de yevmiyeli kadrolar istemeye başladı. Yeni bir cetveller sözü ediliyor. Derken, 10195 sayılı kanun çıktı. Buna ordakiler herkes sevindi, bizim daire hariç. Çünkü 10195 ile memur statüsüne girildi. Biz yevmiyeli olduğumuz için memur addedilmiyorduk. Şöyle bir şart vardı: çalıştığım daireye iş yapmamak, dışarıda büro açabiliyorduk. Ben açtım, 10195 çıkınca kapattım. İlk bürom benim işte o benim çalışırkenki büromdu. Akşam üzerleri gidiyorduk. İş de yapıyorduk. Ve yarışmalara falan giriyorduk. Çok kimsenin vardı. Çünkü memur değildik.

Editörler: İş yapabiliyor muydunuz?
Nejat Ersin: Çevreniz oluyor size proje geliyor. Yalnız annenize babanıza yapabilirsiniz devlet memuruyken başka kimseye yapamazsınız. Öyle bir hak tanınmıyor. Ama onlar da çok istismar ettiler, Şimdi bu arada bu 10195 in çıktığı anı anlatayım, sonra geriye dönüş yapacam. Bir olay kadrolaşma olayı oldu. Buna devlet su işleri ve karayolları da girdi. Bizim Vedat Urul diye bir reisimiz vardı. Devlet Su İşleri Genel Müdürü Süleyman Demirel. İşte aynı yaşlardayız Süleyman Demirel ile. Fen heyeti müdürlüğünün ücreti yevmiyesi kırk lira... Hiç unutmuyorum; Hirfanlı Barajı, fen heyeti müdürü çim alanları kontrol fen heyeti müdürü. daha bitmedi; Hirfanlı Barajı çim alanları sulama fen heyeti müdürü, Çim Alanları Sulama Fen Heyeti Kontrol Fen Heyeti Müdürü.... böyle gidiyor. Arkadaşlarını koymuştu zaten. Üç kişiye kırk lira verebilmek için tabii ki. Bu çok büyük tepki gördü. Ben bizim reise dedim ki; Vedat bey bir şey söyle, böyle kadro olur mu. Bizde iki tane fen heyeti müdürü var. Yaptıkları iş sorumluluklara bakın ve bütçede harcadıkları paraya bakın. Bunlar, biri müdür ne iş yaptığı belli değil, biri kontrol ediyor, biri suluyor. Sulamayı kontrol ne demek? Ondan sonra dedim siz bana bir söz versenize.

Editörler: Genel Müdür Süleymen Demirel mi?
Nejat Ersin: Evet. Dedim ki ; Sayın Genel Müdür, müsaade ederseniz biz de bunu yapalım. Benim meydan müdürlerim, meydana betonlama müdürlerim, betonu kontrol etme müdürlerim, Betonu sulama müdürlerim olmalı... bunlar çok önemlidir. Buzlanma vardır dedim. Buzlanma müdürü. Bunları hep koyalım, hepsi 40 lira olsun.

Editörler: Nasıl tepki aldınız?
Nejat Ersin: Beni susturdular doğrusu.

Editörler: Peki bu toplantı 10195 çıkmadan önce mi yapılıyordu?
Nejat Ersin: Evet, evet. Neyse bu biraz böyle elektrikli bir hava oldu. Maalesef aynen olmasa da buna yakın biçimde kabul edildi. Ve bizim karşı çıkmamızın sebebi memuriyet statüsüne alınmamız oldu.

Editörler: Peki ücret politikaları da mı bu yasaya göre değişti?
Nejat Ersin: Evet evet. Eskiden ya e cetveli ya barem ya d cetveliymi.

Editörler: Sabitleşti yani?
Nejat Ersin: Onlar yevmiyeye geçmek istediler. Çünkü biz onlardan fazla para alıyorduk.

Editörler: O zaman barem de mi 10195 kapsamına alındı?
Nejat Ersin: Hayır baremde kalanların çoğu da idari personel oldu yani. Onlara da bazı böyle talep edilen meslek gruplarında yevmiyeli çağırdılar, yani yevmiyeliğe döndüler. Mecbur oldular. Para vermeden adam bulamıyorlardı. Şimdi efendim bu böyle bir olayda biz niye şey yaptık. Bu bizim mesleğimizin karakteristiğinden geliyor. Bir mimar proje yapmak ister. . çok büyük bir sorun. Doktor gider hastanede devlette çalışır ve doktor muayenehane açar. İsteddiği gibi para kazanır. Böyle serbest çalışma imkanı var. Bundan sonra da bu 657 sayılı kanunda biz bu konuyu gündeme getirdik Oda olarak.

Editörler: Neden 10195'i benimsemediniz?
Nejat Ersin: Bilhassa mimarlar bunu benimsemedi. Bir tek şartımız vardı. Çalıştığınız müesseseye iş yapmayacaksınız. Bayındırlık da mı çalışıyorum. Bayındırlığa iş yapamazsınız. Yani kamuyla çalışırsanız. Serbest yapabilirsiniz, başka yere de yapabilirsiniz. Ama çoğu biz serbest iş yapıyorduk. Hiçbir kamu işi yapmadık. Gelmedi de. Memur olduğumuzdan değil, tanımıyorlardı.Bu hakkımız bize ordan getireceği güvenceden daha faydalı hem mesleki açıdan tecrübelerimiz artıyor hem de bir uygulama alanı buluyorduk . Onun için istememişizdir. Bu diğerleriyle mühendislerle biz ayrılıyorduk burda. Zaten bu bizim için fantezide kaldı. Kimse kabul etmedi onu. Öyle onların istediği şekilde geçti. Sonra 10195 ten sonra başka olaylar tezahür etmeye başladı. 657 sayılı kanun dolayısıyla müracaatta bulunduk. Mimarlar için ayrı. Çünkü 657 kanunu herkes için .O kanunun herkes dışına çıkmak istedi biz de çıkmak istedik. Bazıları çıktı. aynı şekilde biz gece sabahlara kadar meclis komisyonlarında durduk.

Editörler: O zamanlar Meclis Komisyonlarında söz geçeren bir meslek grubuymuşuz ! Peki kamuda çalışan mimarlar neden özel sektöre kaydılar?

Nejat Ersin: Kamu elinde yetenekli personeli tutamaz. Çok yetenekli bir mimar bir mühendis bir iki sene sonra ayrılır. Neden ayrılır. Siz mimarsınız projecisiniz. Geldiniz projeler yapıyorsunuz. Maaşımız hiç değişmiyor. Bir yeteneksizlik de yok bizde. Biz .. bunu anlattık. Dedik ki. Bir mimar oturduğu yerde 1'in 4'üne kadar çıkabilmeli. Bunun için ille de idari işlerle yükselmesi gerekmez. Üniversitelerle filan çalışma yaptık, nasıl bunlar terfi ettirilir. Yani bu hala böyledir zannediyorum.

Editörler: Evet yükselme genel idari kadro yükselmesi gibi.
Nejat Ersin: Evet. Ve idari kadrolara geçerek yükseliyorsunuz.

Editörler: Teknik yükselme yok yani?
Nejat Ersin: Yok. Mesela bazı mimarlar çok yarışma kazandı., Bunlar müdür falan olmadı. Bunlar şimdi Türkiye nin en fazla yarışma kazanmış adamı. Bunları biz meclisle gittik konuştuk komisyonlara girdik. Mülki amirlerle kıyaslama dönemi başladı 657 sayılı kanunla. İlk orda biz tırpan yemeye başladık. Ve bu demin bahsettiğim Demirel bir çok arkadaşına ya da kendi kadrosuna(arkadaş demeyeyim) ücret verebilmek için kadro icat ederken ondan sonra da teknik personelin önünü tıkamaya başladı. Bazı yerlerde kadrolar var. Bazı yerlerde yok. Birisi bir tarafta yükseliyor. Birisi bir tarafta küselemiyor. Bir eşitsizlik var. Personel kanununda bunu bir dengeleme vardı. Buna karşı çıktılar bunu da kabul etti. Derken gene bu başka tür olaylar da meydana çıktı. bazı yerlerde mesela sosyal haklar farklı. Bazı yerlerde farklı. Şimdi var mı onlar.

Editörler: Hala devam ediyor.
Nejat Ersin: Bunlar üzerinde Oda çok çalıştı. Hiç birini kabul ettiremdi. Derken mülkiyeliler çıktı karşımıza.Bununla ilgili bir olayı anlatayım size: Meclis komisyonunda birisi de vaktiyle valilik mi yapmış ne yapmış böylebirisi geldi ve “Ben Keban da kaymakamım” dedi. “Evet” dedim. “Benim maaşım 450 lira, Keban' daki kontrol amiri nasıl 1000 lira alır?”. “Ne demek” dedi. “Ben mülki amirim” dedi. Mülki amirsiniz ama Devlet ona bir iş vermiş ve o yeteneğinden dolayı onu oraya getirmişler, niye kıyaslıyorsunuz kendinizi. Siz gidip o işi yapabilir misiniz? O gelip sizin işinizi yapar kusura bakmayın dedim.Yalnız ben demedim tabii, kalabalık birbirimize girdik. Türkiye de bugün teknik personele ihtiyaç var. Kalkınmakta olan ülkeler devamlı teknik personeli korumak mecburiyetindedir. Amerika da teknik personel bugün doğru dürüst para almaz. Kim alır hastabakıcı alır, doktor alır, efendim bilmem bu sosyal hizmetlerde çalışanlar öğretmenler alır. Bizde bunlara pek yüz verilmez, bunlar en aşağı parayı alır. Adamın 1000 lira 3000 lira alıp almaması önemli değil,vazifesini yapıp yapmadığını orda kontrol edeceksiniz.
Editörler: O tarihten sonra mimarlar kamudan ayrıldılar demek ki!

Nejat Ersin: Evet. Dedim ki; siz yetiştirdiğiniz personeli kaçırdınız.

Editörler: 10195 le mi kaybetti mimarlar kamudaki proje tadilat haklarını?

Nejat Ersin: Hayır onu kimse kaldıramaz bana sorarsanız.

Editörler: Şu anda uygulanmıyor kamuda.

Nejat Ersin: Tamamen idari bir hatadır. Böyle bir kanun da yok. Sizin imzanız varsa orda. Bu kamu ya da özel sektör ile ilgisi yok. Siz şimdi . nereye bağlıysanız oraya bir proje yaptınız. Etiketle yapan çizen kontrol eden, orda yapan diye adınız varsa o telif hakkı sizdedir kimse alamaz sizden. Kanun var. Telif hakkı kanunu var.

Editörler: Fakat uygulamada öyle olmuyor, siz bir şey çiziyorsunuz, altına imza atıyorsunuz, orda herhangi bir değişiklik olduğunda zaten size sorulmuyor, o değişiklik, yapılıyor başka bir mimar tarafından. Proje kamunun ortak malıdır dendiği için, projeyi yapan mimarın yerine gelen mimar onun yaptığı projenin tadilatını da yapar, hiç izin de almaz, böyle bir süreç devam ediyor şu anda, varolan süreç bu.

Nejat Ersin: Hayır. bunu kimse takip etmiyor da ondan. Aynı zamanda burda telif hakları komisyonu üyesiyim. Yani böyle bir şey gelse biz bunu hemen kabul ederiz. Hemen. Yani kanunda yazıyor yani. Bu telif hakları.. mimari haktır bu yani. Ha kamuda çalışmışsınız ha özel sektörde. Bir yere imza attınız mı o sizin hakkınızdır. Kamuda başka türdür, özelde başka türdür. Muvafakat sizden başkası veremez. Müdür değiştiremez onu. O proje üzerinde konuşamaz.

Editörler: Biraz önce bir şeyden bahsettiniz.Mecliste komisyon toplantılarına odaları davet edip görüşleri alınıyor muydu?

Nejat Ersin: Tabii. Mutlaka Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği kanununa göre her şeyde bizim söz hakkımız vardı. Benim dönemimde böyle şey olamazdı. Mutlaka odanın görüşü alınırdı. Mesela ben size bir olay anlatayım. Kızılayda Yapı Kredi Bankası vardır köşede. İsraili birinin projesi. Bu proje Mimarlar odasına tasdiğe geldi, belge alınması lazım. "Tasdik etmeyiz. Bu adam Türkiye'de iş yapamaz. Çünkü bunu Türkiye de yapacak olan çok mimar var. "dedik Ama maalesef Mukbil Gökdoğan diye Teknik Üniversite'de bir hocamız vardı, kalktı o attı imzayı. Oda kabul etmedi de ancak böyle hile ile geçirdiler. Ondan sonra bir yerde duyduğumuz herhangi bir şeye hemen müdahale ederdik ve müellif değişirdi. Çünkü odanın bir kuvveti vardı, meslek uğruna istediği tedbiri alabilir derdi. Bunu kaldırdılar. Şimdi dernek haline soktular Mimarlar odasını. Hiçbir hakkı hukuku yok. Özal döneminde bu kalktı. Ondan sonra yabancı uzman hayranlığı başladı. Evet dışardan mimar geldi. Ve işte mimarların hakları böyle alındı elinden.

Editörler: Bir de kamuda çalışan mimarların Meslek Odasına zorunlu üyelikleri birlikte kaldırıldı.

Nejat Ersin: Evet o siyasilerin değildir . Maalesef bu kanunun değişmesine de sebep bizim dönem arkadaşlardan kamuda çalışanlarıdır . Odayı bir türlü başka bir şey zannettiler onlar. Kimisi aidat ödemez. Hepsini icraya verdik.

Bizim dönemimizde direndik biz değiştiremediler. Fakat sonradan Turgut Özal her şeyi böyle serbest bıraktı. Onun zamanında bunu da kabul ettirdiler.

Editörler: Sizin çalıştığınız dönemi biliyorsunuz, bugünkü durumu değerlendirebilir misiniz?

Nejat Ersin: Evet kamuda çalışan meslektaşlar bugün kamunun esiri durumunda bence. Bir defa siyasi baskı var sizin döneminizde. Bakan değişince başlıyor herkes değişiyor, kapıcıya kadar değişiyor. Herhalde mimarları falan da değiştiriyorlardır onları şefleri, idari personel gidiyordur. Ben hatırlarım, .. değiştirmediler... yüksek fen heyeti... olduğu gibi durdu.. İkincisi kamuda bir çalışma disiplini kalmadığını görüyorum ben. Çünkü kamuda çalışmak bir fedakarlıktır bunun için de insanları seven bir kamu personeli elde etmek gerekir. Bu elde edilmediği müddetçe kamu personeli de küskün çalışıyor. Benim görüşüm budur. Bilmiyorum, bir gerçeği vurgulamak istiyorum. Bunlar maalesef çok unutuldu. Biz devamlı söyledim işte pohpohlandık bir yerde . yalnız ücret bakımından değil bir takım davranışlarımız bakımından da. Mesela büro açabiliyorduk.Bir tek şartı vardı. Çalıştığın müessese ile iş yapmayacaksın. Böyle olunca kamudaki personeli kısıpoca sokuyorlar. Yalnız maaşından geçinsin haline geliyor.

Editörler: Peki çok teşekkür ederiz

Nejat Ersin: Bana böyle bir imkan verdiğiniz için ben teşekkür ederim.

ORHAN DİNÇ

Kısaca kendinizden söz eder misiniz.?

Kamu da hangi yıllar arasında, nerede çalıştınız?

Kendimden kısaca söz edemem, çünkü o kadar yetenekli ve becerili değilim. 70 yaşı 50'si meslek içinde geçmiş. Bu 50 yılın ilk iki yılı kamuda stajyer olarak geçirdiğim dönem oluyor ve halen de kamuda, seyrek de olsa görev alıyorum. 1996'dan bu yana yılda iki kez Eskişehir Osman Gazi Üniversitesinde öğrenci projeleri jürilerinde katılıyorum. Bu üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapan öğrencilerim götürüyorlar beni. Hem proje değerlendirmelerine onlarla birlikte katılıyorum hem de notlamaya. Büyük onur duyuyorum onlarla birlikte çalışmaktan, birlikte kamu görevi yapmaktan. Tek sıkıntım notlamada sözümü pek dinlememeleri. Vaktiyle 'kasap' diye ad taktıklarını unutmamışlar anlaşılan. Bazen de notu biraz artırayım diyorum, bu kez de "fazla yumuşadın hoca" diyorlar. Kısacası çok zevkli bir kamu görevi yaşıyorum, ne yazık ki yıllar çabuk geçiyor.

Kamuda çalıştığınız dönemlerde hangi alanlarda çalıştınız ve ne tür görevler üstlendiniz?

Kamuda çalıştığım alanlara gelince, epeyce farklı:

- Proje düzenleme (Bayındırlık Bakanlığı, Hava Kuvvetleri Kumandanlığı)
- Proje onaylama (Bayındırlık Bakanlığı, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü)

- Yönetici = Şef, Müdür, Uzman, Gn. Md. Yardımcısı, Genel Müdür Vekili (İmar İskan Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı)
- Öğretim üyesi (Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Gazi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve yukarıda açıkladığım gibi Osman Gazi Üniversitesi)

Sizin çalıştığınız yıllarda kamuda mimarlık adına yaşanan sorunlar nelerdi? (hem mesleğin uygulanmasında hem de özlük haklarında)
O yıllarda oda ile kamu çalışanı mimarlar arasındaki ilişki tarz nasıldı?
Bugün kamuda çalışan mimarların durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
Sizin döneminizde kamuda çalışıyor olmanın bir ayrıcalığı var mıydı? (ücret,özlük hakları v.b)

Ne yazık ki günümüzden pek farklı değildi. Zaten farklı olsaydı, daha iyiye gitmiş olsaydı, böyle bir soruşturma da gündeme gelmezdi, her şey güllük gülistanlık olurdu. Özlük hakları konusunda 8. soru yanıtında açıklama getireceğim. Ücret konusunda bir iki örnek veriyorum:

- Müsteşar Yardımcısı Bedi Görkem, meslek yaşamının uzun yıllarını Bayındırlık Bakanlığı'nda geçirmişti. 1981 yılında Müsteşar Yardımcısı iken maaşının ilk kez o yıl kat görevlisi (odacı) aylığını aştığını ifade etmişti.!

- Bayındırlık Bakanlığı'nda 1982 Eylül ayında Genel Müdür Yardımcısı olarak göreve başladığımda benim maaşım 54000 TL. idi Günümüzle karşılaştırmayı, (Amerikan Dolarına göre) soru hazırlayıcısı arkadaşlarla birlikte yaptık. O tarihlerde dolar 180 TL. civarında idi. Hesaplama sonucu 300 Dolar karşılığı maaş alabildiğim ortaya çıktı. Bu maaşla geçinme başarısını, ancak sınırlı da olsa kira geliri ve eşimin dikiş dikerek sağladığı bir miktar gelirle gösterebiliyorduk. O tarihte 300 Dolar karşılığı olan maaş, bugün aynı görevi yapanlar için 1000 Doların üstünde gibi. İyileşmiş görünüyor, yetiyorsa eğer güle güle harcasınlar.

- Kamuda çalışıyor olmanın üstünlüğü kuşkusuz var. Benim dönemimde de ki bu dönem halen sürüyor, yukarıda açıklamıştım, bu üstünlük kamu yararına sorumlu tutulmuş olmak, kamu yararını gözetan görev yüklenmiş olmaktan başka bir şey değildir diyorum. Proje düzenlerken de onaylarken de mimari bağlayan bu kamu yararıdır. Öğrenci yetiştirirken, not verirken de durum aynıdır. Bir öğrenciyi tam notla değerlendirirken de yetersiz notla sınıfta bırakırken de, hem o an için adil olmak, hem de gelecekte kamu yararına ehil olup olamayacağına karar vermek ana davranışım oluyordu. Bu anlattıklarım gibi sorumluluk yüklenmek, üstünlüktür diyorum.

Siyasi Baskıyla karşılaştınız mı? Hiç sürüldünüz mü? Görevden alındınız mı? Evet ise nedeni neydi?

Sürülme, görevden alınma. Ben bunlara görev değıştirme, ücret azaltma gibi uygulamaları da ekliyorum. Ayrıca talip olduğum görevler için aldığım red cevaplarını da eklemek mümkün. Bu saydıklarımla 13 kez karşılaştım. Altısı red, yedisi çeşitli biçimlerde özlük haklarıma tecavüz nedenlerini de soruyorsunuz, anlatacağım. Biraz uzun sürebilir, sıkılmadan okuyabilirsiniz sanırım. Tarih sıralarında belki yanılabilirim, özür dilerim.

Bu ilk örnek özel yüksek okulda geçiyor, olsun, yine kamu yararı söz konusu. Bu okullardan diploma alanlar da kamuda çalışıyorlardı. Zafer Mühendislik, Mimarlık Özel Yüksek Okulunda, açılışından itibaren iki yıl süreyle mimari proje dersi vermiştim. Haftada iki yarım gün. 3. yılda Mimarlık Bölümünde değil de İnşaat Bölümünde, sadece haftada bir saat teorik olarak verilen bina bilgisi dersi için görevlendirilmek istenmiştim. Kibarca diyebiliyorsanız, kibarca görevimize son verilmişti. Kuşkusuz o derse gitmedim. Bu son verilışin nedeni, tahmin edebildiğim kadarıyla çok sayıda öğrenciyi başarısız ilan etmiş olmam. Yani kısacası kasaplık.

İkinci örnek de eğitim kurumunda geçiyor. Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda, Yapı Bölümünde Bina Bilgi, Şehircilik, Proje dersleri veriyordum. Derslerim iki yarım günde toplanmıştı. 1966-1971 arasında hep böyle sürdü, ne var ki 1971 yılında derslerimi hafta içine birer, ikişer saat olarak dağıtmıştı yönetim. Devam edemedim. Ayrıldım. O kadar yıl dersleri toplama becerisi gösteren idare nedense o yıl dağıtma becerisi göstermişti, bir araya getiremedik, toplayamadık, program elvermedi diye yanıt almıştım. Sorduğunuz neden böyle açıklanmıştı bana o tarihte.

Aslında bu örnek ilk örnek olmalıydı. 1960 yılında, altı aylık çalışmadan sonra Paris'ten dönmüş ve Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nde çalışmaya başlamıştım. Üniversiteden sınıf arkadaşım Fikret CANKUT ile birlikte aynı odada çalışıyorduk. Fikret şef idi, beni de o aldırmişti Mimari Büroya. O tarihte 56 lira yevmiye bizim yıl hizmetimizin karşılığı idi. Ancak iki ya da üç üst derece verilmişti, ayrıca değişik ek ödemeler alıyorduk. Yıl sonunda bütçe tasarrufu nedeniyle olsa gerek üst derece ve ek ödemelerimiz kesildi. Sadece brüt 56 TL. yevmiyeye kaldık ve istifa ettik. Fikret serbest büro çalışmasına başladı ve ölümüne kadar, 2000 yılına kadar sürdürdü. Ben ise Bayındırlık Bakanlığı'na başvurdum. İki üst derece ile (galiba 74 TL. yevmiye ile) göreve başladım. Buraya kadar anlattıklarımda bir anormallik yok. Bu örnekte anormali sonra geliyor. Yanlış hatırlamıyor isem İmar İskan Bakanlığı'nda çalışırken dosyamda sicilimi gördüm. İstifa dilekçemdeki tarihten bir gün önceki tarihle işime son verildiği kaydı vardı. Dilekçeyle düzeltilmesi için müracaat ettim. Sonucu bilmiyorum. Bu yapılan işlemin adını siz okuyanlar koyun lütfen.

Bu kez örnek Gazi Üniversitesi'nden, eski adıyla Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi. Proje dersine gidiyordum. Bir gün benimle birlikte 14 mimar öğretim görevlisi arkadaşın işine aniden son verildi. Tarihi hatırlayamıyorum, sebebini de öğrenemedik. Mahkemeye başvurduk Avukatımız da Prof. Uğur ALACAKAPTAN idi. Bir yandan da basın aracılığıyla (Akis Dergisi) olayı gündeme taşımıştık Bu konuda da bizler gibi işine son verilen Selçuk MİLAR bizlere önderlik ediyordu. Akademi Başkanı sonraki seçimde seçilemedi, bizler de görevlerimize devam ettik. Görevlerimize son verilış nedenini Akademinin mahkemeye gönderdiği savunma yazısından arkadaşlar öğrenmişlerdi: Mimarlık Bölümünden Akademi Başkanlığına gönderilen listede, isimleri yanına nokta ile işaret konulanlar olarak adlandırılmıştık bu 14 öğretim görevlisi. Buna artık yorum gerekmiyor.

İki örnekte de İmar İskan Bakanlığı'nda görevliyim. 1962-1967 yılları arasındayız. Bölge planlama dairesindeki bir yıllık görevimden sonra 1963 yılında Devlet Planlama Teşkilatında, 1964 yılı için İnşaat Sektörü programını hazırlamak üzere, 6 ay süreyle uzman olarak görevlendirildim. Dönüşte Mesken Planlama Dairesinde Planlama Müdürü olarak görev yaptım ve bu sırada, DPT'deki çalışmalarım nedeniyle, İmar İskan Bakanı Fahrettin Kerim Gökay'dan dairemize gönderilmiş takdir ve teşekkür belgesi aldım. Sonrasında işler biraz karıştı. 1964 yılı içinde daire başkanının izinde olduğu bir tarihte başkanlığa vekalet ediyordum ve D.P.T' ye Genel Müdürlüğün teklifi gönderilecek idi. Gn. Md. beş adet örnek köy yapalım, bunun için de 5'er milyon TL'den toplam 25 milyon ödenek isteyelim dedi. İtirazım fayda etmedi, D.P.T' deki arkadaşların bu tür projelere sıcak bakmayacaklarını biliyordum. Genel Müdüre de durumu açıkladım, ancak teklifi de istemeye istemeye gönderdik. Bir kaç gün sonra D.P.T' de İktisadi Planlama Dairesinde çalışan arkadaşlardan bir telefon aldım. Altı ay birlikte çalışmamıza rağmen, tutumlarını anlayamamış olmakla suçlandım, en hafif deyiimiyle arkadaşça sitem sözleri işittim ve sonuçta Bakanlık teklifi olduğu gibi, bütünüyle reddedildi. Genel Müdür bunu benim yaptığımı söyleyerek suçlamada bulundu. Bu kararla kalsa da iyi. Bir süre sonra da görevden alındım, Araştırma Dairesinde uzman olarak çalışmaya başladım. Müdürler için uzmanlığa tayin, kızağa alınma anlamı taşıyordu.

Araştırma Dairesindeki uzmanlık görevim birkaç yıl sürdü. Aynı dairede meslektaşlarım Behçet SİNKİ, Kırımı GÜRKAY ve Bedi GÖRKEM ile birlikteydik. Son iki isim de yazık ki şimdi hayatta değil. Bakanlıktaki bu görevimin son yılına doğru Daire Başkanı terfi ederek görevden ayrıldı, Başbakanlık boşaldı. Ancak Genel Müdür değişmiş miydi, hatırlamıyorum. Başkanlık için bizlere yapılan tekliflere sıcak bakmamıştık. O tarihlerde, saat 13'e kadar, cumartesi günleri de çalışılıyordu. Bir gün 13'e 5

dakika kala Genel Müdür Yardımcılarından Turhan YÖRÜKAN Dairemize geldi. Beni ve Bedi Görkem' i Başkan Odasına çağırarak tayin emirlerimizi tebliğ etti. Yanlış hatırlamıyorsam birimiz Muş'a, birimiz Siirt'e sürgün ediliyorduk. Gerekçeyi sorduk, ikimizin de dışarıda serbest büro işlettiğimiz yanıtını aldık. Dehşetli üzülmüştük. Bedi ağabey işletiyor denilen büroyu göstermek istedi. Genel Müdür Yardımcısı ile birlikte taksiye bindik, Bedi ağabeyin bürosuna gittik. Kapının açılması sonucu bizi tam bir terkedilmiş tablosu karşıladı. Yerlerde toz içinde, kapının altından atılmış mektup ve benzerleri; masaların üstünde ise amerikan bezleri ve üzerlerinde tozlar uçuşuyor. Bedi Görkem, Genel Müdür Yardımcısına hitaben: 'İşte işletiyor dediğiniz büro burası, ben burayı işletemediğim için Genel Müdürlüğünüzde memur olarak görev aldım' demişti. Üzülme sırası Genel Müdür Yardımcısında idi, ancak ispat sırası da bana gelmişti. Yine üçümüz taksiye bindik, ver elini bizim ev, Bahçelievler son durakta iki oda bir hol (19m2)'den oluşan apartman dairesindeyiz. Üçümüz birlikte, eşimle paylaştığım yatak odasındayız. Köşede bir masa 50x70 ölçüsünde resim kağıdını alabilecek büyüklükte, krem renkli, formika kaplı masa, üstünde de birkaç dergi, eskiz kağıdı, gönye, cetvel v.s duruyor. Konkur çalışması yaptığım masa idi bu. 'Benim işlettiğim büro da burası' diye gücenik bir ifadeyle açıkladım. Holde eşimin kahve ikramı sırasında ise, Bakan Fahrettin Kerim Gökay'ın Takdir ve Teşekkür yazısını fazla söz etmeden, Gn. Md.Yardımcısına gösterdim. Yazının tarihi 18.10.1963, halen saklıyorum. Sonuçta, tayinlerimiz durdu. Bedi Görkem 'ben yine eski Bakanlığıma, Bayındırlık Bakanlığına dönüyorum' dedi, ayrıldı. Ve daha bir süre çalıştım.

Geldik son örneğe, görevden alınma değil, ancak görevin sürdürülmemesi diyebilirim. 1985 yılında Bayındırlık Bakanlığından emekli olmuş, iki yıl da Kutlutaş' da çalışmışım ve oradan da kendi isteğimle ayrılmıştım. 1987-1988 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesinde, son sınıfta (Adnan TAŞPINAR ile birlikte) Proje Dersi Öğretim Görevlisi olarak, (ek ders ücretiyle) çalışıyordum. Diploma öncesi projesi yapan öğrencilerin bir bölümü gayretli, bir bölümü çok gayretli ve sonuçta da tam başarılı, bir bölümü ise hiç gayret göstermeden, arada sırada atölyeye uğrayan cinsindendi. Eskiz sınavlarında da başarılı bir kağıt verdikleri hiç olmadı, birinci sınıfta gönderilseler yeriye diyebiliyorum. Ancak ne var ki sömestri sonunda Jüriye çıkardıkları projeler tam bir profesyonel nitelik taşıyordu. Özellikle altı öğrencinin teslim projeleri böyleydi. Bu altı projeyi proje yarışmasına göndersek boş çıkmazlardı diyebiliyoruz ama biz bu projeleri yıl içinde, yani sömestr süresince görmemiştik. Jüride de anlatımları, savunmaları tam bir habersizlik, yetersizlik içinde geçti. Sonuçta bu altı öğrenci başarısız ilan edildi. Birer yıl kayıpları doğdu, idare mahkemesine başvurdular, yazışmalar, belge göndermelerle geçirdiler ikinci sömestri. Ancak diploma projesi de yapamadılar. Bu öğrencilerin kendi ürünleri olmayan çalışmaları sunmuş olmalarını

eğitimin sağlığı açısından sakıncalı buldum, bölüm başkanına da danışarak disiplin kuruluna verdim. Kısacası mahkemelerle, disiplin kurullarıyla idareyi epeyce uğraştırdım. Beklediğim sonuç geldi. Hiç şaşırmadım. Ertesi yıl yurt dışındaki öğretim üyelerinin yurda döndükleri ve dışarıdan öğretim üyesi takviyesine gerek kalmadığı zarıfane bir üslupla tarafıma bildirildi. Bana yine de teşekkür etmek düşüyor günümüzde.

Soru 8 için artık kesiyorum. Bu yedi örnekle yetiniyorum, fazla uzadı. Hem altı ret konusuna değinmiyorum hem de geri kalan beş soruya da cevap veremiyorum. Bülten sayfalarını bu seferlik daha fazla işgal etme hakkını kendimde görmüyorum. Ne diyeyim, bir başka bahara.

ERDİÑÇ GÜDER

ERDİÑÇ GÜDER 1935 YILINDA ÖDEMiŞ'TE DOĞDU. RESİM YAPMAYA İLKOKUL ÇAĞLARINDA BAŞLADI. RESİM ÖĞRETMENİ ONA SEN MİMAR OLMALISIN DEDİĞİNDE MİMARLIĞIN ADINI İLK DEFA O ZAMAN DUYDU VE 1959 YILINDA İSTANBUL DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİNDEN YÜKSEK MİMAR OLARAK MEZUN OLDU. İZMİR VE ANKARA BELEDİYELERİ'NDE MİMAR OLARAK BAŞLAYAN MESLEK SERÜVENİ, FEN KURULU MÜDÜRLÜĞÜ, TEKNİK İŞLER BAŞKANLIĞI, İNŞAAT DAİRE BAŞKANLIĞI VE 14 YIL SÜREN GENEL MÜDÜRLÜK BAŞ MÜŞAVİRLİĞİYLE DEVAM ETTİ. TURİZM VE TANITMA BAKANLIĞI'NDA TURİZM PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI'NDA TURİZM PLANLAMASI VE YATIRIMLAR DAİRE BAŞKANLIĞI YAPTI. 1991 YILINDA TURİZM BAKANLIĞI'NDA BAKANLIK MÜŞAVİRİ OLARAK EMEKLİ OLDU. RESİM YAPMAYI VE İDEALLERİNİN PEŞİNDEN KOŞMAYI VE DOĞRU BİLDİĞİNİ YAPMAYI HİÇ BIRAKMADI.

Editörler: Buradan geriye dönüp baktığınızda kamuda otuz üç yıl çalıştınız, hiç kamuda çalışmış olmaktan pişmanlık duyduğunuz zamanlar oldu mu? Özel sektörde çalışmayı tercih eder miydiniz?.

Erdiñç Güder: Valla ben hiç pişman değilim. Çünkü kendimi çok iyi tanıyorum. Kişilik olarak ben özel sektörde çalışamazdım. Bir kere ben dilimi tutmam. Kamuda ne yaptınız diyeceksiniz. Orda da tutmadım. Ayrıca benim hiçbir güvencem ve dayanağım yoktu. Eğer ben emeğimi satacaksam kamuya satarım dedim. Benim verdiğim çok ciddi bir karardı ve bundan pişman değilim. Çok iyi çalışmalar yaptık. Köy imar planı, köy yerleşimi, Toprak İskan Genel Müdürlüğü'ne yaptığımız köy konutları , sosyal tesislerle ilgili çalışmalar. Sonra Turizm Bakanlığı'na Turizm Planlaması Genel Müdürü olarak geçtim.

Editörler : Kamudan ne zaman ayrıldınız?

Erdiñç Güder: 52-53 yaşında 1985 yılında ANAP iktidarı göreve geldiği zaman Turizm Bakanlığı'nda ilk görevden alınan adam bendim. Neden? Planlama sorumlusuydum, hayır diyordum çünkü. Bir plan yapılmış, ki bunların çoğunda benim de emeğim var, onu ille yatırımcının lehine değiştireceksin deniyor. Bunlara hayır diyen adam durumunda olduğum için ilk görevden alınan adam bendim. En yararlı olacağım, en dolu olduğum artık senteze ulaştığım bir çağda ve yaşımda ve bilgi verme gücüne sahip bir durumdayken, görevden alınıp müşavir yapılmam çok ağırıma gitti. Beni çok sarstı bu olay. Danıştay'a verip kazanabilirdik ama tevessül de etmedik, tenezzül de etmedik. Böylece ayrılmış oldum.

Editörler: Şimdi turizm bölgelerindeki yapılaşma çok kötü. Her taraf betonlaşmış durumda.

Erdiñç Güder: Şimdi bir plan yapıyorsunuz. Planda belli kullanma kararları var. Burası otel, burası tatil köyü, burası günü birlik, burası yeşil alan, burası doğal karakterin korunacak alan diyorsunuz. Sonradan bunlar artık para etmeye başlayınca, doğal karakteri korunacak alanlar, günü birlik alanlar, portakal, zeytin bahçeleri, hepsi turizm parseli oldu ve parçalayıp parçalayıp parsel haline getirdiler.O zaman ne alt yapısı yetti, ne üst yapısı yetti. Yani böyle hep taviz hep taviz... zaten devleti bitiren bu. 1976 da Çanakkale altından Asos'tan Muğla il sınırına kadar Şehir Plancısı Turhan BARLAS' la birlikte dolaştık. Sonra Muğla'da Köyceğiz çalışmasını yaptık.Şimdi gittiğim zaman ben nereye geldim diyorum. Böyle Türkiye olmaz. Biz kendi kendimizi perişan ettik. Hiç inanç sabır ve düzen yok. Hepsini yıktık.

Editörler: Devlet kendisi yapıyor bütün bu düzenlemeleri .

Erdiñç Güder: Evet, hayır dediğiniz zaman da hemen siz gidiyorsunuz.

Editörler: Mimarlar Odası ile ilişkileriniz ne zaman başladı?

Erdiñç Güder: İlk zamanlar, sürekli kongrelere katılıyorduk, delege olarak .1961 den 1966 -1967 ye kadar devamlı katılıyordum. Hatta karşı tarafta büromuz varken Cihat ağbi buranın projesini bizim büroda çiziyordu. Biz de yardım ediyorduk ona. Sonra bürokraside işler iyice yoğunlaşınca, toplantılara katılamaz olduk ve koptum. Sonra bir ara komisyonlarda çalışmaya başladım. Kırsal yerleşim konularında falan çalıştım.

Editörler: Siz bürokraside görev alırken herhangi bir uygulama yüzünden odayla karşı karşıya geldiniz mi?

Erdiñç Güder: Hayır. Biz o konularda hep odayı yanımızda görmek için beraber çalışmalarımız oldu.

Editörler: Yani oda görüşleri alınıyordu o günlerde.

Erdiñç Güder: Evet. Ters çıkacak bir olay yoktu. Çünkü, bizim aklımızın arkasında hinoğlu hinlik yoktu. Namuslu ve dürüst vatandaş olarak ve o bilgilere ve inanca sahip biri olarak, artı mimar olarak, onun getirdiği bir yükümlülük de var insana, onun terbiyesi ve onun imanıyla yaklaşıyorduk olaya. Onun için hiç bize ters düşen, bir durum olmadı. Gerekli olduğu zaman karşılıklı bilgi alıyorduk

Editörler: Kamuda bozulma ne zaman başladı sizce?

Erdiñç Güder: 1. MC geldiğinde beni hemen görevden aldılar. Hatta bana o günkü genel müdürün söylediği "Erdiñç Bey sizi takdir ediyorum, size rağmen, sizin altınızdaki arkadaşları almayı benimseyemedim. İçime sindiremedim" dedi. "Onun için sizi almak zorunda kaldım" dedi. Sonra turizm planlaması olayı çıktı o günlerde Ondan sonra da hayatımın en hızlı en yoğun planlama çalışması ve orda mimarlık da çok ağırlıkta, ben orda bir sürü otel projesi yaptım, çalışmamızın içinde, o iş içine girdik. Ve çok mutlu bir beş sene geçirdim. Büyük bir planlama grubu kuruldu ve o grup Kuşadası, Balıkesir, İstanbul, Ankara planlamalarını yaptı. Mesela Köyceğiz'in altyapı çalışmalarını tamamen yaptık. Ve o zaman çok büyük bir şansımız vardı. Muğla valisi olan Kemal Nehrozoğlu, sonra İzmir valisi oldu. Şimdi Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri olan çok muhterem işinin ehli biri, öyle bir vali hayatımda görmedim. Mükemmel bir valiydi. Onun büyük katkılarıyla Muğla yöresinde Turizm Bakanlığı Planlama Genel Müdürlüğü olarak çok güzel işler yaptık.

Editörler: Hiç unutamadığınız anlarınız var mı kamuda?

Erdiñç Güder: Valla daha çok tartışmalar var , onlar da tatsız şeyler. Yani bakanlarla olan, münasebetsiz şeyler.

Editörler: İş konusunda mı?

Erdiñç Güder: Yani işinizi biliyorsanız, ve de dilinizi tutmuyorsanız, ki ben tutmam, ve de ısrarlı ve iddialıysanız, yani ben buna inanıyorum dersiniz. Pek öyle kolay yiyemezler sizi. Aman efendim, tamam efendimle olmaz bu işler. Veririm bir dilekçe bitti bu kadar. Yani, ben koltuğa yapışmadım. Böyle kötü anılar var.

Editörler: Kamuda çalışan mimarlarda siyasi baskılara karşı bir direnç kaybı ciddi bir demoralizasyon var.

Erdiñç Güder: Her şeye hayır diyen adam. Beni hep böyle aksilik çıkaran, ukalalık eden ve işleri baltalayan adam diye tanıttılar. Mesela bir gün Bakanlık toplantısına girdim ben girince sesler kesildi. Sonra birden bakan bana "Erdiñç bey siz bu işi yapmıyormuşsunuz" dedi. Turizm merkezi ilan etmiyoruz diye. Ben görevdeyken on üç tanesinin, her şeyi hazırdı. Yasa ne diyorsa kriterler neyse, on üç tanesini ilan ettik. Ondan sonra bana devamlı baskı geliyor. Yeniden alanlar ilan edin diye. Yatırımcılar geliyor, ben de direniyorum. Beni şikayet etmişler. Siz ilan etmiyor musunuz, yapmıyormuşsunuz dedi sayın Bakan, içeri girer girmez ama... Hiçbir şey beklemeden gittim oturdum, kitabımı defterimi masaya koydum. yüzüne bakarak büyük bir sinirle, "etmiyoruz efendim" dedim. "Yani buyurun ne diyeceksiniz bana". Bakan şaşırdı.

Editörler: Dönemin bakanı kimdi?

Erdiñç Güder: AP'li, ismini söylemeyeyim. Bakan şaşırdı. Sonra adam baktı ki ben çok ciddi şekilde sinirliyim neden dedi gayet yumuşak bir sesle. Ben de anlattım. Eğer dedim buna rağmen beni zorlayacaksanız. Kolayı var. Alırsınız görevden, birisi gelir imzalar. Ama ben bu şartlarda ilan etmem. Ben yasanın gereğini yerine getiririm. Sizin sözünüzü değil dedim.

Editörler: Bürokrat olduğunuz dönemlerde teknik elemanlarınızla aranız nasıldı?

Erdiñç Güder: Hanım arkadaşlara çok görev verme eğiliminde oldum. Fakat çoğu görevi, reddettiler. Sorumluluk almak istemediler. Çocuk, ev, hep etkili oluyor. Görev kabul edenler hala çok iyi yerlerde ve çok güzel çalışıyorlar. Ben genelde bundan çok şikayetçiydim. Hep tercih erkeklereydi. Bunun yanlışlığını bir çok kere, olmayacak yerlerde bile ortaya atmışımdır.

Editörler: Sizin çalıştığınız dönemde kamuda çalışan mimarların ücret politikası nasıldı?

Erdiñç Güder: 657 ilk uygulandığı zaman 10195 in en üst seviyesinden yevmiye alıyordum. Genel Müdürlükte, benim kadroma uygun yevmiye yoktu

ben başka bir genel müdürlükten maaş alıyordum. Kanun uygulandı . Benim o zamanki odacım benim neredeyse bir katım fazla maaş alıyordu. Ben diyelim ki üç bin alıyorsam, o beş bin lira alıyor. Böyle komik şeyler oldu yani.

Editörler: Şimdi de çok farklı değil ama, burada komik olan işçinin maaşının yüksekliği değil, mimarın ve mühendisin maaşının düşüklüğü.

Erdoğan Güder: Maalesef maalesef... Bazı arkadaşlar o zaman sözleşmeli personel olarak çalışırlardı. Biraz daha fazla para alsınlar diye .

Editörler: Şimdi gerçi 657 sayılı yasayı da değiştirmeye çalışıyorlar. Herkesi sözleşmeli personel statüsüne almaya çalışıyorlar .

Erdoğan Güder: Ama onda amaç doğrultmak ve herkese layık olduğu ücreti vermek değil, kolay atabilmek amaç. Amacın arkası yanlış. Arkası insancıl değil. Olay orda.

Editörler: Zaten kamu artık kendisini tasfiye etmeye başladı. Kendisini daraltıyor.

Erdoğan Güder: Dünyanın hiçbir yerinde bizdekinden daha az personel yok. Ama şu var, her bakan her iktidar değişikliğinde yerinde olmayan ve o işi bilmeyen onlarca değil yüzlerce kadro açıp almışlardır. Gereği yere gereği adam alınmamıştır. Şişkinlik orda. O zaman da öyleydi. Şimdi de öyledir.

Editörler: Aslında kamu kamusal görevlerini yapsa şu andaki personel yetersiz zaten.

Erdoğan Güder: Türkiye hakikaten büyük bir ülke esasında.

Editörler: Çok da zengin bir ülke.

Erdoğan Güder: Mesela İspanya'da turizmde güneş, deniz, tesis başka ne var. En eskisi işte Arapların ya da Magriplilerin yaptıkları. Var mı milattan evvel beş bin yıldan, üç bin yıldan kalma bir höyük , bir mezar. Hiçbir şey yok. Ama Anadolu böyle ve Kültür Bakanlığı'nda çalışan mimar sayısı çok az.

Editörler: Evet maalesef öyle.Şimdi de SİT alanlarını yeniden yapılaşmaya açmaya çalışıyorlar.

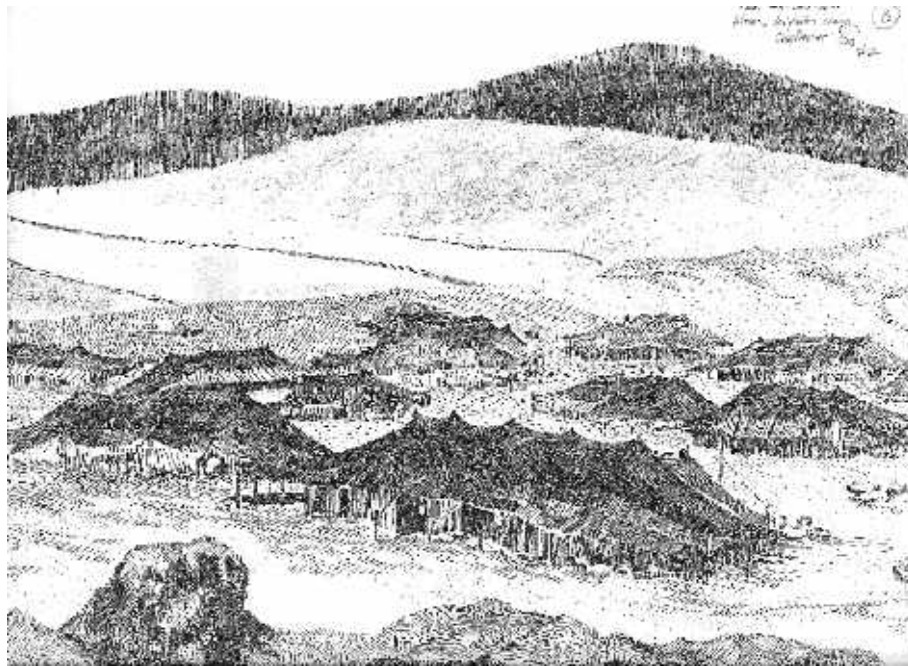
Erdoğan Güder: 1.MC geldiğinde biz milliyetçi, mukaddesatçı bir yönetim dedi. Milliyetçi ve mukaddesatçı olmak için, eskisine sahip çıkması lazım. Anadolu içerisinde hangi Selçuklu eseri duruyor. Hanlarımızı bile tahrip etmişiz. Ben Türkiye'nin aşağı yukarı dörtte üç buçuğunu biliyorum. Mesela Ahlat'da muhteşem şeyler vardı. Orda ancak seramik parçaları bulabiliyoruz....

Editörler: Bu ülkenin tarihi böyle yok oluyor.

Erdoğan Güder: Zaten, 1980 yılından sonraki iktidarla başladı bu iş, belediyelere yetki vermekle, belediye imar planlarını kendisinin düzenlemesiyle , o da turizme çok büyük balta vurdu. Bütün alanlar o zamanlar açılma furasına girdi. Bizim günöbirlik dediğimiz, yasakladığımız, yani doğal karakteri korunacak diye yasakladığımız alanların hepsi turizme açıldı. Ondan sonra ne oldu. Örnek; Bodrum, gidiyorsunuz, bütün yarımadaı dolaşıyorsunuz, tepeler bembeyaz evler, ondan sonra birden o bitiyor ormana giriyorsunuz. Bodrum bu halde şimdi, ne olacak bu turizm. Sizin milli karakterinizi, yöresel yaşantınızı yansıttığınız bir turizm olayı var mı. Mesela ben Avanos'ta çömlekçiler tatil köyü hayal ediyorum. Mevcut dokuyu bozmadan o mahalleyi alacaksınız, kapayacaksınız, dokuyu bozmadan, doğal yaşantı içinde bir tatil köyü gerçekleştireceksiniz. Bundan güzel bir şey olabilir mi. Bunları hayal ederdik. Hiç biri nasip olmadı. Atatürk öldüğü zaman üç yaşındaydım, babam gündüz vakti geldi dükkanı falan var, annemin adı Fahriye, hiç unutmuyorum, "Fahriye Atatürk ölmüş" dedi, o zaman radyo ya var ya yok. Ve annemle babam başladılar ağlamaya. Hiç unutmuyorum bunu ben. Ne büyük sevgidir bu yani. Ve hep biz Cumhuriyetin hak yok vazife vardır düşüncesi içinde yetiştik. Bize nasihat eden onlardı. Hocalarımız onlardı. Biz o anlayışı ve terbiyeyi aldık. Ama şimdiki kuşaklar öyle değil.

Editörler: Haklısınız çok farklı bir kuşak yetiştirildi, ama asıl olan hangi yaşta olursa olsun ideallerimizi ve inancımızı kaybetmemek. Bu güzel sohbet için çok teşekkür ederiz.

Erdoğan Güder: Ben Teşekkür ederim.

HALUK ALATAN

Editörler: Kendinizden biraz bahseder misiniz?

Haluk Alatan: Haluk Alatan, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi mezunuyum meslek hayatım stajyer olarak 1954'te başladı. Daha da öncesi Etibank ta sürveyanlık yaptım.

Editörler: Çalışma hayatınızda kamu hizmetiniz ne kadar sürdü?

Haluk Alatan: Çalışma hayatımın hemen tamamı kamuda ve çok büyük bölümüde bugün maalesef kapatılmış olan İmar ve İskan Bakanlığı'nda geçmiştir. 1959 Haziran'ın da girdiğim Bakanlıkta,ayrıldığım 1984 yılına kadar değişik görevlerde bulundum.1961 yılında burslu olarak İtalya'ya gittim ve 1965 yılına kadar orada kaldım.Bu sürede Prof. Luigi Piccinato'nun bürosunda çalıştım; aynı dönemde iki yıl Roma Mimarlık Fakültesi Şehircilik Enstitüsünde ihtisas yaptım.1965'te bakanlığa döndüm.Bölge planlama dairesinde çalışırken,1968 yılında "Ankara Metropolitan Nazım Planı Bürosu" nun başkanlığı önerildi.1984 yılına kadar önce büroyu kurarak başkanlığını yürüttüm Değerli arkadaşlarımla Planı yaparak 1982 yılında onattık. 1984 yılında görevden alınınca çağrı üzerine Birleşmiş Milletler uzmanı olarak Bağdat'a gittim ve iki sene çalıştım.Gene çağrı üzerine 1986 yılında ODTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde göreve başladım. Halen öğretim görevlisi olarak bana onur veren bu göreve devam ediyorum. Yalnız 1993'te Bakanlığa tekrar çağırıldım ve iki yıl müsteşar yardımcısı olarak çalıştım.

Editörler: Hocam İtalya da çalıştığınız dönem kamuda çalıştığınız döneme mi rastlıyor. Yani devlet kanalıyla mı oraya gönderildiniz?

Haluk Alatan: Evet daha öncede belirttim devlet

kanalıyla burslu olarak gittim. Mecburi hizmet karşılığı, bakanlıkla ilgim hiç kesilmedi. Bana bu olanağı sağlayan Bakanlık yöneticilerine,Müsteşar Mithat YENEN başta olmak üzere minnet borçluyum. İtalya'da "ustam" diyeceğim Prof.Luigi Piccinato'nun yanında dört yıl çalıştım.Dünya çapında bir şehirci olan profesör aynı zamanda tiyatro mimarı olarak da ün yapmıştı. Çok kültürlü,çok renkli bir insan olan hoca, başta Bursa nazım planı olmak üzere,İstanbul,Ataköy Planına da imza atmıştır. Beni şehirciliğe yürekten bağlayan kişi oldu kendisi. Akşamları evde rönesans tablolarını restore eden bu kültür adamını saygıyla anıyorum.

Editörler: Kamuda çalışmanın zorlukları ya da önkoşulları var mıydı? Hiç baskı gördüğünüz dönemler oldu mu?

Haluk Alatan: Baskı sözcüğünün çok göreceli bir deyim olduğunu düşünüyorum.İyi niyetli isteklerden, dayatarak, yapılması istenenlere kadar geniş bir yelpazede gelişiyor.İki sene önce Yıldız Teknik Üniversitesi'nde yapılan eğitim konulu seminerde bir baş uzmanın veya plancının taşınması gereken nitelikler şöyle sıralanmıştı. Çok iyi bir teknisyen olmak,diplomat olmak,nazik olmak, sanatkar olmak. Şimdi eğer iyi bir teknisyenseniz bu "baskı"ların büyük bir kısmı size gelmeden dönüyor. Gelenleri de diplomat kimliğinizle ve nezaketle atlatabilirsiniz. Dürüst olmayı saymıyorum bile. Açıklıkla hele yönetimden (Bakanlık veya Belediye) baskı gördüm diyemem. İyi niyetli istekler hariç. Ama kooperatifçilerden, girişimcilerden planlamayı kendi çıkarları için kullanmak isteyen gruptardan bayağı baskı gördüm.

Editörler: Hocam, aslında siz çok farklı bir noktaya değindiniz bu arada. Yani kamuda çalışıp da baskı görmemiş nadir insanlardan biri olduğunuzu söylüyorsunuz, bunun temelinde de bir takım özellikleri taşımak gerektiğini savunuyorsunuz. Ama acaba bu yaşadığınız döneme ait bir özellik olabilir mi ? Çünkü hizmet verdiğiniz yıllar bin dokuz yüz elli, altmış, yetmişli yıllar. O dönem Türkiye'nin de içinde bulunduğu farklı bir yapı var

Haluk Alatan: Doğru. Bugün geriye baktığımda gerçek devlet adamlarıyla ve onların yönetimleriyle çalıştığımızı görüyorum. Buna çok örnek verebilirim ama en önemlisi yönetimin başı olan dönemin Başbakanı olan sayın Demirel, teknik bir kişi olarak planlamaya ve metropoliten planlamaya inanıyordu. Bu ne kadar önemli biliyor musunuz? Planlamaya inanan bir başbakan size destek sağlıyor. Ayrıca hemen üst kadememizdeki daire başkanı ve genel müdürler, bize, deyim yerindeyse "kol kanat verdiler." Yani onaltı sene koruganlı bir ortamda çalıştım.

Editörler: İstekler ısrarla tekrar geliyor muydu?

Haluk Alatan: Bazen evet bazen hayır. İyi teknisyen olmak çok şeyi hallediyor, çok önemli bir konu; tarafsızlık. Büromuz tamamen tarafsız olarak on altı

sene çalışmıştır. Sadece kamu çıkarlarında taraftık. Bu da, mesleğimizin ve okuldan mezun olurken bize imzalatırılan “yemin metni”nin gereğidir.

Editörler: Baskı vardı ama bunlara göğüs gerebiliyordunuz demek daha mı doğru?

Haluk Alatan: Biraz önce bahsettiğim yelpazede baskı sözcüğünün çok değişken ve göreceli olduğunu belirtmiştim. Bu geniş anlamada “ baskı” olmayan yer ve durumun, nadir olduğunu söyleyebilirim. Kısaca iyi bir teknisyensen, dürüst çalışıyorsan, mesleğine bağlı olarak hiçbir tarafı tutmadan sadece kamu yararına çalışıyorsan sorun yoktur. Duvara astığımız Nazım Planı’nın üzerinde görünmeyen bir başlık vardı. Kendi çıkarları için gelen ve bize baskı yapan iş takipçilerine , bu görünmeyen yazıyı ben okuyordum; Çocukların planı, bu plan bizim çocuklarımız içindir. Onlara daha yaşanabilir koşullar sağlamayı çalışan bir plandır. Ama siz çocuklarınızı düşünmüyorsanız ben ne yapabilirim. Bütün bu ilişkileri zorlukları hoşgörü ile nazik bir şekilde yürüterek aştık yoksa başaramazdık.

Editörler: Hocam, ama şimdi yani, yaşadığımız zamanın böyle bir durumu yok. Sizin anlattığınız şeylerin romansı bira tarafı kalmış sanki. Yani şu anda üniversitede gene kamusal bir hizmet veriyorsunuz. Bu git geli yaşayabiliyor musunuz? Kamusal hizmeti nasıl görüyorsunuz?

Haluk Alatan: Bu insanın birazda kendisine bağlı diye düşünüyorum. Bugün yanımda o değerli ekibim gene olsa, çekinmeden Ankara, İstanbul Planı yapımına yeniden girerdim. Bu heyecanım hiç eksilmedi.

Editörler: Hocam on altı yıl boyunca imar planlama dairesi ve sürekli imar çalışmaları yaptınız.

Haluk Alatan: Ankara metropoliten alanı nazım plan bürosu başkanıydım.

Editörler: Şu anda yok?

Haluk Alatan: Var, ancak İmar ve İskan Bakanlığının politikalarınca kapatılmasından sonra belediyeye bağlandı ve önceki etkinliği, plana hakimiyeti kalmadı.

Editörler: Özerk bir yapı mı vardı orda?

Haluk Alatan: Metropoliten Planlama Büroları 1965'te, ilginçtir Milli Güvenlik Kurulu'nun; İstanbul Sanayi Planı'na itirazı ile gündeme geliyor. Kurul Sanayi planında önceleri nazım plan yapılması gereğini vurgulayan Nazım Planı'nın ardından da ona uyan bir sanayi planı yapılabileceğini belirtiyor. Bunun üzerine, üç büyük kentin Nazım Planları'nın yapımı üç maddelik bir kararname ile görev alarak İmar ve İskan Bakanlığı'na veriliyor. Çok önemsemişim bu kısa kararnamenin birinci maddesinde görevi tanımladıktan sonra ikinci maddesinde “ özerk” bürolar kurulmasını ve iller Bankası'nda açılacak bir havuza belediyelerin para koymalarını söylüyor. Üçüncü madde ise Çevre

Bakanlığı planlarının gerçekleşmesi için yasa teklifi yapabileceğini vurguluyor.1965 yılındaki bu kararnamenin bugün içinde planlama alanında çok ileri bir görüşü taşıdığını düşünüyorum.

Editörler: Bu on altıncı yılda neler oldu, neden görevden alındığınızı merak ediyoruz biz.

Haluk Alatan: Görevden alınmam, bir kooperatif ile ilgili. Planın dışında arazi alan bu kooperatifin plan içine alınması talebine uzun süre direndik. “Kendi çizdiğimiz bir planın dışında olan bir kooperatifi plan içine almak için değişiklik yapmayız” dedim. Sonunda görevden alındım.

Editörler: Yani tüm yaşamınızda gördüğünüz tek baskı, sizin görevden alınmanıza mı neden oldu?

Haluk Alatan: Buna ne kadar baskı denir bilmiyorum.

Editörler: Peki sonunda siz görevden alındıktan sonra istediklerini yaptırıldılar değil mi?

Haluk Alatan: Elbette, hemen yaptırıldılar. Ama bu direnme kararına tüm büro arkadaşlarımla birlikte karar vermiştik. Birçok talepte belli bir esneklik ve hoşgörü ile hareket ettik. Ancak bazı isteklerde ise sonuna kadar direnme kararı almıştık bu talep onlardan biri idi. Çünkü Planın ana kararlarına aykırıydı. Bu gün o kadar katı olur muyum bilmiyorum. Çünkü bu kararlar siyah ve beyaz gibi değil. Önemli olan maddi manevi bu talep neye mal oluyor ve bunu kim ödüyor. Bunun hesabını çok iyi yapmak lazım.

Editörler: Bu bakış açınız sizi daima gönüllü ve başarılı yapmış.

Haluk Alatan: Evet, daima iyimser oldum. Halen de öyleyim.

Editörler: Hala iyimser bakabiliyor muyuz peki bu zamanda.

Haluk Alatan: İyimserseniz. evet .Küçük çözümlerle başlanabilir. Buna inanıyorum. Zaten büyük hedefler koyup, bu hedeflere küçük adımlarla yürümek esas olmalı. Elbette doğru yönde yürümek koşuluyla .Yani küçük adımların başarısızlığında başkanlıktan ayrılmak yanlış olur diye düşünüyordum. Ayrılmakla plana nasıl bir zarar vereceğini çok düşünüyor insan.

Editörler: Sizin yettiğiniz sistem mi bu bakış açısına sahip kıldı sizi?

Haluk Alatan: Biraz şanslı olduğumu düşünüyorum. Çok disiplinli ve sıkı bir eğitim gördük. Bugün farklı bir eğitim sistemi var ama bundan hiç yakınmıyorum.

Editörler: Peki hocam çok teşekkür ederiz .

Haluk Alatan: Ben teşekkür ederim.

Kamuda Mimarlık

Sevgili Büyükler,

Bu mektubu yazmamın gerçek amacı bana nasıl daha iyi bir gelecek sağlayabileceğinizi anlatmak.

Benim ve tüm diğer çocukların geleceğinin iyi olabilmesi için öncelikle sağlıklı olmamız gerekir. ama siz bunu engellemek için herşeyi yapıyorsunuz. Nükleer teknolojiyi kötü amaçlarınız için kullanıyor, insanların ölümüne, çeşitli sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına yol açıyorsunuz. Ortaya yeni çıkan her buluş çevreye biraz daha zarar veriyor. Örneğin; cep telefonlarının insan sağlığını kötü etkilediği söyleniyor. Zehirli atıklardan ucuz bir şekilde kurtulmak uğruna doğal dengeyi bozuyor, kloro-floro karbon gazlarını kullanarak ozon tabakasının delinmesine yol açıyorsunuz. Ozon tabakasının delinmesi nedeniyle küresel ısınma ortaya çıkıyor, dünyadaki denge bozuluyor. Dünyanın her yerinde küresel ısınmadan kaynaklanan doğal felaketler meydana geliyor. Örneğin Afrika'ya bakın. Küresel ısınma yüzünden nehirler kurudu, su olmadığı için açlık ve susuzluk başgösterdi. Tabii bunda ormanların çeşitli nedenlerden ötürü fazlasıyla kesilmesinin de etkisi var. Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin de...

Bunun yanında eğitim de çok ihmal edilen bir konu. Özellikle de ülkemizde. Biz özel okullarda okuyan öğrenciler, aslında çok iyi olanaklara sahibiz, ama mali gücü yeterli olmayan çocuklar devlet okullarına gitmek zorunda. Onların bizim gibi iyi okullarda okuma şansları yok. Onların da bizim gibi iyi bir eğitim almaya hakkı var, ama bu hak onlara tanınmıyor. Benim ve arkadaşlarımın sahip olduğu olanaklara diğerlerinin de sahip olması gerekir. Eğitim hakkı devletin sağlaması gereken bir haktır. Ama devlet okulların da ısınma yetersiz, çocuklar kitap bulamıyor ve sınıftaki öğrenci sayısının fazlalığı yeterli bir şekilde öğrenmelerini güçleştiriyor, hatta imkansızlaştırıyor. Eğitim ve sağlık, devletin sağlaması gereken hizmetlerdir. Ülkemizde ise en çok ihmal edilen konulardandır.

Ayrıca ırkçılık da büyük bir sorun bence.insanlar renkleri, dinleri ya da düşüncelerinden dolayı aşağılanmamalı. Ne kadar

yasal açıdan yasak olursa olsun ırkçılık hala var. Örneğin; Hristiyan bir ülkede müslüman bir çocuğun kendine arkadaş bulması çok zordur. Hatta dininden dolayı aşağılanabilir. Bunu sizin çocuğunuz bile yapıyor olabilir.Çünkü çevrelerinden böyle görmüşlerdir, bunları duyarak büyümüşlerdir. Eminim çocuğunuza ırkçılığın kötü bir şey olduğunu söylüyorsunuzdur ama çocuklar söyleneni yapmaz, büyüklerini örnek alır, hatta taklit ederler. Irkçılığı önlemekte eğitim çok önemlidir, çünkü çocuklara ancak bu şekilde tüm insanların eşit olduğu açıklanabilir.

Sağlığımız ve eğitimimiz için çaba harcanmadığı gibi, devletler gelecek neslin üzerinde büyük bir etkisi olacak politik savaşları çıkarmaya da özen gösteriyorlar. Sanırım neden bahsettiğimi biliyorsunuz. Evet, Irak... Bu katliama izin verilmemeli, masum insanlar öldürülmemeli, Irak'ta olacak savaşta en az 250 000 kişi hayatını kaybedecekmiş. Haberlerde söylediklerine göre ölenlerin bir çoğu çocuklar olacakmış. Tüm dünyadaki insanlar bu konuda duyarlı davrandılar.15 Şubat'ta yaklaşık 400 şehirde savaş karşıtı eylem yapıldı.

Yunanistan'da tam 52 şehirde eylem yapıldı ama Türkiye'de parmakla sayılabilecek kadar az sayıda şehirde eylem yapıldı. Benim bildiklerim Ankara, İstanbul, Adana ve Mersin... Tabi başka yerlerde yapılmış olabilir ama haberlere yansıyacak kadar büyük bir topluluğu bir araya toplayamamıştır. Yine de bu büyük bir utanç. Çünkü Irak bizim sınır komşumuz. Ayrıca dinimiz de aynı. Yunanistan ise Irak'a uzak sayılır, ortak hiç bir yönleri yok. Bir şey dışında onlar da insan...

Yukarıda hep sorunlardan bahsettim. Kısaca şu anda bir çok sorun var ve büyük ihtimalle gelecekte de bazı sorunlar olacak ama siz büyükler yukarıda bahsettiğim sorunları çözmeye çalışırsanız, eminim gelecek daha iyi olacaktır.

Sevgiler

Ece Aygün
Yaş 13

BİR SÖYLEŞİ VE MİMARLIK HİZMETLERİNDE ULUSLARARASILAŞMA SÜRECİ

Arif ŞENTEK

MESLEK ALANIMIZDA,
ÜLKEMİZDEKİ DURUM VE
İHTİYAÇLARI, ULUSLARARASI
GELİŞMELERİN GETİRDİĞİ YENİ
BAĞLAMLAR İÇİN DE GÖZDEN
GEÇİRMEK, ÖNERİLER
OLUŞTURMAK VE BU ÖNERİLERİ
UYGULAMAYA KOYMAK ÜZERE
DİNAMİK BİR EYLEM SÜRECİ
GERÇEKLEŞTİRMEK
GEREKİYOR... KUŞKUSUZ,
AYRINTILARIN GENEL
DOĞRULARLA İLİŞKİSİNİ
GÖZARDI ETMEDEN, AMA
SADECE BU GENEL DOĞRULARI
SÖYLEMEKLE DE YETİNMEDEN.

SBF Öğretim Üyelerinden Birgül Ayman GÜLER 3 Mart günü yapılan bir söyleşide Mimarlar Odası Ankara Şubesinin konuğu oldu. GÜLER, genel çizgileriyle uluslararası ekonomik ve politik gelişmeler ile ülkemizdeki son bazı yasal düzenleme girişimleri arasındaki bağlantıları çok açık bir anlatımla dile getirdi. Bir süredir kamu yönetiminde Dünya Bankası, OECD gibi uluslararası merkezlerin yönlendirmeleriyle de sürdürülen yeniden yapılandırma girişimleri üzerinde duran GÜLER, getirilmek istenen yeni düzenlemelerin şu dört ayağı bulunduğunu anlattı :

- Kamu mali yönetimi projesi; kamu hizmetlerinin daraltılmasını ve "plan-program bütçe sistemi" yerine performansa dayanan, "**fonksiyonel bütçe**" sistemi,

- Merkezi yönetimin taşra örgütlenmesinde ve KİT'lerde reorganizasyonu amaçlayan, "**kamu yönetimi reformu**",

- Kamu kesiminde çalışan sayısının azaltılmasını ve istihdam koşullarını değiştirmeyi öngören "**kamu personel rejimi reformu**",

- Dünya Bankası direktifleriyle, özel danışmanlık şirketlerine hazırlatılan ve AKP'nin "acil eylem programı"nda da yer alan "belediye sektör analizleri" yaklaşımı ile getirilen "**yerel yönetim reformu**".

Birgül Ayman GÜLER, böyle bir süreç içinde son 20-30 yıldır sıkça kullanılan; "**katılım**", "**yönetişim**" gibi uzaktan kulağa hoş gelen kavramların, hakim güçler tarafından nasıl bir içerik verilerek uygulandığına dikkati çekiyordu. Örneğin "yönetme gücünün yönetilenlere devri", "yönetenlerle yönetilenler arasındaki uçurumun kaldırılması" "devletin aşırı büyümesinin önlenmesi", gibi söylemlerle geliştirilen "**yönetişim**" kavramı, uygulamada, hakim siyasal yapıyı daha da pekiştirecek şekilde hayata geçirilmiyor mu? GÜLER, "**yönetişim**" ilkesi gereği

diye getirilen oluşumlarda, "işçi, köylü, esnaf" gibi toplumsal unsurların değil "işveren-sermaye" kesiminin belirleyici ağırlığının bulunduğuna işaret ediyordu. Birgül Ayman GÜLER, Birleşmiş Milletler ve Habitat söylemlerinin de sonuçta egemen siyasal-ekonomik yapının belirleyiciliği altında şekillendiğini anlatarak, "Gündem-21", "Kent Kurultayları"ndan örnekler verdi.

Sayın GÜLER'in söyleşisinde değindiği "Gündem-21" benzeri örnekleri dinlerken, söz konusu söylemlerde sıkça kullanılan "**aktör**" sözünü hatırladım ve "katılımcılık" "**yönetişim**" amaçlı çoğu toplantıdan, kendimi çoğu kez ne yazık ki bir "**aktör**" gibi değil de bir "**figüran**" gibi hissederek uzaklaştığımı düşündüm. Sıkça kullanılan bazı sözlerin çekiciliğine kapılmamak, bu sözlerin gerçek hayatta ne anlama geldiğini gözden kaçırmamak gerekiyor. "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" ama siz kendinizi bu milletin bir bireyi olarak ne kadar kayıtsız, şartsız ve hakim hissediyorsunuz? Veya "yasalar karşısında bütün yurttaşlar eşittir", ama yargıç önünde bazılarının sizden daha fazla "eşit" olduğunu hiç görmediniz mi?

İşte burada çok açık, çok belirleyici, ama çoğu zaman da gözden kaçan veya kaçırılan bir gerçek var: "İktidar". Ve "iktidar", parlamentoda çoğunluğa sahip olmakla, "hükümet olmak"la da eş anlamlı değil. Ekonomik, politik, toplumsal bütünlük içinde "egemenlik" kimin elindeyse "muktedir" o. Bugünlerde tanık olduğumuz Irak Savaşı, bu gerçeği bize bir kez daha çok açık gösterdi. ABD, Birleşmiş Milletlerin bile artık geçersiz kaldığını açıkca söylüyor. Anlaşılan, eleştirdiğimiz "Habibat" vb. söylemler dahi gereksiz görülüyor artık.

GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) / DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) sürecinde yaygın bir "**kuralsızlaştırma**"nın uygulandığını, "ticaret"in önündeki bütün kuralların kaldırılmasının hedeflendiği biliniyor. Ancak Birgül Ayman GÜLER'in, konuşmasında bu konuya getirdiği bir açıklık var. Süreç, devletin tekelinde bulunan yetkileri kaldırmaya yönelik bir kuralsızlaştırma (**deregülasyon**) öngörüyor, ama devletin piyasa hedefleri doğrultusunda düzenlemeler yapan kurallar getirilmesini de (**regülasyon**) amaçlıyor. GATS'daki, mimarlık hizmetlerini de kapsayan son gelişmelere, bu açıdan bakılması yararlı olacak.

Bilindiği gibi Türkiye mimarlık hizmetlerinde "**geçici Oda üyeliği**" koşulu dışında başka hiçbir koşul öne sürmeksizin bütün mimarlık alanlarının yabancılarla serbest bırakılacağı taahhüdünü vermiş bulunuyor. Son kez Bayındırlık Bakanlığı TAU Genel Müdürlüğünde yapılan ve DTÖ'deki müzakereleri izleyen yetkililerin de katıldığı toplantıda verilen bilgiler, şu anda Türkiye'den mimarlık hizmetlerinin doğrudan açılmasına yönelik sınırlı bir talep olduğunu, ancak müzakerelerin "**müteahhitlik**" ve "**müşavirlik**" hizmetleriyle birlikte, örneğin "**entegre mühendislik**"

alanında yoğunlaştığını gösteriyor. Bununla birlikte, Türkiye adına Hazine Müsteşarlığının belirleyiciliğinde sürdürülen ve çoğu kez biz mimarlar da dahil, ilgili tarafların bilgisi ve iradesi dışında gelişen müzakerelerde sürpriz gelişmeler de olabileceğini dikkate almak gerekiyor. Bu bakımdan TMMOB bütünlüğü içinde, müteahhitlik; müşavirlik meslek kuruluşlarıyla sağlanacak sürekli bir diyalog ortamı önem kazanıyor.

TAU'daki toplantıyı, geçtiğimiz yıl Berlin'de yapılan UIA Kongresinde UIA Mesleği Uygulama Komitesinin düzenlediği bir oturumda izlediğimiz sunuş ve tartışmalarla birlikte değerlendirdiğimizde, "**uluslararasılaşma**" konusunda diğer meslek gruplarına göre oldukça fazla birikime sahip olduğumuzu görüyoruz. Özellikle UIA'nın kısaca "**Mutabakat Metinleri**" dediğimiz "**Uluslararası Meslek Standartları Politikaları**" ve bunların uygulanmasına yönelik "**Kılavuz**" metinler, yukarıda belirttiğimiz "**regülasyon - deregülasyon**" sürecinde dikkate alınacak belgeler.

DTÖ'deki GATS müzakereleri sırasında geliştirilen "Muhasebecilik Hizmetlerine İlişkin Disiplinler" başlıklı düzenleme taslağı, diğer mesleklerle uygunluğu açısından yaygın bir tartışmaya açılmış bulunuyor. Çeşitli ülkelerin mimarlık meslek örgütlerinden gelen değerlendirmeler, UIA Mutabakat Belgelerine de referans verilerek, düzenlemenin mimarlık için geçerli olabileceği şeklinde.

DTÖ'nün "Muhasebecilik Disiplinleri", mesleğe giriş ve mesleğin uygulanmasında, bizim esasen aşına olduğumuz, ama her ülkede farklı düzeylerde uygulanan düzenlemeleri öngörüyor. Örneğin mesleğe girişte belirli bir nitelik aranması, staj ve sınavın sözkonusu olması gibi. Dolayısıyla, ülkemizdeki durum ve ihtiyaçları, bu uluslararası gelişmelerin getirdiği yeni bağlamlar içinde gözden geçirmek, öneriler oluşturmak ve bu önerileri uygulamaya koymak için dinamik bir eylem süreci gerçekleştirmek gerekiyor.

Kuşkusuz, ayrıntıların genel doğrularla ilişkisini göz ardı etmeden, ama sadece bu genel doğruları söylemekle de yetinmeden.

Mimarlık hizmetlerini de bir "ticaret" alanı olarak gören ve bu alandaki "serbest dolaşım"ın önündeki engelleri kaldırmayı amaçlayan süreç işliyor. Geçtiğimiz günlerde TBMM'de kabul edilerek yürürlüğe giren, "Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun" da bu sürecin bir parçası. Meclis gündeminde olan diğer bazı yasalar da daha genel çizgileriyle "ticaret"in önünü açmaya yönelik. Örneğin, "Yerel Yönetimler Reformu" veya "Madencilik Yasası Değişiklikleri" bu açıdan dikkatle üzerinde durulması gereken gelişmeler. Dolayısıyla, konulara geniş kapsamlı bir bakışla; gerçekçi yaklaşımları etkili kılmak gerekiyor. Kuşkusuz, ayrıntıları...

268-269-277-288 2003 yılının Dünya Kadınlar Günü, Irak savaşının gölgesinde kutlandı. Sergiler, konserler ve söyleşilere ev sahipliği yapan Oda binası, gün boyu içinde ve dışında gerçekleşen etkinliklerle canlı bir katılıma sahne oldu.

267 Açılış konuşmasında Ayhan Çelik, kadınları kutlamanın yanı sıra, savaş konusunda Oda'nın karşı tavrının gerekçelerine dikkat çekti.

311-304-290-291-309 Kadın sanatçıların renklendirdiği sokak sahnesi, izleyenler arasında da keyifli görüntüler yarattı.

248 Sergi hazırlığı...

278, 256 Ve segi...

321-259 "%10'un İzinde" söyleşisine katılan, 1940-60 dönemi mezunlarından 15 hanım mimarın anlattıkları, Türkiye'de bu dönemin mimarlık koşullarını hatırlamak açısından zengin bir panorama sundu ve mimarlar için eşsiz bir sözlü tarih malzemesi oluşturdu.

307 Kadınlar Günü sokak konserinin sunucusu Tezcan K. Candan'dı.

330-332-336 Erkek meslekdaşlarımız, söyleşiye anıları ile katıldılar ve konuk hanımlara Kütahya Seramik'in sponsor olduğu hediyelerini verdiler. Bu arada, haksızlığı önlemek için bir "erkekler günü" kutlaması da talep ettiler.

244 KANEPECİLER... Etkinliklerin sonundaki kokteylin kanepeleri, Oda'ya katkılarını esirgemeyen hanım mimarların marifetiyle hazırlandı.

294 Çankaya Belediyesi'nin işbirliği ile düzenlenen şenliğin açılış konuşmalarından diğerini de Başkan Haydar Yılmaz yaptı.

M İ M A R İ E S E R L E R İ M İ Z İ N K O R U N M A S I

ÜLKEMİZ, GELECEK İÇİN ÇOK
ÖNEMLİ DEĞERLER TAŞIYAN
KÜLTÜREL MİRAS BAKIMINDAN,
ÇOK AZ ÜLKENİN SAHİP
OLABİLDİĞİ ZENGİNLİĞE
SAHİPTİR. BU MİRASIN
KORUNMASI VE
DEĞERLENDİRİLMESİ
KONUSUNDA 1880'Lİ
YILLARDAN İTİBAREN PEK ÇOK
ÇALIŞMALAR, DÜZENLEMELER
YAPILMIŞ, YASALAR
ÇIKARILMIŞTIR. ANCAK GEÇEN
BU SÜREYE RAĞMEN ÇOK
OLUMLU BİR SEVİYEYE
GELDİĞİMİZİ SÖYLEMEK ÇOK
ZORDUR.

Hayati BİNLER

Yüksek Mimari-Restorasyon Uzmanı

Mimari ve kültürel miras

Binlerce yıllık uygarlık tarihi içinde, insan eliyle meydana getirilen ve bugün "kültürel miras" olarak adlandırılan değerlerin korunması; çağımızda üzerinde önemle durulan bir olgudur ve tüm insanlığın ortak problemi olarak kabul edilmektedir.

Bu kültürel miras, geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kuran, gelecek kuşaklar için tarih derinliği ve bilincini oluşturan, kimlik sorununu çözen ve onları diğer uluslar arasında etkin ve saygın kılıcı çok önemli bir unsurdur.

Ülkemiz, gelecek için çok önemli değerler taşıyan kültürel miras bakımından, çok az ülkenin sahip olabildiği zenginliğe sahiptir. Bu mirasın korunması ve değerlendirilmesi konusunda 1880'li yıllardan itibaren pek çok çalışmalar, düzenlemeler yapılmış, yasalar çıkarılmıştır. Ancak geçen bu süreye rağmen çok olumlu bir seviyeye geldiğimizi söylemek çok zordur.

Koruma sorunu

Toplum olarak yeterli kültür düzeyine, koruma bilincine erişilememesi en önemli nedendir. Kültürel miras olarak kabul edilen varlıkların değeri ve önemi, bunların korunmasının amacı ve gerekliliğini herkese kabul ettirilemediği sürece, bu konudaki çabalar istenilen sonuçları vermekten uzak kalacaktır.

Bu temel sorun dışında, bugün kültür varlıklarımızın korunması amacıyla çalışmalar yapan kurumlar ve kişilerin uygulamalarının da çok başarılı sonuçlar veremediği, çağdaş yaklaşım, ilke ve metotlardan oldukça uzak olduğu bir gerçektir. Tabiatın verdiği tahriplere ilave olarak bilinçsizce yapılan tahripler yanında imkansızlıklar içinde yapılan koruma çalışmaları yoluyla da pek çok eser tahribe uğramaktadır.

Genel kültür eksikliği ve bilinçsizliği sorununun yanısıra koruma çalışmalarında karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve çözümlenmesi çok önemlidir.

Burada, bu sorunlarla en çok karşı karşıya kalan insanlar olarak bizlere sorunlarımızı iletme amacıyla bir imkan verilmiş olmasından dolayı çok mutlu ve çözümler için de çok umutlu olduğumuzu özellikle belirtmek istiyorum. Bizlerle birlikte aynı endişeyi duyan, aynı sorumluluğu hissederek çözüm yollarını arayan başka insanların da var olduğunu bilmek, bundan sonraki çalışmalarımızda bizlere ayrı bir şevk verecektir.

Daha net bir şekilde ortaya koyabilmek için, sorunları, koruma olayının kapsamı ve aşamaları içinde açıklamaya çalışacağım.

Korumanın ilk basamağı: Tespit çalışmaları

Koruma olgusunun ilk aşaması neyin korunacağını belirlenmesi, diğer bir deyişle tespit çalışmasıdır. Yurt çapında tespit işlemlerinin tamamlanması ilk hedef olmalıdır. Ancak bu iş için yeterli sayıda uzman eleman ve süre gerekmektedir. Üniversitelerin ilgili birimlerinin katkıları mutlaka sağlanmalıdır. Bu ana kadar tamamlanabilen tespitler de henüz bilgisayar ortamına tam olarak geçilememiştir.

Tespit işlemlerinin tamamlanamamış olması, ikinci aşama olan program çalışmalarını doğrudan etkilemektedir. Belirli kriterler kullanılmasına rağmen hazırlanan programların, eksik tespitler nedeniyle çok sağlıklı oldukları söylenemez.

Unutulan bir konu: Bakım

Çok önemli noktalardan birisi de eserlerin periyodik bakımlarının bazı müstesnalar dışında yapılamamasıdır. Hazırlanan programlarda her ne kadar büyük onarımlar yanında bazı yapıların basit onarım ve bakımları da ele alınmaktaysa da, acil müdahale bekleyen eser sayısının çok fazla olması nedeniyle pek çok eserin ufak müdahalelerle halledilebilecek basit onarımlarını gerçekleştirmek mümkün olamamaktadır. Bu da giderek eserin daha fazla bozulmasına, büyük çalışmalar gerektirir hale gelmesine yol açmaktadır. Fazla bir mali yük getirmeyen ve çok fazla uzmanlık gerektirmeyen bu tür onarımlar için ayrı bir kadro oluşturulması, restorasyon çalışmalarında görev yapmakta olan mevcut deneyimli uzman personeli büyük ölçüde rahatlatacaktır.

Programa alınarak onarımı planlanan bir eserde, onarıma başlanmadan önce yapılması gereken çok uzun bir çalışma süreci vardır. Fazla detaya girmeden, başlıklar halinde bu safhalardan bahsederek sorunları açmak istiyorum.

Fotografik belgeleme ve rölöve

Çalışmanın ilk aşaması, yapının mevcut durumunun tespiti, yani, fotografik belgeleme ve rölövelerinin hazırlanmasıdır. Rölöve işlemi bugün arazide uzun, yorucu ve bazen de hayatî tehlike arz eden bir ekip çalışmasını gerektiren araç ve yöntemlerle yapılmaktadır. Bu da mevcut eleman gücünün bu işlem için çok fazla zaman harcamasına yol açmaktadır.

Neticede ise çok daha önemli olan diğer aşamalar için süre çok kısaltmakta, hatta hiç kalmamaktadır.

Bu yöntemlerle hazırlanan projelere de çok hassas olamadığından bazı amaçlar için yetersiz kalabilmektedir. Örneğin, yapıdaki statik aksaklıkları, bu yolla tespit ve takip mümkün olamamaktadır.

Rölöve süresini çok kısaltan ve sonuçta çok hassas projeler elde edilmesini sağlayan çağdaş imkanların mutlaka sağlanması zorunludur.

Araştırma safhasında yapılacak çalışmalar:

1) Arazide, yapının kendi üzerinde yapılan araştırmada, yapı üzerindeki izlerin ve yakın çevresinin incelenmesi yoluyla yapının uğramış olduğu tahribat, tamirat ve tadilatın saptanması amaçlanmaktadır.

2) Arazi çalışması dışında eser hakkında yapılması gereken araştırmada eser, bulunduğu yer ve yapıldığı devir hakkında bilgi verebilecek her türlü arşiv belgesi ve diğer yazılı dokümanların araştırılmasını kapsamaktadır.

3) Toplanan malzeme örneklerinin laboratuvar çalışmaları ile fiziksel, kimyasal ve biyolojik bozulmalarının mahiyeti ve nedenlerinin tespiti amaçlanmaktadır.

4) Kısmen veya tamamen tahrip olmuş yapılar için, belirli bir zaman dilimi ve bölge kapsamındaki kültür varlıkları ile yapılan mukayeseli analiz çalışmaları şeklinde belirttiğimiz araştırma sonuçlarının birleştirilerek yapının değerlendirilmesi ve Restitüsyon Projelerinin yani ilk yapıldığı devredeki durumun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çok kapsamlı ve titiz bir araştırma ve inceleme gerektiren bu çalışma, onarım ilke ve karakterinin belirlenmesi aşamasını doğrudan etkilemesi nedeniyle restorasyon çalışmasının en önemli aşamalarından birisidir.

Restorasyon projesi aşaması

Yapıda uygulanacak restorasyon ilke ve kararlarının belirlenmesi kapsamında yapılması gereken işlemleri çok özet olarak şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Eserin mevcut bölümlerinin sağlıklılaştırılması için ilke ve yöntemlerin belirlenmesi,
- Mevcut olmayan bölümler için ilke ve yöntemlerin belirlenmesi,
- Eserin özgün yapısında mevcut olmadığı halde çeşitli nedenlerle eklenmesi zorunlu elemanlarla ilgili ilke ve yöntemlerin belirlenmesi,
- Statik aksaklıkların giderilmesi için gerekli işlemlerin tespiti,
- Belirlenen ilke ve yöntemler doğrultusunda Restorasyon Proje ve detaylarının hazırlanması.

Esere fonksiyon verilmesi

Özgün işlevin ortadan kalktığı durumlarda, eserin korunması ve yaşıatılması amacıyla yeniden fonksiyon verilmesi zorunludur.. Bu çalışma kapsamında:

- Eserin korunması için yeni bir işlevin gerekip gerekmediğinin tespiti,
- Eserin bulunduğu yerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısının incelenerek eser için yeni işlev alternatiflerinin belirlenmesi,
- Eserin özgün işlevinin ortaya koyduğu mimari kompozisyonun alternatiflere uygunluk derecesinin araştırılması ve en uygununun seçimi,
- Yeni işlevin gerektirdiği değişiklik ve ilavelerin ilke ve yöntemlerin belirlenmesi,
- Belirlenen ilke ve yöntemler ışığında **kullanım projesinin** hazırlanması gerekmektedir.

Sağlıklı restorasyon kararlarının, deneyimli bir uzman mimar tarafından ve titiz bir ekip çalışması ile tamamlanan araştırma sonuçlarına dayanarak ve çağdaş ilke ve görüşler ışığında alınması esastır.

Ancak, çok iyi niyetle ve özveriyle görev yapmasına rağmen mevcut kadronun pek azı yeterli deneyime ve uzmanlık eğitimine sahiptir. Ayrıca, kadronun yüklü programlarla oranlanamayacak derecede az sayıda oluşu, hatta uzman statiker gibi bazı alanlarda eleman bulunmaması ve bu konularda yasal nedenlerle diğer kuruluş ve özellikle üniversitelerle işbirliğine gidilememesi, yukarıda sıraladığımız çalışmaların tamamı, yeterli zaman bulunabildiği takdirde mimar tarafından yerine getirilmeye çalışılmaktadır. Çoğu hallerde ise yeterli süre bulunamadığından bu aşamalar hiç yapılmadan onarıma geçilmektedir. Deneyimsiz ve yetersiz kadro ile ve gerektiği şekilde tamamlanamayan araştırma sonuçlarına dayanarak alınan kararlarla yürütülen restorasyon çalışmalarında hataların yapılması çok tabiidir.

Yapının yeniden fonksiyone edilmesi konusunda ise, genellikle eserin mimari kompozisyonu ve kapasitesi yeni işlevin ihtiyaçları ile çelişmekte ve konu çoğunlukla yapıdan ödün verilmesiyle sonuçlanmaktadır. Yapının kaderine terk edilerek harap olması veya bazı köklü ilave ve değişikliklere yol açacak şekilde de olsa, işlevlendirilerek korunmasının sağlanması bu konuda verilmesi en zor kararlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurt dışındaki uygulamaları tanıma ve görme imkanının bulunamaması da konunun çözümünü engellemektedir.

Uygulama aşaması

Koruma olgusunun en son aşaması olan **uygulama** safhasındaki sorunların en önemlisi 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4764 sayılı Kamu İhale Kanunudur. Kanunun uygulamasına bu satırların yazıldığı sırada henüz başlanmamıştı. 2002 yılı sonuna kadar yapılan restorasyon işlemlerinde, diğer yapım işlerinde olduğu gibi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uygulanmıştı. Bu kanun da yapısı itibarıyla restorasyon

uygulamaları için uygun değildi. Yapılan onarım ve restorasyon ihaleleri en yüksek kırana verildiği için uzun yıllar bunun sakıncaları yaşanmıştır. 23 Temmuz 1983 tarihli 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve bunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair 17 Haziran 1987 tarihli ve 3386 sayılı Kanunda; “Kültür ve tabiat varlıklarının bakı, onarım, restorasyon, değerlendirme, muhafaza ve nakil işleri ile bu maksatla hazırlanacak projelerin yapımı hakkında 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu uygulanmaz.” hükmünü getirmiştir. Ancak, bu hükmün uygulanması için Geçici 5. madde ile 6 ay içinde çıkarılacağı belirtilen yönetmelik, 1992 yılında çıkarılmış ancak bazı nedenler yüzünden uygulama imkanı bulmadan mevzuat tarihindeki yerini almıştır.

Diğer önemli bir husus da, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca ilan edilen rayiçlere dayandırılarak her yıl yeniden hazırlanan Birim Fiyat uygulamasıdır. Bu fiyatlar tüm çabalara rağmen piyasa fiyatlarının altında kalmakta, bu da zaten çok az sayıda olan uzman müteahhit ve ustaların daha kolay ve kazançlı sahalara kaymasına sebep olmaktadır. Yeni yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre birim fiyat uygulaması ve muhammen bedel usulü terkedilmiştir. Buna ilişkin uygulama başladığında yeni kanunun fayda ve zararları ortaya çıkacaktır.

Restorasyon işlerinin görev yapan elemanlar kadar, uygulamayı bizzat yapanlar için de cazip hale getirilmesi zorunludur.

Kurumlararası dayanışma

Bugün Türkiye’de kültür varlıklarının korunması konusunda çalışmalar yapan çeşitli kuruluşlar mevcuttur. Ancak bu kuruluşlar birbirlerinden bağımsız çalışmalar yapmaktadırlar. Yasal ve idari düzenlemelerle, bu kuruluşların birbirlerinin çalışmaların destekler hale getirilmesi pek çok sorunu çözecektir.

Aynı şekilde konu ile ilgili üniversitelerin de bu çalışma içinde değerlendirilme imkanlarının sağlanması bir çok açıdan çok yararlı olacaktır.

Yurtdışında yapılan uygulamalar

Koruma konusunda ileri ülkelerde kullanılmakta olan modern araç, gereç ve yöntemlerin mutlaka uygulamaya konulması gereklidir. Malzeme sorunlarını tespit ve teşhisinde olduğu kadar, tedavi ve korunması konusunda çok önemli bir rol oynayan Restorasyon Laboratuarlarının tüm ihtiyaca verebilecek şekilde araç, gereç, malzeme ve personel ile faaliyete sokulması uygulamaların bilimsel temele oturtulması açısından zorunludur. Restorasyon Laboratuvarı olan kurumların laboratuarları da modern teknoloji ile geliştirilmelidir. Bu ise bu görevi yürütmekte olan elemanlara, modern uygulamaları tanıma ve takip etme imkanı veren yurtdışı eğitim sağlanması ve bu ülkelerle yapılan teknik ve kültürel işbirliği anlaşmaları

kapsamına Türkiye’de uygulama yapmaları hususunda dahil edilmesi ile sağlanabilecektir.

Teknik bilgi ve imkansızlık nedeniyle bugün halledemediğimiz pek çok sorun ve bu sorunlarla karşı karşıya olan üstün değerlere sahip pek çok kültür varlığımız mevcuttur. Bugün bizim çözemediğimiz pek çok sorun bu ülkelerde çok kolay yöntemlerle halledilebilmektedir. Bu teknoloji ve imkanların mutlaka yurdumuza getirilmesi, uygulamaya konulması gerekir. Bu da ancak, koruyarak bizden sonraki kuşaklara sağlıklı bir şekilde iletmekle yükümlü olduğumuz kültür değerlerimizin tüm çabalara layık olduklarının ve bu görevin sadece ilgili kuruluşlar değil, en küçük ferdinden en üst yöneticisine kadar tüm ulusun ve kuruluşların görevi olduğunun Teknik İşbirliği antlaşmalarını hazırlayan ve uygulamaya koyan birimleri kabul ettirilmesiyle mümkün olabilecektir.

Sonuç

Kısaca açıklamaya çalıştığımız koruma çalışmalarındaki sorunlar ve çözüm önerilerini ana başlıklar halinde sıralarsak:

- Korumanın sadece ekonomik bir olgu olmadığının anlaşılması, çalışmayı hazırlayan, yönlendiren, bizzat uygulayan ve denetleyen insan faktörünün de mutlaka ele alınması (aksine çok sınırlı insan gücü ile korumanın sağlıklı olarak yerine getirilemediği, korumaya çalıştığımız varlıkların maalesef insan eliyle tahribine, değerini yitirmesine yol açtığı hususunun bilinmesi),
- Mevcut elemanlardan tam randıman alınabilmesi için idari düzenleme yapılması,
- Konunun cazip hale getirilmesi yani, uygulamayı yapan ve kontrol eden elemanlar için 657 sayılı Yasa dışında özendirici tedbirler alınması (uzman elemanların konuya yönelmelerini temin ve mevcut elemanların başka sahalara kaymalarını önlemek için),
- Uygulamalarda modern araç, gereç ve yöntemlerin, özellikle Restorasyon Laboratuvarının uygulamaya konulması, olan kurumlarda geliştirilmesi ve bu amaç için:
 - Tüm elemanlara yurt dışındaki gelişmeleri tanıma ve takip etme imkanı sağlanması,
 - Uluslararası teknik işbirliği imkanlarının aranılması,
- Diğer kurumlara ve üniversitelerle işbirliğinin sağlanması.

Eğitimin çok önemli bir unsur olduğu göz önünde tutularak uygulamacılar, kontrol edenler ve idareciler ile halkın her aşamada eğitilmesinin sağlanması.

MESLEK İÇİ EĞİTİM BİLİRKİŞİ EĞİTİM PROGRAMLARI

Program 1- Kamulaştırma Bilirkişiliği Programı

Şubemiz bilirkişilik çalışmaları kapsamında, ilki 2003 yılı bilirkişilerimize yönelik olarak hafta içi ve hafta sonu olarak iki grup halinde gerçekleştirilen Kamulaştırma Bilirkişi Programı’nın ikincisi tüm üyelerimizin katılımına açık olarak mayıs ayı sonunda aşağıdaki program çerçevesinde yapılacaktır.

Şubemizin 2004 yılı bilirkişilik başvurularında, bu ve yapılacak benzeri programlara katılmış ve başarı belgesi almış olmak belirleyici kriter olarak kabul edilecektir.

PROGRAM EĞİTİMCİSİ: M. OKTAY AKKAYA
(*Yargıtay 5. Hukuk Dairesi Tetkik Hakimi*)

PROGRAM SÜRESİ: 24 saat

PROGRAM FİYATI: 100.000.000 TL.
(*3 taksit 40.000.000+30.000.000+30.000.000*)

BAŞVURU SON TARİHİ: 9 Mayıs 2003 Salı

DERS NO	TARİH	GÜN
Ders1	24 Mayıs 2003	Cumartesi
Ders2	31 Mayıs 2003	Cumartesi
Ders3	7 Haziran 2003	Cumartesi
Ders4	14 Haziran 2003	Cumartesi
Ders5	21 Haziran 2003	Cumartesi
Ders6	28 Haziran 2003	Cumartesi (<i>Soru-cevap haftası</i>)

- *Program 9:00-13:00 saatleri arasındadır.*
- *Program sonunda sınav yapılacak ve başarı belgesi verilecektir.*
- *Kurs ücretlerinin ilk taksidi kayıt sırasında alınmaktadır, diğer taksitler için senet düzenlenecektir.*
- *Programın açılabilmesi için 20 kişinin kayıt yaptırması gerekmektedir. Kontenjan en çok 35 kişidir.*

SAVAŞ POLİTİKALARININ ESİRİ OLMUŞ 21. YÜZYIL MEDYASINA İNANMIYORUM.

Yasemin Adalı Erten

DÜNYANIN EZİCİ ÇOĞUNLUĞU HALA BU
SAVAŞA KARŞI. YAKLAŞIK % 90'DAN
FAZLASI. VE BİZ % 90 LAR OLARAK,
HUKUKSUZLUĞUN, İNSANLIK SUÇUNUN
ÖNÜNE GEÇEMEDİK, REEL POLİTİKAYA
MÜDAHALE EDEMEDİK. CESARETİMİZİ VE
UMUDUMUZU YİTİRMEYEN SESİMİZİ
ALANLARDA YÜKSELTMEYE DEVAM
EDERKEN ALTERNATİF VE DAHA ETKİLİ
OLABİLECEK YÖNTEMLER ÜZERİNE DE
DÜŞÜNMEYE BAŞLAMALI.

Merhaba,
Irak tam 4 gündür ateş altında. Aslında savaş aylar öncesi başlamıştı. Uluslararası hukuk ihlali aylar öncesinde başladı. Savaş karşıtlarını görmezden gelme, kamuoyunu gerçeklerden uzaklaştırıp yönlendirme çabaları de aylar önce başladı. Irak halkının uykusuz geceleri, korku ve endişeli bekleyişleri aylardır sürüyordu.

Bugün yine dünyanın her yerinde eylemlere tanık olduk. Amerikan televizyonu her zamanki gibi ikişer üçer dakikayla geçitirdi bu haberleri. Burada muhalefetin sesi, gücü kadar medyaya pek yansımaz. TV'lerde sürekli Saddam'ın zalimlikleri ön plana çıkarılıp bu saldırının Irak halkını kurtarmaya yönelik bir "özgürlük operasyonu" olduğu kafamıza vurulup duruluyor. Amerika'da yaşayan Iraklıların görüşleri alınıp müdahalenin, Irak halkına demokrasi getirmesi açısından ne kadar önemli olduğu anlatılıyor. Meşruiyetten yoksun bu saldırı "bir diktatörü mü, yoksa Amerika'yı mı destekleyeceğiz" yanılgısına indirgenmiş durumda. Onlara göre bu müdahale Saddam'dan kurtuluş demek. Hatta Irak kökenli Amerika vatandaşı orta yaşlı bir adam ekranın önünde soyunup Saddam yönetiminin yaptığı işkence izlerini gösteriyor. Peki ya savaşta ölen masumların görüntüleri?

Saddam Hüseyin ya da George W. Bush fark etmiyor, ikisine de inanmıyorum. Bu nice dir süren ama bu sefer açık açık yapılan çıkar saldırıları dizisinin en somutlaşmış örneği.

Savaş öncesi Irak sorununa ikinci-üçüncü haber olarak 3-5 dakika çoğu zaman da hava durumundan sonra yer veren (hava durumu en önemli şeydir çoğu zaman) medyadan şimdi sözde gün boyu "canlı" savaş görüntüleri izliyoruz. Uzakta patlayan bombalar, duman ve dar çekimdeki muhabirin izlenimleri dışında Bağdat, Ummu Kasr ya da Necef sokaklarının gerçekten ne durumda olduğuna dair tek bir görüntü yok. Yanan, yıkılmış binalar, ölü insan görüntüleri yeterince medyatik ve politik değil galiba. Vahşi işgali normalleştirme, biz vatandaşların yaşamlarıyla bütünleştirme yani savaşı "sıradanlaştırma" çabasından taviz verilmiyor. Her gün ekranda en yeni teknolojilerle üretilmiş silahlarıyla övünenler bu gizleme politikalarını daha ne kadar sürdürebilecekler? Tarihe nasıl hesap verecekler? Ve en kötüsü artık savaşın nedeni, nasılı çoktan aşıldı, şimdi sadece savaşın gerçeği, B-12'ler, tanklar, silahlar konuşuluyor.

Savaş politikalarının esiri olmuş 21. yüzyıl medyasına inanmıyorum.

CNN ve MSNBC' nin son araştırmalarına göre Bush ve ekibine destek % 60' lardan %70'lere çıkmış. Beş yıldır bu ülkede yaşıyorum. Boston'da Amerikalı ve başka ülkelere birçok arkadaşım var. Bugüne kadar bu savaşa destek veren tek kişiye bile rastlamadım. Konuştuğum insanlar da benzer tespitleri yapıyorlar. Zaten büyük kentlerin çoğunluğu seçimlerde de cumhuriyetçilere karşı demokratları desteklemişti. Nerede bu % 70 meraklıyım? Hepsini orta batıda ya da güneyde mi acaba?

Doğrusu CNN' nin bu araştırmasına inanmıyorum.

Elbette "Şahinler" medyanın ideolojiyi şekillendirmekteki rolünün fazlasıyla farkındalar. Bağımsızlık ya da tarafsızlık yani "basın etiği" emperyalist çıkarlarla aynı anlama geliyor.

Yetkililer çıkıp savaşın Amerikan halkı üzerindeki olumsuz etkisi üzerine alınması gereken tedbirleri anlatıp "konuşun, arkadaşlarınızla iletişim kurun" diyorlar. İletişimi kendi eli kanlı başkanlarıyla kurmalarının dünya halkları psikolojisi açısından daha yararlı olduğunu düşünüyorum. Çünkü Amerika artık eskisi kadar bile güvenli olamayacak. Terörist saldırıların ne yazık ki artma tehlikesi bir gerçek... Bu sebeple ülke şu anda terörist saldırı riskinin yüksek olması anlamına gelen "turuncu" alarmda.

Meşhur "medeniyetlerin çatışması"nın yazarı S. Huntington'un bir saptaması var. Diyor ki: "batı, dünyayı düşüncelerinin, değerlerinin ya da dinin gücüyle değil, planlı şiddet politikalarıyla kazandı ve batılı bu gerçeği sıklıkla unuttur fakat batılı olmayanlar asla unutmaz."

Dünyanın ezici çoğunluğu hala bu savaşa karşı. Yaklaşık % 90'dan fazlası. Ve biz % 90 lar olarak, hukuksuzluğun, insanlık suçunun önüne geçemedik, reel politikaya müdahale edemedik. Cesaretimizi ve umudumuzu yitirmeden sesimizi alanlarda yükseltmeye devam ederken alternatif ve daha etkili olabilecek yöntemler üzerine de düşünmeye başlamalı. Emperyalist küreselleşmeye karşı harekete de ivme katacak bu eylemler geleceğimiz açısından çok önemli olacak. Hukuka, etik değerlere inanan, insana değer veren bizler kaybetmeyi hakketmiyoruz.

Saygılarımla.
23-03-2003, Boston

KAMUDA ÇALIŞAN MİMARLAR BULUŞMASI (HALFETİ) TOPLANTI-ATÖLYE-GEZİ (17-18-19 MAYIS 2003)

Neden Halfeti?

Halfeti sular altında kalan kent, Halfeti Fırat'ın altında tarihsel bir birikimi taşıyor. Artık sadece su altı dalışlarında göreceğimiz bir birikimi; Halfeti özel bir yer, her yerde kırmızı beyaz sarı gül yetişir belkide, ama Halfeti'de gülün siyahı vardır. Asil ve vakurdur. Sular altında kalan kısmına rağmen dimdiktir hala Halfeti. Belki de yeniden keşfedilmeyi bekleyen duruşudur bu. Halfeti derin ve köklü bir yerleşimin devamı, bir bölümü sular altında kalsa da yeniden ilişkilenebilir çalışıyor hayatla, insanla, doğayla, çocukla... Halfeti herkesin bildiği ama sahip çıkılamayan yer.

Bir benzerlik bulduk kendimizle Halfeti arasında, yıllarca unutulmuş, üzerinden sular akmış, ama birikimini korumuş bir topluluk olarak algıladık kamuda çalışan mimarlar. Herkesin bildiği ama unutulmuş, aslında unutturulmuş bir kesim.

Suların altındaki öfkeyi, güzelliği, birikimi hep birlikte açığa çıkaralım istedik. Onun için bize en yakın gelen, tüm uzaklığına rağmen, HALFETİ'yi seçtik. Konuşalım dertleşelim, geleceğimizi yeniden birlikte şekillendirelim istedik. Çocuklarımızı da getirelim Halfeti'ye diye düşündük. Biz şekillendirirken geleceğimizi, onlar da o tarihsel mekanda Halfeti'li çocuklarla "Çocuk ve Mimarlık" atölye çalışmasının içinde bulunsunlar istedik. Halfeti Belediyesi sıcak karşıladı bu talebimizi, 50 kişilik misafirhanesini açtı bize... Ama biz çok olacağız dedik. Halfeti halkı da o güzel evlerini açtı ...Yani misafirhanede ve evlerde kalacağız, yöresel yemeklerini sunacaklar bize kültürlerini paylaşacağız aynı zamanda...Sıcak olursa hava belki de o güzel konakların toprak damlarında gökyüzünde yıldızları sayarak uykuya daleceğiz.

HALFETİ PROGRAMI

16 Mayıs 2003

20.00 Ankara'dan Urfa Halfeti'ye hareket (Yol yaklaşık 10 saat)

17 Mayıs 2003 (Konaklama Halfeti)

06.30 Halfeti'ye varış.
Konaklanacak yerlere yerleşme.
08.30 Kahvaltı
10.00 Halfeti yerleşiminde gezi
12.30 Öğle yemeği
14.00 Rum Kale
Aziz Nerses kilisesi
Su kuyusu
Serbest zaman (İsteyenler tekne turu yapabilir)
18.30 Akşam yemeği

18 Mayıs 2003 (Konaklama Halfeti)

KAMU ÇALIŞANLARI İÇİN TOPLANTI

08.30 Kahvaltı
10.00 Toplantı Açılışı
10.15 Kamuda Değişim ve Kamu Yaranı Üzerine Sunuş
12.00 Soru-Cevap
13.00 Öğlen yemeği
14.00 Kamu Personel Rejimi Üzerine Sunuş
15.30 Soru-Cevap
16.30 Çay arası
16.45 Genel değerlendirme ve Halfeti deklarasyonun hazırlanması
18.30 Kapanış ve serbest zaman
20.00 Akşam yemeği

ÇOCUK ve MİMARLIK ATÖLYESİ

08.30 Kahvaltı
10.00 Atölye çalışmaları
13.00 Öğlen yemeği
14.00 Atölye çalışmaları ve gezi
16.30 Meyve suyu arası
17.00 Oyun saati (Yöresel çocuk oyunları)
18.30 Atölye çalışmalarının sergilenmesi
20.00 Akşam yemeği

19 Mayıs 2003

08.00 Kahvaltı
09.30 Urfa'ya hareket
10.30 Urfa'ya varış ve kent içi gezi
Balıklı Göl
Eski Evler ve sokak dokusu
13.00 Öğlen yemeği
14.00 Eski Çarşılar da serbest zaman ve alışveriş
Gümruk Han
Sipahiler Çarşısı
Bakırcılar Çarşısı
16.00 Ankara'ya hareket
03.00 Ankara'ya varış

Programa Kamu Çalışanı Mimarlar katılabilir. 06-12 Yaş arası çocuk getirilebilir.
Programa son başvuru tarihi: 2 Mayıs 2003 saat 18.00'e kadardır.
Katılım koşulları için işyeri temsilcileri ve Ankara Şube ile iletişime geçebilirsiniz.
NOT: OLAGANÜSTÜ BİR DURUMDA ORGANİZASYONUN YERİ DEĞİŞTİRİLEBİLİR

KAMUDA TOPLANTILAR VE İŞYERİ TEMSİLCİLİK SEÇİMLERİ

Tezcan Karakuş Candan-Ayşen BAYAZIT

İşyeri Temsilcilik Koordinatörleri

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 1991 tarihinde yayımlanan işyeri temsilcilikleri yönetmeliğinin yürürlüğe girmesinden bu yana, Oda ile üye arasındaki bağı güçlendirmeyi, işyerlerindeki birikimlerin tüm mimarlık ortamına taşınmasını hedefleyerek çalışmaya başladı. Öncelikle kamuda çalışan mimarların bulunduğu birimlerde yürütülen çalışmalar, 1996 yılında özel sektörde de denenmeye çalışıldı. Kamuda 1998 yılına kadar Ankara Şubesi bünyesinde yapılan çalışmalar, 85 işyerinde toplantıların yapılması ve 30 işyeri temsilciliğinin kurulması ile sonuçlandı. Bu süreçte yıllarca ilişki kurulmayan üyelerimiz ile iletişime geçilmiş, eğitim çalışmaları, seminerler, işyerlerinde yapılan etkinliklerle, 1997 yılında merkezi düzeyde hazırlanan Bartın Deklarasyonu ile bu çalışma belirli bir düzeye getirilmişti. 1998 - 2002 arasında bu çalışmaların aksadığı, yapılan çalışmaların da birkaç işyeri toplantısını geçmediği tespit edilmiş, iki yılda bir yenilenmesi gereken işyeri temsilcilik seçimleri gerçekleştirilememiştir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 37. Dönem Yönetim Kurulu kamu işyerlerinde örgütlenmenin, üye ile ilişki kurabilmenin, işyerlerindeki birikimlerin mimarlık ortamlarına aktarılmasının bir aracı olarak gördüğü işyeri temsilciliklerini, önemsemektedir. Bu kapsamda başlatılan kamu işyeri toplantıları ve işyeri temsilcilik seçimleri haftanın iki günü salı ve perşembe, sabah ve öğleden sonra olmak üzere devam etmektedir.

25 Mart 2003 tarihi itibarıyla 31 işyerinde toplantı gerçekleştirilmiş, 400 e yakın meslektaşımızla genel değerlendirmeler yapılmış, 80 işyeri temsilcisi seçilmiştir. Yapılan toplantılarda daha çok oda üye ilişkisinin sorgulanması, kamuda yaşanan sorunların irdelenmesi, mimarların özlük, ücret,aidat ve telif haklarının tartışılması, öne çıkan konulardır. Seçilen işyeri temsilcilikleri ile etkinlikler başlamış ,yerel yönetimler yasa tasarısı ve kamu personel rejimi ve deprem konutları üzerine çalışmalar devam etmektedir. Aynı zamanda işyerinin taleplerine ve ihtiyaçlarına göre meslek içi eğitimler de düzenlenmeye başlanmıştır. Bunun ilki “Kamudaki değişimler, yerel yönetimler yasa tasarısı ve kamu personel rejimi” konusunda Prof. Birgül Ayman Güler’ in sunusuyla gerçekleşmiştir.

Mart sonu itibarıyla işyeri toplantı sayımız ve temsilcilik sayımız 34 e ulaşacaktır. Hedefimiz, Nisan ayı sonuna kadar 56 işyeri toplantısını gerçekleştirerek ilerleyen sayfalarda detaylı programını bulacağınız Kamu Çalışanı Mimarların Halfeti buluşmasını 17-18-19 Mayıs'ta gerçekleştirerek, sorunlarımızın çözümüne ilişkin kapsamlı bir programı birlikte hayata geçirmektedir. Kamudaki bilgi birikiminin Oda ortamlarına aktarıldığı, kamuda çalışan mimarların oda ile ilişkilerinin güçlendiği dönemlerde, Mimarlar Odası'nın çok başarılı çalışmalara imza attığı ve güçlü bir örgüt olarak sorunlarını çözdüğü gerçekliği Mimarlar Odası'nın arşivlerinde tozlanmayacak kadar değerlidir. Bunu yeniden gün ışığına çıkartmak, yok olan dayanışma ruhunu yeniden inşaa etmek, umudu Mimarlar Odası'nın ve toplumun tüm kesimlerine nakış gibi işlemek kolay değil, biliyoruz.

Ama istersek eğer, biz bunu gerçekleştirebiliriz.

GERÇEKLEŞEN İŞYERİ TEMSİLCİLİKLERİ LİSTESİ

Figen Ertan Şerife Atik	Altındağ Belediyesi İmar Müdürlüğü
Zübeyde Turan	Çankaya Belediyesi İmar Müdürlüğü
Ülkü Aktaş Hikmet Özgüneş Sabriye Kurtuluş Akın	Afet İşleri Gn. Müd.
Yelda Ayhan Yıldırım Azra Yavaşoğlu Hare Küçükkılıç Yiğit	Kültür Bakanlığı Ktvk Gn. Müd. Koruma Kurulu
İ. Levent Ercan	T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar Müzeler Gn. Md.
Handan Çakmaklı	PTT Gn. Müd. Yapı İşl. Daire Bşk.
İbrahim Ethem yazıcı Ayşegül Ay Uğurel Birgül Süer	İller Bankası İmar Planlama D. Bşk.
Hatice Demirtaş Erkan Çelik Soner Toganaş	Kültür Bakanlığı Dösım
Fatma Yıldızlı Nuray Kumbaroğlu	Mamak Belediyesi İmar Müdürlüğü
Çiğ Süer İnci Özyürek Güney Ali Atakan Demet Gülhan	

Onur Azizoğlu	İller Bankası Yapı İşleri Daire Başkanlığı
Sibel Yıldırım Zaman Fatih Mehmet Avcı	Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma D. Bşk.
Ebru Baysal Serap Sevgi Murat Yalçın Çebi	Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü
Selma Sökmen	Karayolları Gen. Müd. Tesisler Şb. Müdürlüğü
Ünsal Çıdam Gülray Bilgin Şeniz Akkaya	Büyükşehir Belediyesi İmar Daire Bşk.
Turan Aydoğan Aysun Arı Gümüşer	Büyükşehir Bld. Fen İşleri D. Bşk. Trafik Şube
Hülya Akpoyraz Alev Uyar Çiğdem Eren Serpil Öztop	Köy Hizmetleri Gn. Müdürlüğü Etüd Poje D. Bşk.
A. Cemile Okyay	TRT Genel Müdürlüğü
Songül Özkök Ay Şebnem Sözer	Sanayi Bakanlığı
E. Devrim Kısaalioğlu Erol Atagün Akif Arslan Harun Yorulmaz	SSK İnş. Emlak Daire Başkanlığı
Arzu Usta Feriha Şenkardeşler	Köy Hizmetleri 1. Bölge Müdürlüğü
Mehmet Okan Esra Hatinoğlu	Ulaştırma Bakanlığı Dhl.
Fusun Sunal Sevil Cin Köse	Ulaştırma Bakanlığı Dhl.
Candan Yavuz Nedim Dikici	Ziraat Bnk. Genel müdürlüğü İnş. Emlak D. Bşk.
Sevda Kerman Şule Çevikoğlu	Tedaş gn. Müdürlüğü Emlak ve İnş. Dairesi
Emine Kaplan Kazım Özcan Bahattin Engin Aslıhan Bilgiç	Yenimahalle Belediyesi İmar ve Fen İşl. Müdürlüğü
Burçak Güntürkün Selahattin Görkem Göknil Gürbüz Neval Aksoy Nurşen Pehlivanoğlu	Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel MÜDÜRLÜĞÜ
Hatice Üncü Mehmet Çoban	Çevre Bakanlığı Çevre Koruma Müdürlüğü
Şule Sezginalp Kubilay Karagül Sinan Kemal Eroğlu Lale Oygün Sobutay	TCDD Genel Müdürlüğü
Hayati Çulha Volkan uzun Uğur Ertan Hüsnü Alpaslan Murat Çiğildat	Türk Telekom
Belma Akalp Tekin Orhan Altekin	Çankaya Belediyesi Fen İşl. Müdürlüğü

Önümüzdeki günlerde işyeri toplantısı ve işyeri seçimi programına alınan işyerlerinin listesi aşağıdadır. Günlerin belirlenmesine ilişkin bizimle iletişim kurabilirsiniz, süreci biraz daha hızlandırabiliriz.

TBMM
SAĞLIK BAKANLIĞI
MEB YATIRIMLAR MÜDÜRLÜĞÜ
MEB İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
MEB İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANLIĞI
VAKIFLAR BANKASI İNŞAAT EMLAK DAİRESİ
YAPI KREDİ BANKASI İNŞAAT EMLAK DAİRESİ
OYAK İNŞAAT
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI DEVLET HAVA MEYDANLARI
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ODTÜ
BAYINDIRLIK BAKANLIĞI TAU
BAYINDIRLIK BAKANLIĞI İL MÜDÜRLÜĞÜ
BOTAŞ
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYE KÖMÜR İŞLETMELERİ
KALKINMA BANKASI
DEVLET SU İŞLERİ
TEAŞ
TURİZM BAKANLIĞI
BAŞBAKANLIK TOPLU KONUT İDARESİ
EGO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ETİMESGUT BELEDİYESİ
SİNCAN BELEDİYESİ
KEÇİÖREN BELEDİYESİ
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI İNŞAAT DAİRE BAŞKANLIĞI
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ İNŞAAT DAİRESİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ İNŞAAT DAİRESİ
MTA
ARSA OFİSİ
DIŞ İŞLERİ BAKANLIĞI
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNŞAAT DAİRESİ
GÖLBAŞI BELEDİYESİ
MKE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
AKTÜRK İNŞAT
MESA
MNG
TEPE İNŞAAT
YÜKSEL İNŞAAT

ENGİN OMACAN'I YİTİRDİK

Odamız eski Genel Başkanlarından, Mimarlık Vakfı Genel Sekreteri Engin OMACAN, 4 Mart 2003 günü aramızdan ayrıldı. 1970 yıllarından başlayarak meslek topluluğumuzda etkin çalışmalar sürdüren OMACAN, İstanbul Şube Başkanlığı ve Sekreter Üyeliği görevlerinde de bulunmuştu. Engin OMACAN'ın ailesine, yakınlarına ve meslektaşlarımıza başsağlığı dileriz. Anısı bizlere ışık tutacaktır.

ULUSLARARASI TASARIM YARIŞMASI ST. MARK KIPTİ KÖYÜ PROJESİ TORONTO ONTARIO KANADA

St. Mark Kipti Ortodoks Kilisesi, Toronto'da gerçekleştirilecek "Kipti Köyü" master planı kapsamındaki bir grup yapının projesini uluslararası yarışmaya çıkardı. OAA (Ontario Association of Architects) mimari proje yarışmaları kuralları içinde düzenlenen yarışmaya mimarlar ya da mimar liderliğindeki çok disiplinli ekipler katılabilirler. Yarışma programı, yaklaşık 5 hektarlık bir alanda yapılacak 2500 kişilik bir katedrali, 1250 kişilik bir kiliseyi, piskopos konutu, okul, bakımevi, sosyal merkez, müze, yurt ve ofis binasını içeriyor. *Yarışmanın dili İngilizce'dir*

JÜRİ

Marcos Marcos (Kilise Temsilcisi), Dr. Mofeed Michael (Mimar-Kilise Temsilcisi), Larry Wayne Richards (Mimar-Toronto Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı), Cornelia Oberlander (Peyzaj Mimar), Prof.George Baird (Mimar-Harvard Design School)
Mesleki Danışman: Roger du Toit (Mimar)

ÖDÜLLER

1. Ödül : 60.000 Kanada Doları
2. Ödül : 35.000 Kanada Doları
3. Ödül : 25.000 Kanada Doları

YARIŞMA TAKVİMİ

Yarışmanın ilanı : 5 Mart 2003
Yarışmaya kayıt için son gün: 25 Nisan 2003
Soru sorma için son gün: 30 Nisan 2003
Cevapların gönderilmesi: 15 Mayıs 2003
Projelerin teslimi: 30 Haziran 2003
Jüri toplantısı: 15 Temmuz 2003
Sonuçların ilanı: 31 Temmuz 2003
Yarışmaya kayıt ücreti 100 Kanada Dolarıdır.
Kayıt ve ayrıntılı bilgi için: www.stmarkccv.com

TMMOB II. MÜHENDİSLİK MİMARLIK KURULTAYI

5-6 Nisan 2003 Tarihinde, DSİ Genel Müdürlüğü Toplantı Salonu'nda toplanıyor.
Bilgi için: <http://www.tmmob.org.tr>

BİR KONFERANS...

“HOLLANDA MİMARLIĞI, SON 10 YIL”

Hollanda Elçiliği'nin Ankara'daki yeni binasının açılışı nedeniyle Hollanda Büyükelçiliği, Hollanda Delft Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden Prof. Dr. Max Risselada'nın katılımıyla 'Hollanda Mimarlığı'nın son 10 yılı konulu bir İngilizce konferans düzenleyecektir. Konferans sınırlı katımlı (90 Kişi) olduğu için TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'ne kayıt yaptırılması gerekmektedir. Son kayıt tarihi 9 Mayıs 2003 Cuma olarak belirlenmiştir.

Bilgi için TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nden Rabia Çiğdem Çavdar.

Yer: Yeni Hollanda Büyükelçiliği

Tarih: 13. Mayıs. 2003, Saat: 19.00

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ MERKEZ BİNASI VE KÜLTÜREL SOSYAL TESİSLERİ MİMARİ PROJE YARIŞMASI

Türkiye Noterler Birliği'nin (TNB) AnkaraEskişehir Yolu Söğütözü mevkiinde Çankaya İlçesi 7838 ada 5 parseldeki arsası üzerinde yapımı düşünülen merkez binası ve kültürel ve sosyal tesislere ait mimari projelerin elde edilmesi işi "TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık Mühendislik Şehircilik ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarını Yönetmeliği" uyarınca serbest, ulusal ve tek kademeli olarak yarışmaya çıkarılmıştır.Bu yarışmaya TMMOB Mimarlar Odası üyeleri katılabilirler.

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ

Hasip DİNÇER (TNB Merkez Yönetim Kurulu Başkanı)
Müfide ŞENER (TNB Merkez Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı)
Mehmet ÜNAL (TNB Merkez Yönetim Kurulu Üyesi)
Mustafa ÇOBANOĞLU (İnşaat Mühendisi/ODTÜ)
Celal OKUTAN (Y.Makina Mühendisi/İTÜ)

ASIL JÜRİ ÜYELERİ

Murat ARTU (Y.Mimar/ODTÜ)
Cengiz BEKTAŞ (Y.Müh.Mimar/TH München)
İlhan KESMEZ (Y.Mimar/Gazi Üniv.)
Erkut ŞAHİNBAŞ (Y.Mimar/ODTÜ)
Engin YAMAN (Mimar/ODTÜ)

YEDEK JÜRİ ÜYELERİ

F.Nuran DURAK (Y.Müh.Mimar/KTÜ)
Dr.Nuray BAYRAKTAR (Y.Mimar/ADMMMA)

RAPORTÖRLER

Işık UÇMAN KILCIOĞLU (Mimar/Gazi Üniv.,Peyzaj Mimar./AÜZF) Neslihan TANJU ERCAN (Mimar/ODTÜ)

ÖDÜLLER :

1. Ödül (net) : 21.500.000.000.-TL
2. Ödül (net) : 17.000.000.000.-TL
3. Ödül (net) : 12.000.000.000.-TL

5 adet Mansiyon her birine net : 9.500.000.000.-TL ödenecektir.
Satın alınacak projeler için jüri emrine: 12.500.000.000.-TL ayrılmıştır.

Proje teslim tarihi 23 Haziran 2003 Pazartesi günü saat 17.30'dur.

ÇATICILAR DERNEĞİ KURULDU

2001 yılında kuruluş çalışmalarına başlanan Çaticılar Derneği 10 Temmuz 2002'de resmen kuruldu. Böylelikle çatı malzemeleri üreten, ithal eden ve uygulayan firmalar Çaticılar Derneğinin kurulmasıyla (ÇATIDER) adı altında toplandılar. Dernek, 33 kurucu üyenin geçici yönetim belirlemesiyle faaliyetlerine başladı. Derneğin Yönetim Kurulu Başkanlığına Dr. Erdener İLDİZ seçildi. 60'a yakın üyesi bulunan Çaticılar Derneğinin kuruluş amaçlarının başlıcaları tüzüklerinde şöyle yer alıyor: Türkiye' de mevcut dört iklim bölgesinde çatılarda olması gerekli standartların belirlenmesin, bu standartlar belirlenirken, diğer ülkelerde yapılan çalışmaları inceleyip Türkiye şartlarına adaptasyonunu sağlamak. Yurtdışı benzer sivil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yaparak bilgi ve deneyimlerin Türkiye'ye aktarılmasını temin etmek, çatı altlarının kullanılabilir mekanlar haline gelmesini temin etmek, mevzuatta bu konudaki kısıtlamaları kaldırıcı girişimlerde bulunmak, oluşturulan çatı standartlarını anlatmak üzere uygun eğitim vermek, üyelerine son teknolojik bilgileri ileterek imalatçının kaliteli malzeme üretmesini, satıcının o işe en uygun malzemeleri önererek bilinçli satış yapmasını, uygulayıcının ise çatı yapım kurallarına uygun modern, kalıcı ve kaliteli uygulama yapmasını teşvik etmek, tüketiciyi ise bu konularda bilinçlendirmek.Sektör içinde haksız rekabeti önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak. ÇATIDER kendi bünyesinde başlattığı kurumsallaşma çalışmalarının sonlarına gelirken, sektörde yeralan malzemelerin piyasadaki paylarının dağılımını belirleyebilmek için bir referans kitapçığı yayınlamayı amaçlıyor. Bu çalışmalara temel teşkil etmek üzere "Çaticılar Derneğinin Etik Anlayışı" üzerinde çalışmalar sürdürülüyor.

7 NİSAN 2003

DÜNYA SAĞLIK GÜNÜ

TEMA :

GELECEĞİ ŞEKİLLENDİRİN;
ÇOCUKLAR İÇİN SAĞLIKLI
ÇEVRELER

Amaç: Çocukların yaşadığı alanlarda, evde okulda, sokakta, oyun alanlarında, karşılaştığı çevresel risklerin azaltılmasına ilişkin çocukların da katılacağı, "Çocuklar İçin Sağlıklı Çevreler" temasıyla bir atölye çalışması yaparak, kamuoyunun gündemine taşımaktır.

Etkinlik Programı

Katılımcılar: 6-12 yaş arası çocuklar , engelliler ve sokak çocukları, Keçiören Çocuk Yurdu

Tarih: 7 Nisan 2003 Pazartesi.

Yer: ANITPARK

Saat: 11.00 - 15.30

- 11.00: Açılışı, etkinlik sunuşu.
- 11.15: Seramik
Duvar resmi
Drama çalışmalarının başlaması
Unesco Barış Oyunları
- 14.00: Öğlen yemeği
- 14.30: Topaç Şenliği
- 15.30: Kapanış

Atölye çalışmaları boyunca sürekli müzik yayını yapılacak ve İzci grupları sergisi açılacak.

Organizasyon:

Çankaya Belediyesi-Sağlıklı Kentler Proje Ofisi, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Çatı Çocuk Kültürü Grubu, İzcilik Federasyonu, Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat İçin Vakıf

DAVET

MİMAR SİNAN'I ANMA GÜNÜNDE TÜM MİMARLARA, MİMARLIK FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNE, MİMARLIK ÖĞRENCİLERİNE:ÇEVREYE, İNSANA, KENDİ ÇEVREMİZİ BELİRLEME HAKKINA SAHİP ÇIKMA GEREĞİNİ DUYAN HERKESE,

Mimarlık mesleğinin toplumumuzun ortak duyarlılığına aktarılması çabalarında, Mimar Sinan Haftası ve Mimar Sinan'ı Anma Günü, üretmenin, yaratmanın, tüm kendini yeniden tanımlama süreçlerinin, toplumun ortak refleksi olmasını destekleyecek dönüştürücü bir etkinlik olmalıdır. Dolayısıyla, bu önemli günde, tüm üyelerimizi, Mimar Sinan Anıtı önünde:

Ankara'da mimari çevrenin oluşumuna -böyle bir yerde, böyle bir günde ve bizlerin- nasıl baktığımızı göstermeye davet ediyoruz.

Bizler kendimizi her alanda üreten mimarlar olarak; toplum için, kentimiz için yükümlülüklerimizi yeniden açıklamaya davet ediyoruz.

Mimar Sinan'ın, mesleğimizin bu topraklarda yaşanan tüm dönemlerinin günümüze aktarılmasının simgesi olan ismi etrafında; bu ismi bir kez daha, ama tüm meslektaşlarımızın katılımıyla, yaşayan bir simge olmasına katkı koymak için davet ediyoruz.

Yarının meslektaşları, bugünün araştıran, şartlanmasız dinamikleri olan mimarlık öğrencilerini, beklentilerini bize ve topluma açıklamaya davet ediyoruz.

Mesleğin her alanında zorlu uğraşlarımızda, bizleri gözleyen, haberdar olan bizimle paylaşmaya hazır, sesimize yankı verecek, kentimizin tüm duyarlı yüreklerini bizimle birlikte olmaya, bize ve toplumun tüm kesimlerine seslenmeye davet ediyoruz.

Sinan'daki tamamlanmış, mükemmele ulaşmış kullanılabilir gerçek bilginin MÜTEVAZİLİĞİNİ ve kullandığı form, malzeme ve yöntemlerinde en kapsamlı, en doğru MÜKEMMELLİYETİ yaşam biçimi olarak almak üzere, Sinan anıtı önünde, niceliğimizle niteliğe, niteliğimizle çoğalmaya DAVET EDİYORUZ.

Tarih: 9 Nisan 2003
Saat: 12:30
Yer: DTCF Mimar Sinan Heykeli Önü

SODEV

SOSYAL DEMOKRASİ VAKFI

YEREL YÖNETİMLER OKULU - ANKARA

Toplumumuzda çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin bütün kavram, kural ve kurumlarıyla yerleştirilmesi ve sosyal demokrasinin yaygınlaştırılması amacıyla kurulan Sosyal Demokrasi Vakfı ile Mimarlar Odası Ankara Şubesi birlikte yerel yönetimler eğitim programı hazırladılar. “Yerel Yönetimler Okulu” adı ile düzenlenen bu eğitim programı; yaklaşan yerel yönetim seçimlerini de gözönünde bulundurarak, sosyal demokrat kesimden seçimlerde aday olmayı düşünenler ile sivil toplum kuruluşlarında, meslek odalarında ya da benzeri programlarda yerel yönetimler konusunda çalışmayı düşünenlerin bu alandaki birikimine katkıda bulunmayı amaçlıyor. 8 derslik eğitim 22 Nisan 2003 tarihinde başlayacak ve 10 Haziran 2003’de sona erecek. Salı akşamları 18.30 20.30 arasında verilecek dersler Mimarlar Odası Toplantı Salonunda yapılacaktır.

Yerel yönetimler okulu kontenjanı 50 kişiliktir. Son kayıt tarihi: 15 Nisan 2003 olarak belirlenmiştir. Bilgi için Mimarlar Odası Ankara Şubesi ile iletişim kurabilirsiniz.

- 1 Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi (Dünyada ve Türkiye’de)
Prof.Dr. Gencay Şaylan
- 2 Yerel Yönetimler
Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri
Demokratikleşme-Katılım
Dr. Necat Erder
Aydın Köymen
- 3 Yerel Yönetimlerde
Katılım, Denetim Mekanizmaları
Ombudsman
Zekeriya Temizel
- 4 Yerel Yönetimlerin
Sivil Toplum ile Devlet Arasındaki Yerinin Geliştirilmesi
Prof.Dr. İlhan Tekeli
- 5 Projelendirme ve Uygulamada
Devlet Belediye STK İşbirliği
Yiğit Gülöksüz
- 6 Belediyeler
Planlama ve İmar Uygulamaları
Mevzuat ve Sorunlar
Doç.Dr. Özcan Altaban
- 7 Türkiye’de Yerel Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi
Yerel Yönetimler Yasası ve Reform Tartışmaları
Selahattin Yıldırım
- 8 Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler
Seçim Kampanyaları
Nesteren Davutoğlu

İZMİR KONAK BELEDİYESİ YEŞİLYURT SPOR KOMPLEKSİ MİMARİ PROJE YARIŞMASI

İzmir Konak Belediye Başkanlığınca yapımı düşünülen Yeşilyurt Spor Kompleksi’nin mimari projelerinin elde edilmesi işi “Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği” esasları içinde serbest, ulusal ve tek kademeli olarak yarışmaya çıkarılmıştır. Bu yarışmaya TMMOB Mimarlar Odası üyeleri katılabilirler.

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ

Prof. Dr. Orcan GÜNDÜZ (Y.Mimar, DEÜ Mimarlık Fak. Öğr.Üyesi)
Güngör KAFTANCI (Y.Müh.Mimar)
Muhtittin SELVİTOPI (Harita Müh.Konak Bld.Bşk.Yrd.)

ASIL JÜRİ ÜYELERİ

Prof.Dr. Ahmet EYÜCE (Y.Mimar)
Tamer BAŞBUĞ (Mimar)
Yrd.Doç.Dr. Hikmet GÖKMEN (Y.Mimar)
Muammer TAMER (Mimar)
Muzaffer TUNÇAĞ (İnşaat Y.Mühendisi)

YEDEK JÜRİ ÜYELERİ

Celal KOÇ (Y.Müh.Mimar)
Koray HEPER (Mimar)
Necati UZAKGÖREN (İnşaat Y.Mühendisi)

RAPORTÖRLER

Alev AĞRI (Mimar)
Hüseyin HEPŞENGÜLER (Mimar)
Aydemir BAŞARGAN (Mimar)

ÖDÜLLER :

1. Ödül (net) : 25.000.000.000.-TL
2. Ödül (net) : 15.000.000.000.-TL
3. Ödül (net) : 10.000.000.000.-TL
- 5 adet Mansiyon her birine (net) : 8.000.000.000.-TL ödenecektir.

Proje teslim tarihi 24 Haziran 2003 Salı günü saat 17.30’dur. Yarışmacıların şartname alarak adres bırakmış olmaları zorunludur. Yarışma şartnamesi (CD) 24 Mart 2003 Pazartesi gününden itibaren İzmir/Konak Belediyesinin Vakıfbank Gazi Şubesindeki 20112592 no.lu hesabına yatırılacak 50.000.000.-TL tutarındaki banka makbuzu karşılığında yarışma raportörlüğünden temin edilebilir.

Yarışma Raportörlüğü :

İzmir / Konak Belediyesi Kıbrıs Şehitleri Cad. No.12 Kat : 3
Dai : 3 a Alsancak İZMİR Tel : (232) 422 61 80 421 17 95
Yarışma Şartnamesi ve ekleri için : www.konak-bel.gov.tr3

***Okuyucuma not:** İşbu hikaye, etajer’in bir sindirim sistemi zaafiyeti neticesinde uydurduğu bir düzmececen ibarettir. Bu hikayedeki kişiler ve kurumların gerçek kişiler ve kurumlarla alakasını kurma teşebbüslerinde bulunmak abesle iştigaldir. Fena bir huyun talihsiz bir tecellisidir.*

KESİT

Herşey mevcut peyzaj öğelerinin fazla gübrelenmekten çürümek üzere olduğu o malum merasim bahçesinde, bir tuvalete ihtiyaç olduğunun etkili ve yetkili kişilerce, merasim alanının düzenlenmesinden bir asır sonra, farkedilmesiyle başlamıştı. Zeynep için o gün, çalışmakta olduğu kamu kuruluşunda yepyeni bir gündü. Zeynep, o gün bir başka sevinçliydi. Dünya yüzünde her mimarın hayali, tasarladığı bir yapıyı inşa ettirebilmekte ve Zeynep, o hayale çok yakın olduğunu hissediyordu. Mimarlık fakültesinden beri bu hayalin peşinde dağlar tepeler aşmış, bürolarda tecrübe kazanıp muhtelif mimari coğrafyalarda kendi yolunu çizmeye uğraşmıştı. Artık zamanı gelmişti. Masa başında evraklarla gözgöze geçirdiği günlerden sonra, gelecek günleri iple çekiyordu. Gerçi yapı tuvalet ve depodan oluşuyordu ama olsundu. Mimar dediğin, sırası gelince tuvalet de tasarlamalıydı. Farklı olmalıydı. Tasarımcısını ifade edebilmeliydi. Önderlik edebilmeli ve tarihte iz bırakmalıydı...

Sabah herkesten önce geldi iş yerine. Çantasını masasının yanına bıraktı, çiçeklerini sulayıp, kurumuş yapraklarını ayıkladı. Masasına bir parça eskiz alıp kozmetik reklamlarındaki mankenlerin cildi misali gerdirep yapıştırarak, hevesle çalışmaya başladı. Tuvaletin inşa edileceği alan belliydi. Sıra tasarıma gelmişti. Önce mimarlık eğitiminin malum mirası, eğri büğrü birtakım çizgiler döküldü önündeki eskiz kağıdına. Zeynep, bir an eskize çizdiklerine anlamsız anlamsız bakan iş arkadaşları ile gözgöze geldi. Eli kahve kavanozuna uzandı. Kupasındaki kahvenin ilk yudumuyla, çizgiler, iç içe birtakım kare ve dikdörtgenlere dönüştü. O sırada kendisine “kardeşim bu saatte kahve mi içilir, biz burada neciyiz?” gibisinden ters ters bakan çaycı haricinde, çevresindekiler dağılmıştı.

Tasarlanacak yapı, hesaplı olmalı, basit olmalı, maliyet bakımından bu işe mahsus ödeneğin içinde mütevazı bir mevki işgal etmeliydi. Yığma bir yapı olabilirdi. Zaten hangi tuvaletin kolondan kolona uzanan pencereleri vardı ki? Ya çatı? Böyle bir yapıya ahşap, kiremit kaplı, pahalı bir çatı yapmak ne derece doğruydu? En doğrusu, eğimli bir betonarme plak ile bu sorunu çözmekti. Fakat, bu beton nasıl dökülecekti? Eğimli plak fikrini bir tarafa atıp, bir teras çatı kurgulamaya koyuldu. Bu kez de eğitim betonu yüzünden döşemenin aşırı kalınlaşması ve ağırlaşması sorunu ile karşı karşıya kaldı. Vakit öglene yaklaşıyordu. Tam o sırada telefon çaldı.

-Alo buyrun.
-Selam canımcım nasılsın?
-Ben iyiyim canım, uğraşıyoruz işlerle. Biliyormusun yakında bir dikili binam olacak.
-Ne güzel? Ne binası?
-Tuvalet artı depo. Merasim bahçesinde.
-Vaay, hela mimarı olacaksın ha?
-Yaa böyle deme ama..
-Dur bak bi fıkra anlatiim de neşelen biraz. Adamın birine doksan yaşında piyangodan büyük ikramiye çıkmış. Adam şehrin ortasında en pahalı parsellerden birini satın almış ve ortasına da o zamana kadar eşi ve benzeri görülmemiş, muhteşem bir umumi hela yaptırmış. Helanın girişine de kocaman bir kitabe yazdırmış: Ey yolcu! Doksanından sonra gelen talihimin içine etmeden geçme! Hahahahaha! Zeynep... Zeeynep.., Alo Zeynep, kapattın mı?..

Zeynep hıncını yemekten çıkarmıştı. Bu davranışı, mide ağrısı olarak kendisine geri dönmüştü. Bir şişe bol limonlu sodadan sonra kendine gelip tekrar çalışmaya koyuldu. İmzaya gelen evraklar yüzünden bir türlü yaptığı işe konsantre olamadı.

Bu sırada kapı açıldı. İçeriye orta yaşlı yer yer beyazlaşmış saçları olan inşaat mühendisi Ercüment Bey girdi. Teklifsiz bir şekilde Zeynep’in çalıştığı masanın yanındaki koltuğa oturdu ve konuşmaya başladı. Ercüment Bey ’in önce havadan sudan klasikleşmiş bir girişi içeren konuşması giderek politik bir tirad halini alıyor, hatta zaman zaman yükselen ses tonuyla nutuk atma aşamasına doğru gidiyordu. Ercüment Bey Zeynep’in dinlediğinden emin olmak için zaman zaman “di mi?” gibi soru ekleriyle Zeynep’i yokluyor, hatta zaman zaman dürtüyordu.

KESİT

Zeynep ise, masasının yanında duran menekşe saksısının yerini Ercüment Bey’in kafası olarak değiştirmeyi giderek daha fazla düşünmeye, hatta bunu bir milli vazife olarak görmeye başlamıştı. Neyse ki gün kazasız belasız bitti.

Dairedeki dedikodulara göre Ercüment Bey zamanından önce teslim edilmesi gereken bir iş esnasında “kafayı üşütmüş”, abuk subuk laflarla çevresindeki insanların kafalarını bir tek kırıkkılık bile kalmayacak şekilde ütöleme kaabiliyetine sahip bir mahlukata dönmüştü. O günkü kurbanı da Zeynep’ti. Zeynep, o gün mesai bitimine kadar dikkatini toplayıp bir tek düzgün çizgi çizemedi.

Zeynep, ertesi günü verimli bir şekilde değerlendirmeyi kafasına koymuştu. Kafasını karıştıran bilumum neşriyata karşı kuvvetli bir mukavemet göstererek planların çizimini tamamladı, öğle yemeğinden sonra da tecrübeli inşaat mühendisi Hayri Bey’in yanında aldı soluğu. Hayri Bey bir yandan masasının üzerine yaydığı gazeteyi okumaya çalışmakta bir yandan da pantolonunun önüne sarkan göbeğini yemek sonrası keyifle kaşımaktaydı.

Tam o sırada yaptığı korkunç hatanın farkına varmıştı. Betonarme plağın geçtiği açıklık, tehlikeli denebilecek kadar fazlaydı. Mimar olarak gidebileceği yerin sonuna geldiğini hissetmeye başlamıştı. “Bundan sonrası mühendisin işidir, acep o ne der?” şeklinde özetlenebilecek, gecikmiş bir düşünce ile Hayri Bey’e sorusunu yöneltti:

-Hayri Bey, bu açıklık betonarme plak için biraz fazla değil mi?
Elindeki kürdanla dişlerini karıştırmakta olan şişman inşaat mühendisi kaşlarını kaldırarak cevap verdi:

-Önemli değil Zeynep hanım, çökerse de esnek çöker. Birdenbire yıkılmaz.

Yıkılmak mı? Çökmek mi? İyi ama neden? Yıkılmaması gerekirken niye yıkılsın ki?

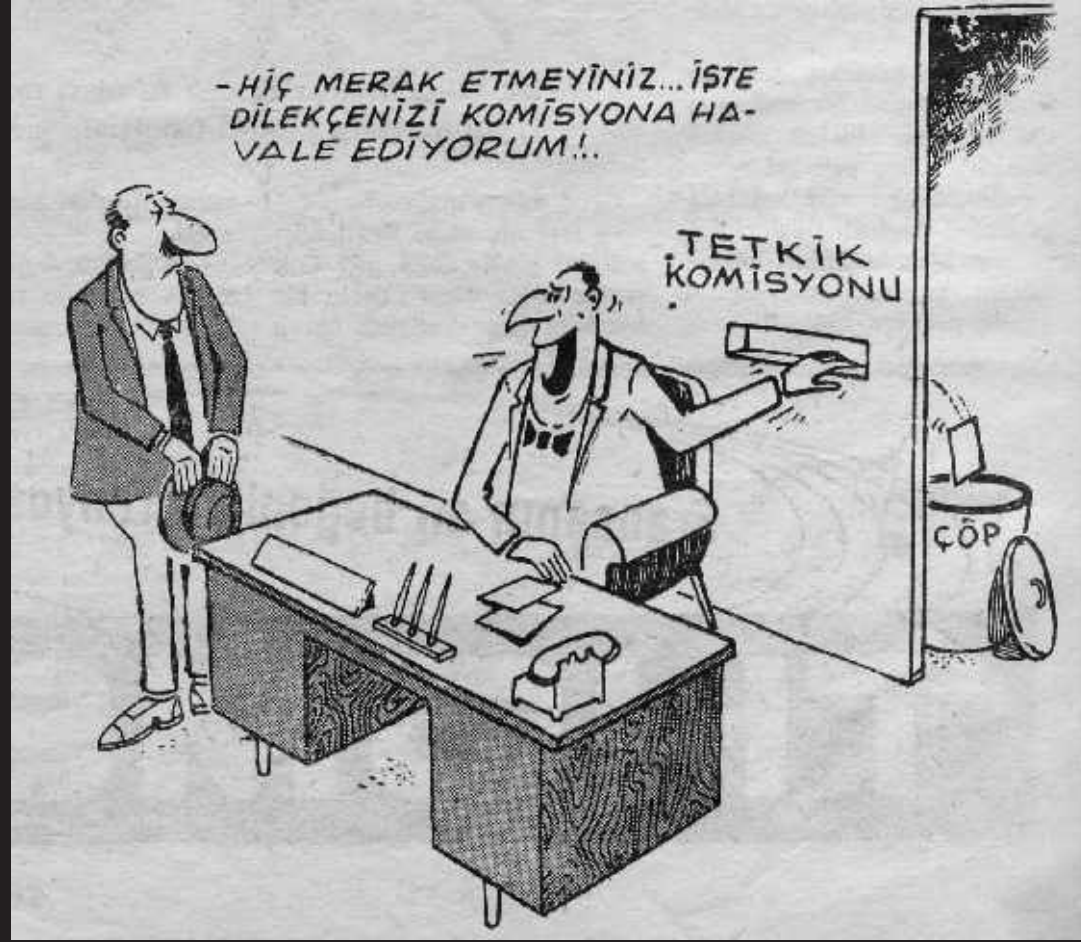
Zeynep, Hayri Bey’i gazetenin bulmacasıyla başbaşa bırakıp odasına döndü.

Zeynep ertesi gün işe herkesle aynı saatte geldi. Hiç acele etmedi. Her zaman üzerine giydiği kıyafetin resmiyetini hiç garipsemedi. Hatta işe giderken bir manifaturacıya uğrayıp iki çile yün, örgü işleri ve bir de moda dergisi aldı. Önüne gelen evraklara imzalamadan önce, oturduğu koltukta kasılarak ve sağ kaşını yukarı kaldırıp bakarak sanat eseri muamelesi bile yaptı. Artık bu ortamdaki işleyişe uyum sağladığını düşünecek kadar huzurluydu ve herhangi birşeyin onu şaşırtamayacağına neredeyse emindi. Ta ki ikindiye doğru önüne gelen samanlı kağıdı okuyuncaya kadar. Hazırladığı iş için ayrılan ödeneğin miktarını gördüğünde o kadar şaşırdı ki, o sırada çaycıdan temin ettiği çayla beraber yemekte olduğu bisküviyi paketiyle yuttu. Ayrılan para gerekenin üç katından fazlaydı. Gözünün önünde, içinde peçete ve kolonya veren adamın lojmanının da olduğu üç katlı bir wc işletmesi canlandı bir an. Bu hayalden çabucak kurtulup, bu maliyet farkını dengelemek için, iş arkadaşlarının yardımına başvurdu.

Zeynep, bir sonraki güne talihsiz başladı. Herkesten yarım saat daha geç gelmiş ve şube müdürünün kendisini arayacağı tutmuştu. O günün öğleden sonrası, merasim bahçesi ile ilgili olarak üst düzey bürokratlarla toplantı yapılacaktı. Apar topar çizimlerini topladı ve günün geri kalanını mimarlığın ne olmadığını bir kez daha kavrayarak, pahalı koyu renk takım elbise giyen adamlarla beraber, tekdüzeliikten, sıkıntıdan uzak ve bol renkli (!) geçirdi.

Zeynep, bunu takip eden günlerde malzeme kalemleriyle bol bol meşgul oldu. Düşündüğü malzemelerin yüzde doksanını birim fiyat listelerinde mevcut malzemelerle daha hesaplı olduğu gerekçesiyle değiştirmek zorunda kaldı.

Sonra? Sonra ne mi oldu? Zeynep, tuvalet yapısını projenin bitim tarihinden hemen önce, yetmişüç ayrı değişiklikten sonra, güç bela bitirdi. Bu arada paketiyle yuttuğu bisküviler yüzünden oniki kilo aldı. Hatta hırsından bazen çiçeklerini de yedi. Sokakta yürümek için ağır vasıta ehliyeti almak zorunda kalana kadar da kilo almaya devam etti. (Artık bisküvileri kolisiyle yutuyor.) Tasarladığı kiremit kaplı ahşap çatıya, fotoselli musluklara, ısı yalıtımlı alüminyum doğramalara sahip, gözalcı renklerde fayanslarla kaplı, ekstra ekstra kalite lavabo ve hela taşlarıyla mücehhez tuvalet, tören alanının gözbebeği oldu. Hatta insanlar, bu tuvaleti kullanmak için, tören alanına gitmeden önce evlerinde tuvalete gitmemeye başladılar. Meşrubat satışları patladı, büfeciler önce köşe sonra çokgen oldu. Büfecilerin bir kısmı banka kurup batırdı, bir kısmı ise çocuğunu çocuğunu bırakıp Amerika’ya kaçtı. Savaş mavaş çıkmadı. Neticede herkes ama herkes pek bi mutlu oldu.

Akbaba Dergisi
Sayı: 126
Yıl: 1963

AÇIKLAMA	31.01.2003		03.02.2003-28.02.2003 ARASI HAREKETLER						01.03.2003 YE DEVİR DURUMU	
	(1) MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	(2) BOÇLAR	(3) ALACAK TAHAKKUKU	(4) NAKİT (Kasa Banka+Viza)	(5) ALACAK TAHSİLATI	(6) NAKİT	(7) ÖDENEN BORÇLAR	(8) YENİ BORÇLAR	MEVCUTLAR VE ALACAKLAR (1)+ (3)+ (4) - (6) - (7)	KALAN BORÇLAR (2)- (7)+ (8)
Devir Kasa	434.299.778								73.822.478	
Devir Banka	7.196.326.384								2.040.646.275	
Devir Viza	34.668.547.253								37.624.719.358	
Birimlerden % 25 Alacak	32.753.741.512		3.055.916.000		1.572.250.000				34.237.407.512	
Üye Kayıt Ödentileri				60.000.000						
Üye Aidatları				17.716.203.463						
Mesleki Denetim				11.868.625.975						
Bilirkişilik				364.200.000						
Büro Tes.Yen.ve Açma				1.737.000.000						
Belge Satışları				230.000.000						
Bilgisayar kurs gelirleri				4.070.000.000						
Merkez adına Mühür tahsilatı				140.000.000						
Merkez adına Kimlik tahsilatı				340.000.000						
Yayın satış				5.000.000						
Bilirkişiler Adına tahsilat				360.000.000						
Kastamonu Gezisi				160.000.000		1.072.250.000				
Mm.Der.adına tahsilat		10.000.000								10.000.000
Profesyonel çalışan sekreter üye ücreti						1.139.989.531				0
Yönetici yollukları						878.250.000				0
Temsil(Yemek+Çay-Kahve+Çelek-Çiçek+Vefat						1.574.115.422				0
Konferans Sempozyum		103.250.000				2.003.853.884	103.250.000			
Personel Ücretleri						8.211.781.466				0
SSK Primleri						4.814.843.442				0
Personel Yollukları						113.160.000				0
Bilgisayar kurs giderleri						1.137.488.362				0
Posta-Kargo-Telefon-İnternet		1.746.937.500				4.150.137.232	1.137.480.000	2.031.959.400		2.641.416.900
Kırtasiye		4.017.130.990				34.550.000	2.652.870.000	975.809.255		2.340.070.245
Bina İşletme Giderleri		1.069.118.001				137.483.125	1.069.118.001	667.478.840		667.478.840
Yayın ve Yayın alım giderleri		8.649.174.197				336.000.001	1.543.880.000	341.266.000		7.446.560.197
Genel merkez % 20 pay ödemeleri		62.657.910.000				533.000.000	6.376.914.275			55.747.995.725
Demirbaş Alımları		1.196.250.001				606.600.000	1.196.250.001			0
Bilirkişilere ödenen						360.000.000				0
Sendika kesintileri										0
Merkeze Mühür ödemesi										0
Merkeze Kimlik ödemesi										0
TOPLAM	75.052.914.927	79.449.770.689	3.055.916.000	37.051.029.438	1.572.250.000	27.103.502.465	14.079.762.277	4.016.513.495	73.976.595.623	68.853.521.907